

ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา
โดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ATTITUDES TOWARDS THE USES OF ONLINE SOCIAL NETWORKS
FOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION THROUGH MODERN
COMMUNICATION : A CASE STUDY OF THE DEPARTMENT OF
VISAUL COMMUNICATION DESIGN, FACULTY OF DECORATIVE ARTS,
SILPAKORN UNIVERSITY

นางสาวสุชานศ เพชรโปรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา
โดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

นางสาวสุธานศ เพชรโปรี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๔

(ลิขสิทธิ์นี้เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

ATTITUDES TOWARDS THE USES OF ONLINE SOCIAL NETWORKS FOR
EDUCATIONAL ADMINISTRATION THROUGH MODERN
COMMUNICATION : A CASE STUDY OF THE DEPARTMENT OF
VISAUL COMMUNICATION DESIGN, FACULTY OF DECORATIVE ARTS,
SILPAKORN UNIVERSITY

Suthanes Petchporee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of

The Requirement for The Degree of

Master of Arts

(Educational Administration)

Graduate School

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Bangkok, Thailand

B.E.2554

Copyright by Mahachulalongkorn rajavidyalaya University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชา
การบริหารการศึกษา

.....
(พระสุธีธรรมานุวัตร, ผศ.ดร.)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(พระมหาสม กลยาโณ, ดร.)

..... กรรมการ
(ดร.สุธีพร เสวตพงษ์)

..... กรรมการ
(พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ.ดร)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก)

..... กรรมการ
(ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

พระมหากฤษณะ ตรุโณ, ผศ.ดร ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก
ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ กรรมการ

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ทักษะคิดด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา
โดยการสื่อสารยุคใหม่ : กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผู้วิจัย : นางสาวสุธานศ เพชรปรี

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระมหากษัตริย์ ตรีโณ, ผศ.ดร. พธ.บ., พธ.ม., Ph.D.

: ผศ.ดร.สมชัย ศรีนอก พธ.บ., พธ.ม., พธ.ด.

: ดร.พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ รบ., M.Phil., Ph.D.

วันที่สำเร็จการศึกษา : ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ : กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา ศึกษาแนวทางในการพัฒนาข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ประชากรของการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารและคณาจารย์ จำนวน ๑๕ คน และนักศึกษา ชั้นปีที่ ๑-๔ จำนวน ๑๙๕ คน รวมทั้งหมด ๒๑๐ คน โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๓๖ ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๓๖ คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง ๑๗--๓๐ ปี เป็นนักศึกษา ปีที่ ๔ ระดับปริญญาตรี มีความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากตำราและเอกสารต่าง ๆ

๒. สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่ใช้มากกว่า ๑ ปีขึ้นไป สาเหตุที่ใช้ คือ เห็นความสำคัญของการติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์เพื่อศึกษา สถานที่ที่ใช้ คือภาควิชา ช่วงเวลาที่ใช้คือ ๑๒.๐๑ น. - ๑๖.๓๐ น. ความถี่ในการใช้ คือ ตั้งแต่ ๗ ครั้งขึ้นไป แหล่งข้อมูลที่ใช้ คือ ภายนอกประเทศ ลักษณะการใช้ คือใช้ด้วยตนเองจนชำนาญ การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้ คือ สอบถามจาก

เพื่อน และ ผู้เชี่ยวชาญ เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้เพื่อการศึกษา โดยส่วนใหญ่คือ Facebook

๓. ทักษะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา พบว่า ทักษะของผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษา ต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกข้อคำถาม เมื่อพิจารณาพบว่า ด้านวัตถุประสงค์ ส่วนใหญ่ต้องการให้มหาวิทยาลัยมีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง รองลงมา ต้องการให้มีอุปกรณ์ Multimedia พร้อมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน และต้องการให้มีคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยมากเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ ด้านลักษณะการใช้งาน ต้องการให้สามารถเข้าสู่อินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในบริเวณที่พักของมหาวิทยาลัยได้ และไม่มีเหตุขัดข้องในระบบขณะใช้งาน การใช้บริการต่าง ๆ ส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มความเร็วในการใช้บริการต่าง ๆ รองลงมาสามารถใช้บริการใหม่ ๆ ได้ทุกบริการที่มีอยู่บนเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านการใช้ติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา ใช้การสืบค้นข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศ รองลงมาใช้รับและส่งผลงานกับอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่าง ๆ ชักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับบทเรียนและข้อมูลทางการศึกษากับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา ส่วนใหญ่ปรึกษาและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย ใช้การสืบค้นข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย ถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการวิจัย เช่น บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางสถิติ รายงานการวิจัย และโปรแกรมต่าง ๆ ฯลฯ ด้านการเรียน ส่วนใหญ่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน รองลงมาเรียนรู้ด้วยตนเองและใช้ Internet Course ในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ และด้านการเสริมความรู้ ส่วนใหญ่ค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อใช้ประกอบการเรียน รองลงมาใช้การอ่านวารสารบนเครือข่ายของมหาวิทยาลัย และบริการจากห้องสมุด

Thesis Title : Attitudes towards the Uses of Online Social Networks
Educational Administration Through Modern Communication
: a Case Study of the Department of Visual Communication
Design Faculty of Decorative Arts Silpakorn University

Researcher : Miss.Suthanes Petchporee

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha kritsana Truno Asst.Prof.Dr.B.A.,M.A., P.hD.
: Asst. Prof.Dr.Somchai Srinok B.A., M.A., Ph.D.
: Dr.Pitch Pongsawat B.A., M.Phil., Ph.D.

Date of Graduation : 27 March 2012

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the attitudes towards online social networks as modern communication tools in educational administration: A Case Study of the Department of Visual Communication Design Faculty of Decorative Arts Silpakorn University. We set our objectives to develop the guidelines to improve the use of online social networks in educational administration. The total population 210 people consist of 15 administrators/ teachers and 195 students from years 1 to 4.

We choose 136 samples and use Frequency, Percentage, Mean and Standard Deviation as our statistical indicators.

The findings are as follows:

1. Our 136 respondents are mostly female 17–30 of age, studying fourth year of Bachelor degree, gain their knowledge and experience by self-study from textbooks and various documents.

2. Usage of online social networks for educational purpose: Most respondents have been using the online social networks for more than one year due to recognition of its importance for educational purpose. Venue of use is facility provided in their department with time period of 12:01 to 16:30. Usage frequency is 7 times or more. Sources of accessed information are foreign. They gain fluency by self-practicing and learning the basics from friends, experts and web sites related to educational online social networks, especially Facebook.

3. Attitude towards using online social networks for education is at high level in every aspect and every question, both from administrators/ faculty and students. Top of their wish list on equipment aspect is to see the university running on highly efficient communication system. Next most wanted issue is to have enough multimedia equipment for education purpose and to have sufficient number of computers matched with the number of users. From usage aspect, quick access to Internet is top priority, followed by smooth access to Internet from residential area of the university. From service side, faster services are the first required followed by accessibility to most new services in online social networks. From educational communication side, most use it to search for information from abroad, followed by submitting work to their teachers and asking questions about the courses. From research side, most use it to seek advices and exchange information about the research, followed by searching the web and transferring data, such as articles, statistic, papers and software. From education aspect, most used for course activities and self-study, followed by reading journal on university network and library services.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๓ สมมติฐานการวิจัย	๔
๑.๔ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๕ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๗
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๘
๒.๑ ทศนคติ (Attitude)	๘
๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)	๑๒
๒.๓ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)	๓๑
๒.๔ การบริหารการศึกษา	๔๖
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๕๘
๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๖๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๖๕
๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๖๕
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๖๖
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๖๖
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๖๗
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๖๗

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๖๙
๔.๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	๖๙
๔.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการศึกษา	๗๐
๔.๓ ทักษะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา	๗๓
๔.๔ ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของทัศนคติการใช้เครือข่าย สังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๘๕
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๘๖
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๘๗
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๙๐
บรรณานุกรม	๙๑
ภาคผนวก	๙๗
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๙๙
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย	๑๐๘
ภาคผนวก ค หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย	๑๑๐
ประวัติผู้วิจัย	๑๑๗

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
๒.๑	แสดงภาพบล็อกซอฟต์แวร์	๓๘
๒.๒	แสดงภาพ vBulletin, phpBB	๓๙
๒.๓	แสดงภาพ Twitter	๔๑
๒.๔	แสดงภาพ Facebook และ Multiply	๔๑
๒.๕	แสดงภาพ Friendfeed หรือ Spokeo	๔๒
๒.๖	แสดงภาพ wiki	๔๒
๒.๗	แสดงภาพ Digg	๔๓
๒.๘	แสดงภาพ Yelp	๔๓
๒.๙	แสดงภาพ MySpace	๔๓
๒.๑๐	แสดงภาพ Facebook	๔๔
๒.๑๑	แสดงภาพ MouthShut	๔๔
๒.๑๒	แสดงภาพ Last.fm	๔๔
๒.๑๓	แสดงภาพ YouTube	๔๕
๒.๑๔	แสดงภาพ Avatars United	๔๕
๒.๑๕	แสดงภาพ Second Life	๔๕
๒.๑๖	แสดงภาพ Flickr	๔๖

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

๖๔

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่		หน้า
๔.๑	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	๗๐
๔.๒	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา	๗๑
๔.๓	ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน	๗๓
๔.๔	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านวัตถุประสงค์	๗๔
๔.๕	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านลักษณะการใช้งาน	๗๔
๔.๖	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านการบริการต่างๆ ในเครือข่ายออนไลน์	๗๕
๔.๗	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	๗๕
๔.๘	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	๗๖
๔.๙	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	๗๖
๔.๑๐	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการเสริมความรู้	๗๗
๔.๑๑	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชา ออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามเพศ	๗๘
๔.๑๒	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชา ออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามอายุ	๗๙

ตารางที่		หน้า
๔.๑๓	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชา ออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามอาชีพ	๘๑
๔.๑๔	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชา ออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของอาจารย์ นักศึกษาจำแนกตามช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน	๘๒
๔.๑๕	ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชา ออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตาม ความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา	๘๓

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงทศวรรษ ๒๕๔๐ ประเทศไทยเข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ เปิดช่องทางรับการสื่อสารจากโลกภายนอกในทุกด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม การเงิน บ้านเกิด แฟชั่น การศึกษา และศาสนา ทุกข้อมูลล้นหลามหมื่นล้านเข้าประเทศไทยด้วยความรวดเร็ว ปัจจุบันเทคโนโลยีพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยใช้อินเทอร์เน็ตได้พัฒนาเข้าสู่ระบบมือถือ

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หรือ Social Network Online เป็นปรากฏการณ์ล่าสุดของโลกออนไลน์ใช้เพื่อสื่อสารระหว่างบุคคล เชื่อมโยงความสัมพันธ์กันโดยผ่านผู้ให้บริการคือเว็บไซต์ต่างๆ ปัจจุบันผู้ใช้งานจากทั่วโลกมีจำนวนมากว่าหนึ่งพันสองร้อยเก้าสิบล้านคน การเติบโตของเครือข่ายสังคมออนไลน์ในประเทศไทยประกอบกับความสามารถในการใช้งานผ่านโทรศัพท์มือถือทำให้ง่ายต่อการรับสื่อต่างๆ เหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้สิ่งใหม่ผ่านเทคโนโลยีซึ่งถูกสร้างสรรค์ให้มีรูปแบบการใช้งานหลากหลาย พร้อมนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้ใช้ทุกด้าน พัฒนาการใช้ได้ตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของคนไทย ในทางกลับกัน หากเทคโนโลยีเป็นเครื่องขยายวิสัยอินทรีย์แห่งมนุษย์ คือเทคโนโลยีทำให้มนุษย์สามารถทำสิ่งที่อินทรีย์ธรรมดาของมนุษย์ทำไม่ได้ แต่ประเทศไทยกำลังหันไปมุ่งบริโภคเทคโนโลยี และอุตสาหกรรม อันถูกมองเฉพาะในแง่ผลที่ได้รับ คือ สิ่งบริโภค เนื่องจากไม่มีวัฒนธรรมอุตสาหกรรมเป็นพื้นฐาน การมุ่งเป็นผู้บริโภคย่อมส่งผลให้เกิดความฟุ้งเฟ้อ หากคนไทยไม่มีความใฝ่รู้จากวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ ไม่มีการสู่สิ่งยากจากวัฒนธรรมอุตสาหกรรมเป็นพื้นฐานและภูมิตำนานแล้วย่อมตกอยู่ในวังวนของการบริโภคต่อไปเรื่อยๆ^๑

ประเทศไทยต้องการสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ โดยมีนโยบายที่จะนำความรู้ นวัตกรรม และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีมาใช้ในเชิงรุก เพื่อให้การดำเนินการของประเทศและองค์กรสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นปัจจัยสำคัญคือ ครู อาจารย์ และประชาคมการศึกษา เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อน หล่อหลอมและพัฒนาให้เยาวชนของชาติ รักการเรียนรู้และสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง องค์กรทางการ

^๑พระพรหมคุณาภรณ์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), ใโอที่ภายใต้วัฒนธรรมแห่งปัญญา, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม , ๒๕๔๐), หน้า ๑๘

ศึกษาจึงต้องมีความพร้อมในการพัฒนาครู อาจารย์ ปรับปรุงการเรียนการสอน ส่งเสริมให้เกิดการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้เกิดการพัฒนาตนเองตลอดเวลาในหมู่เยาวชน^๒

จากคำกล่าวข้างต้น ประเทศไทยกำลังพัฒนาเทคโนโลยีให้ล้ำหน้า โดยในฐานะผู้บริโภคหรือไม่ สถาบันการศึกษาไทยควรวางแนวทางพัฒนาปรับทัศนคติของผู้ใช้หรือควรมุ่งส่งเสริมเพื่อให้มีการใช้งานที่ทันสมัยภายในสถาบันการศึกษาเท่านั้น ทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติและความสามารถในการเรียนรู้ของผู้ใช้ เนื่องจากการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยเทคโนโลยีสารสนเทศในสถาบันอุดมศึกษาเกิดผลได้ทั้งทางลบและทางบวกจากข้อมูลมหาศาลที่มีทั้งเป็นประโยชน์และโทษ หากสถาบันมีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดการเทคโนโลยีเหล่านี้ สร้างทัศนคติและถ่ายทอดความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ย่อมส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจ

ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มีการเรียนการสอนที่เน้นความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาโลกทัศน์ เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จริงในภาคปฏิบัติ ผลการสำรวจและจัดอันดับมหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมในทัศนคติของนักเรียนมัธยมผู้ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในชื่อการสำรวจ “The Most Popular University 2006”^๓ ซึ่งมีการประกวดมหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมประเภทมหาวิทยาลัยของรัฐ 10 สาขา ปรากฏว่า มหาวิทยาลัยศิลปากรได้รับการจัดอันดับเป็นมหาวิทยาลัยยอดเยี่ยมรวม 4 สาขา (มากที่สุด) ได้แก่ สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์, สาขาภาษาต่างประเทศ คณะอักษรศาสตร์, สาขาศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ สาขาด้านศิลปะคณะจิตรกรรมประติมากรรม ภาพพิมพ์ และภาพไทย และ ผลจากการจัดอันดับเพื่อประเมินศักยภาพมหาวิทยาลัยไทย ปี 2548 โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาโดยใช้ดัชนีชี้วัด 5 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการเรียนการสอน ได้แก่ อัตราส่วนนักศึกษาต่ออาจารย์ 20% บุคลากร 20% งบประมาณ 20% ความเป็นนานาชาติ 10% และการได้รับรางวัล 10% คะแนนรวมทั้งสิ้น 80% ปรากฏว่า คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากรอันดับ 1 มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 55.49% ตามมาด้วยคณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ คะแนนรวมทั้งสิ้น 54.36% และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ม.เชียงใหม่ เป็นอันดับสาม มีคะแนนรวมทั้งสิ้น 54.35% และได้รับการคัดเลือกให้เป็นสถาบันหลักในการจัดตั้งสถาบันพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ สาขาการออกแบบ (Creative Academy : Design) มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ ซึ่งเป็นไปตามพันธสัญญาที่รัฐบาลประกาศไว้ ตามนโยบายของรัฐบาลในหัวข้อเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาประเทศ ตั้งแต่วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา เพื่อที่จะผลักดันให้ประเทศ

^๒สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, เทคโนโลยีการเรียนรู้อย่างไทยในปี ๒๕๓๓, (กรุงเทพมหานคร : ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๔๔), หน้า ๗.

^๓<http://www.eduzones.com/>,

ไทยก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในภูมิภาคอาเซียน (Creative industrial Hub of ASEAN) และเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ จากร้อยละ 12 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ เป็นร้อยละ ๒๐ ภายในปี ๒๕๕๕^๔

ผู้วิจัยต้องการทราบถึง ทักษะคติของผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา โดยศึกษาจาก ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ เนื่องจากเป็นภาควิชาที่สร้างบัณฑิตให้เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการใช้ความคิดสร้างสรรค์ การออกแบบและผลิตสื่อหลากหลายอันมีผลต่อเทคโนโลยีและการสื่อสารดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณา เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ มุ่งศึกษาประเด็นดังต่อไปนี้

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาทักษะคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยศึกษาทักษะคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา จากแนวคิดทฤษฎีจาก หนังสือ ตำรา วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยศึกษาเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับทักษะคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน ๓) ด้านการบริการ ๔) ด้านการติดต่อสื่อสาร ๕) ด้านการเสริมความรู้ ๖) ด้านการเรียน ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัย

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารและคณาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ จำนวน ๑๕ คน และนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ ชั้นปีที่ ๑-๔ มีจำนวน ๑๙๕ คน รวมจำนวน ๒๑๐ คน

^๔<http://www.decorate.su.ac.th/creativeacademy.html>

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณาจารย์ และนักศึกษา ในภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๖ คน

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑. ตัวแปรต้น ประกอบด้วย

๑) สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์

๒) สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ได้แก่ ความถี่ในการใช้ สาเหตุในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ สถานที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวนครั้งที่ใช้ต่อสัปดาห์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ ลักษณะการใช้ วิธีการใช้ และเว็บไซต์ที่ใช้

๒. ตัวแปรตาม คือ ทักษะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ๓ ด้าน คือ

- ๑) ด้านวัตถุประสงค์
- ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน
- ๓) ด้านการบริการ
- ๔) ด้านการติดต่อสื่อสาร
- ๕) ด้านการเสริมความรู้
- ๖) ด้านการเรียน
- ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัย

๑.๓.๔ ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต วังท่าพระ

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ ทักษะด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาของภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ เป็นอย่างไร

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีผลต่อปัจจัยการนำเครือข่ายทางสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้กับการศึกษา มีผลต่อการยอมรับประโยชน์ของการใช้งาน

๑.๖ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network Online) คือ ชุมชนเสมือนที่มีสมาชิกมากกว่าสองคนขึ้นไป มีความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่องในทิศทางเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน สมาชิกสามารถเชื่อมโยงถึงกันด้วยรูปแบบที่หลากหลายขึ้นอยู่กับกลยุทธ์ของเว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการที่แตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนทัศนคติผ่านชุมชนเสมือนจริงโดยใช้โปรแกรมสามมิติ หรือ มีแหล่งข้อมูลเพื่อค้นคว้าหาความรู้ มีพื้นที่แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่างๆ ประกาศขายของ กระดานข่าว เกมส์ เป็นต้น ตัวอย่างของ Social Network ที่มีการใช้งานทั่วโลก และเป็นที่ยอมรับ เช่น Facebook , Imvu., Flickr, Twister, World press, Google, Wikipedia

เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา หมายถึง การสื่อสาร (Communication Management) ทางการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารการเรียนการสอน การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ออนไลน์

เว็บเพจ (Webpage) เว็บไซต์ขนาดใหญ่ที่เปิดให้บริการแก่สมาชิกด้วยการแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งให้ผู้ให้บริการเมื่อเริ่มสมัครเป็นสมาชิก เพื่อให้สามารถตกแต่งหน้าเว็บ แบ่งหมวดหมู่ นำเสนอเรื่องราว หรือสิทธิในการจำกัดสมาชิกอื่น ทั้งนี้ตั้งอยู่บนเงื่อนไขที่แตกต่างกันของผู้ให้บริการ

ผู้บริหารและคณาจารย์ หมายถึง อาจารย์ประจำภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ ผู้ถ่าย ทอดองค์ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ แนวทาง และทัศนคติให้แก่ศึกษาคณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ

นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ ๑-๔ ในภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ

ทัศนคติ หมายถึง แนวคิดที่เกิดจากผลรวมของปัญญาอารมณ์พฤติกรรมและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดซึ่งแตกต่างกันและสามารถเปลี่ยนแปลงได้

ทัศนคติต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ที่แตกต่างกันที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาใน ๗ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านวัสดุอุปกรณ์ หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ที่แตกต่างกันที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านวัสดุอุปกรณ์ ในเรื่องเกี่ยวกับ ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง อุปกรณ์ Multimedia พร้อมคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์มีประสิทธิภาพสูง

๒. ด้านลักษณะการใช้งาน หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ที่แตกต่างกันที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านลักษณะการใช้

งาน ในเรื่องเกี่ยวกับความสามารถเข้าสู่อินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว เหตุขัดข้องในระบบขณะใช้งาน ใช้ระบบ Multimedia ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง และขั้นตอนการขอใช้อินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยสะดวกรวดเร็ว

๓. ด้านการบริการต่าง ๆ ในเครือข่ายออนไลน์ หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ที่แตกต่างกันที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการบริการต่าง ๆ ในเรื่องความเร็วในการใช้บริการ การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ส่วนตัว ความต้องการใช้ในด้านการศึกษาการสอน มีข้อมูลบริการใหม่ทุกบริการที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต และข่าวสารมีความน่าเชื่อถือ

๔. ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา สนทนา อภิปราย ถกเถียง และแลกเปลี่ยน สอบถามข้อมูลทางการศึกษากับมหาวิทยาลัย นัดหมายกับอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง รับ-ส่งการบ้านกับอาจารย์ ผู้สอน

๕. ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคล ที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการค้นคว้า วิจัยทางการศึกษา ปรึกษา แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย การสืบค้นข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย เช่น บทความทางวิชาการ และข้อมูลทางสถิติ รายงานการวิจัย

๖. ด้านการใช้เครือข่ายเพื่อการเรียน หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการใช้เครือข่ายเพื่อการเรียน กิจกรรมภาคปฏิบัติ ทฤษฎีในชั้นเรียน ค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย ใช้สืบค้นในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มศักยภาพ

๗. ด้านการเสริมความรู้ หมายถึง แนวคิด พฤติกรรมและประสบการณ์ ของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันที่มีต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการเสริมความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ อบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อบรมการสร้าง Web Page เพื่อใช้ประกอบการเรียน มีมุมอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ และมีตำราใหม่ ๆ เกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเพียงพอ

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อการศึกษา
กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต
วังท่าพระ

บทที่ ๒

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาการใช้เครือข่ายทางสังคมบนอินเทอร์เน็ตเพื่อการจัดการทางการสื่อสารภายในกระบวนการบริหารการศึกษาระดับศึกษา : ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

๒.๑ ทักษะคติ (Attitude)

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

๒.๓ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)

๒.๓.๑ ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์

๒.๓.๒ องค์ประกอบของเครือข่ายสังคมออนไลน์

๒.๓.๓ ความสำคัญของเครือข่ายสังคมออนไลน์

๒.๔ การบริหารการศึกษา

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของทัศนคติไว้ว่า ทัศนคติ หมายถึง แนวความคิด

ประกาเพ็ญ สุวรรณ ทัศนคติเป็นความเชื่อ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของการกระทำสถานการณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งท่าทีที่แสดงออกที่บ่งถึงสภาพของจิตใจที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง^๑

พัชรี และคณะเห็นว่า ทัศนคติเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อในระดับรอบนอกสุด ซึ่งเป็นความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพียงผิวเผิน และสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอและเปลี่ยนแปลงได้ง่ายกว่าความเชื่ออีก ๒ ระดับคือ ความเชื่อในกฎระเบียบของสังคมหรือชุมชน และความเชื่อ

^๑ประกาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๒๗.

ส่วนกลาง ซึ่งเป็นความเชื่อที่ได้จากการสังสมทางสังคมจากการอบรมสั่งสอนของครอบครัว ศาสนา สถาบันศึกษาและแหล่งต่าง ๆ เป็นระยะเวลาอันยาวนานจนยากที่จะเปลี่ยนแปลง^๒

ทัศนคติ (Attitude) เป็นความรู้สึกและความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบัน และข้อเสนอใด ๆ ในทางที่ยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองด้านพฤติกรรมอย่างเดียวกันตลอด”

๒.๑.๑ ความสำคัญของทัศนคติ

ธงชัย สันติวงษ์ กล่าวว่า “ทัศนคติ เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นภายในบุคคล เป็นการจัดระเบียบของแนวความคิด ความเชื่อ อุปนิสัย และสิ่งจูงใจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งเสมอการจัดระเบียบดังกล่าวจะมีลักษณะที่รวมตัวขึ้นหลังจากที่ได้มีการประเมินเป็นแนวโน้มไปในทางใดทางหนึ่งเสมอ ถ้าเราสังเกตดูจะเห็นว่า มนุษย์ทุกคนที่ใช้ชีวิตผ่านไปวันต่อวัน ทุกคนจะเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ และเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่น ๆ เสมอ และเขามีกลไกอันหนึ่งที่จะทำการประเมินทุกสิ่งทุกอย่างตลอดเวลา คนทุกคนจะมีระเบียบของแนวความคิดและความเชื่อต่อทุกสิ่งเป็นไปในทางหนึ่งทางใดสองทางเสมอ คือ ดีและไม่ดี ชอบและไม่ชอบ รักและเกลียด กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ คนทุกคนในโลกนี้จะไม่มีใครเลยที่มีใจเป็นกลางและเห็นทุกอย่างเหมือนกันมีคุณค่าเท่ากัน เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะคนทุกคนต่างก็มีคุณลักษณะของสิ่งจูงใจและอารมณ์ (Motivational and Emotional Characteristic) แตกต่างกันไปนั่นเอง”^๓

๒.๑.๒ องค์ประกอบของทัศนคติ

อลิศรา เกิดธรรม กล่าวถึงองค์ประกอบของทัศนคติ ๓ ประการคือ^๔

๑. องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) คือ ส่วนที่ประกอบเป็นความเชื่อของบุคคลที่เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั่วไป ทั้งที่ชอบและไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดดี มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่หากรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

^๒พัชรี เขยจรรยา และคณะ, แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐), หน้า ๑๓.

^๓ธงชัย สันติวงษ์, พฤติกรรมผู้บริโภคทางการตลาด, (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑๔.

^๔อลิศรา เกิดธรรม, พฤติกรรมผู้บริโภค: ระเบียบวิธีและปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภค เครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมของวัยทีน, (วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยรังสิต, ๒๕๔๙), หน้า ๖.

๒. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) คือ ส่วนที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีผลแตกต่างกันไปตามบุคลิกภาพของคนนั้น เป็นลักษณะที่เป็นค่านิยมของแต่ละคน

๓. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavior Component) คือ การแสดงออกของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งหรือบุคคลหนึ่ง ซึ่งเป็นผลมาจากองค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด และความรู้สึกจะเห็นได้ว่าการที่บุคคลมีทัศนคติต่อสิ่งใด ๆ ต่างกัน ก็เนื่องมาจากบุคคลมีความเข้าใจ มีความรู้สึกหรือมีแนวคิดที่แตกต่างกันนั่นเองเพื่อให้มองเห็นองค์ประกอบของทัศนคติอย่างชัดเจนขึ้น

๒.๑.๓ ประโยชน์ของทัศนคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของทัศนคติซึ่งประกอบไปด้วย^๕

๑. ช่วยทำให้เข้าใจสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว โดยการจัดรูปหรือจัดระบบสิ่งของต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเขา

๒. ช่วยให้มี Self-esteem โดยช่วยให้บุคคลหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีหรือปกปิดความจริงบางอย่าง ซึ่งนำความไม่พอใจมาสู่ตัวเขา

๓. ช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่สลับซับซ้อน ซึ่งการมีปฏิริยาตอบโต้หรือกระทำการสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกไปนั้นส่วนมากจะทำในสิ่งที่นำความพอใจมาให้ หรือบ่าเห็บรางวัลจากสิ่งแวดล้อม

๔. ช่วยให้บุคคลสามารถแสดงออกถึงค่านิยมของตนเอง ซึ่งแสดงว่าทัศนคตินั้นนำความพอใจมาให้บุคคลนั้น

๒.๑.๔ แหล่งของทัศนคติ

ธีรพร ใจหนัก ได้อธิบายถึงแหล่งของทัศนคติ ไว้ในแต่ละด้านดังนี้^๖

๑. แหล่งที่ทำให้เกิดทัศนคติมีมากมาย ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะที่สำคัญได้แก่

๑) ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) วิธีการหนึ่งที่เราเรียนรู้ทัศนคติ คือ จากการมีประสบการณ์เฉพาะอย่างกับสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคตินั้น ตัวอย่างเช่น ถ้าเรามีประสบการณ์ที่ดีในการติดต่อกับบุคคลหนึ่ง เราจะมีความรู้สึกชอบบุคคลนั้น แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้ามีประสบการณ์ที่ไม่ดี เช่น ได้รับการลงโทษ หรือภาวะคับข้องใจ (Frustration)

^๕ประภาเพ็ญ สุวรรณ, ทัศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย, หน้า ๖๓.

^๖ธีรพร ใจหนัก, การเปิดรับและทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อโครงการ DNA (Drink No Alcohol) สายพันธ์ใหม่ไร้แอลกอฮอล์, (วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๔๒.

อยู่บ่อย ๆ จากการได้พบปะหรือติดต่อกับบุคคลนั้น เราก็มักจะมีแนวโน้มที่ไม่ชอบบุคคลนั้นได้ เป็นต้น

๒) การติดต่อสื่อสารข่าวสารกับบุคคลอื่น (Communication From Others) ทักษะหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นจากผลของการได้ติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการที่เด็กได้รับในครอบครัว เช่นเดียวกันในสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ครูจะเป็นบุคคลที่เด็กยกย่อง เคารพและเชื่อฟัง คำบอกเล่าของครูก็จะมีอิทธิพลต่อความเชื่อและทัศนคติของเด็กได้ การยอมรับความเชื่อ หรือการเกิดทัศนคติในวัยเด็กนี้ส่วนมากมักจะเกิดขึ้นโดยปราศจากเหตุผล และเมื่อเด็กโตขึ้น ความคิดเห็นก็เปลี่ยนไปในบางอย่าง ดังนั้นเด็กอาจจะเกิดความไม่สบายใจก็ได้

๓) สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) ทักษะบางอย่างของเราถูกสร้างขึ้นจากการเลียนแบบจากคนอื่น บุคคลจะมองเห็นว่าบุคคลอื่นมีการปฏิบัติอย่างไร ขั้นตอนต่อไปบุคคลนั้นจะแปลความหมายของการปฏิบัตินั้น ในรูปของความเชื่อทัศนคติ ซึ่งมาจากการปฏิบัติของเขา ถ้าบุคคลนั้นให้ความเคารพนับถือ ยกย่องบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้นอยู่แล้ว บุคคลนั้นจะยอมรับความรู้สึกความเชื่อที่เขาคิดว่าบุคคลที่แสดงปฏิกริยานั้น ๆ มี

๔) องค์ประกอบที่เกี่ยวกับสถาบัน (Institutional Factors) ทักษะของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากสถาบัน เช่น โรงเรียน สถานที่ประกอบพิธีทางศาสนา หน่วยงานต่าง ๆ เป็นต้น สถาบันเหล่านี้จะเป็นทั้งแหล่งที่มา และสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดทัศนคติบางอย่างได้

๒.๑.๕ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

เคลแมน (Kelman) ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เขาเชื่อว่าทัศนคติอย่างเดียวกัน อาจเกิดขึ้นในตัวบุคคลสองคนด้วยกระบวนการหรือวิธีการที่แตกต่างกัน ดังนั้น กระบวนการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติได้ดีที่สุดนั้นอาจจะไม่เหมือนกัน และมีกระบวนการเกิดทัศนคติหรือเปลี่ยนแปลงทัศนคติไว้ ๓ อย่าง คือ^๗

๑. **การยินยอม (Compliance)** การยินยอมเกิดได้เมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อตัวเขา และเพื่อมุ่งหวังที่จะให้เกิดความพึงพอใจจากบุคคลหรือที่มีอิทธิพลนั้น การที่เขายอมทำตามสิ่งที่อยากให้เขาทำนั้น ไม่ใช่เพราะเขาเชื่อหรือเห็นด้วยกับสิ่งนั้น แต่เป็นเพราะเขาคาดหวังไว้ว่า เขาจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับจากคนอื่น ในการเห็นด้วยและทำตาม ความพึง

^๗H.C. Kelman, **international behavior**, (New York:Holt, Rinehart and Winston, 1965), p.63-65.

พอใจที่ได้จากการยอมทำตามนั้น เป็นผลมาจากอิทธิพลของสังคมหรืออิทธิพลของสิ่งที่ก่อให้เกิดการยอมรับนั้น

๒. การเลียนแบบ (Identification) การเลียนแบบเป็นภาวะการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น ซึ่งการยอมรับนี้เป็นผลมาจากการที่เขาต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีที่พึงพอใจระหว่างตัวเขากับบุคคล หรือกลุ่มคนอื่น ความสัมพันธ์นี้อาจออกมาในรูปการรับเอาบทบาททั้งหมดของบุคคลหรือ กลุ่มบุคคลที่มาเป็นของตน หรือแลกเปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน

๓. การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติแบบนี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลนั้นยอมรับสิ่งที่มาอิทธิพลเหนือกว่า อันสืบเนื่องมาจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในของบุคคลนั้น ตรงกับค่านิยมของเขา ตรงกับความต้องการของเขา พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปโดยกระบวนการนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่เขาถืออยู่เดิม ความพึงพอใจที่บุคคลได้จากการเปลี่ยนแปลงโดยวิธีนี้จะขึ้นอยู่กับเนื้อหา รายละเอียดของพฤติกรรมนั้น ๆ

สรุป ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยสังมจากประสบการณ์ สภาพแวดล้อมและการเรียนรู้ ทัศนคติถูกกลั่นกรองโดยลักษณะนิสัยขั้นพื้นฐานของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อมีการกระทบจากปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ทัศนคติมีความสำคัญในทุกช่วงเวลาของชีวิตของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงของทัศนคติมีผลกระทบต่อสังคมในทุกด้าน เช่น การปกครอง ศาสนา การศึกษา การสื่อสาร เป็นต้น ฉะนั้น การทราบถึงทัศนคติของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีต่อสิ่งหนึ่งย่อมเป็นแนวทางในการวางแผนและดำเนินการต่อบุคคลเหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT)

๒.๒.๑ ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT)

วีระศักดิ์ พิรักษา ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยี หมายถึง การประยุกต์เอาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ การศึกษาพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ก็เพื่อให้เข้าใจธรรมชาติ กฎเกณฑ์ของสิ่งต่าง ๆ และหาทางนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นเทคโนโลยีจึงเป็นคำที่มีความหมายกว้างไกล เป็นคำที่เราต่างได้พบเห็นและได้ยินคุ้นเคยกันมานาน และมีความหมายดังนี้ คือ^๕

๑. เทคโนโลยีในฐานะที่เป็นกระบวนการ (Technology as process) เป็นการประยุกต์วิทยาศาสตร์อย่างมีระบบหรือจัดความรู้อย่างมีระบบ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

^๕วีระศักดิ์ พิรักษา, อินเทอร์เน็ต, (กรุงเทพมหานคร : วารสารเทคนิค, ๒๕๔๗), หน้า ๘.

๒. เทคโนโลยีในฐานะที่เป็นผลผลิต (Technology as product) หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ (Hardware) หรือวัสดุ (Software) ที่เป็นผลผลิตจากการใช้กระบวนการด้านเทคโนโลยี เช่น สิ่งพิมพ์ ภาพยนตร์

๓. เทคโนโลยีในฐานะที่ผสมผสานทั้งกระบวนการและผลผลิต (Technology as a mix of process and product) เช่น การสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า และผลิตภัณฑ์ต่างๆ โดยนำเอาวัตถุดิบมาผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีจะได้วัตถุดิบสำเร็จรูป

ส่วนคำว่า สารสนเทศ หรือสารสนเทศ เป็นศัพท์บัญญัติของคำว่า “Information” ราชบัณฑิตยสถานกำหนดให้ใช้คำทั้งสองคำในวงการคอมพิวเตอร์การสื่อสารและธุรกิจซึ่งนิยมใช้คำว่า “สารสนเทศ” มีความหมายว่า ข้อมูลข่าวสารความรู้ต่างๆ ที่มีการบันทึกอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการเพื่อนำมาเผยแพร่และใช้งานต่างๆ ทุกสาขา ส่วนคำว่า “เทคโนโลยีสารสนเทศ” หรือ Information Technology ที่เรียกว่า ไอที (IT) นั้นเน้นถึงการใช้กระบวนการดำเนินงานด้านสารสนเทศหรือสารสนเทศในภาพของ ความถูกต้อง ความแม่นยำ และความรวดเร็วทันต่อการนำมาใช้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ต่างกัน ดังนี้

สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์ ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology: IT) ว่าเป็นวิธีการ องค์ความรู้ และอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดเก็บข้อมูล การสื่อสารข้อมูล การนำเสนอข้อมูล และการใช้สารสนเทศ จากคำจำกัดความนี้ สามารถกล่าวได้ว่า ระบบสารสนเทศและระบบงานคอมพิวเตอร์เป็นส่วนสำคัญยิ่งหรือเป็นแก่นของเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งสื่อถึงความหมายเดียวกัน คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านข้อมูลข่าวสาร นอกจากนั้น^๕

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วยคำสองคำ คือ สารสนเทศ และเทคโนโลยีมาจากภาษาอังกฤษว่า Information Technology ซึ่งเป็นที่นิยมเรียกคำศัพท์โดยย่อว่าไอที (IT) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหลักสองสาขา คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม โดยทั่วไป หมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้สำหรับสร้าง จัดการการประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ การเก็บบันทึกข้อมูลเป็นฐานข้อมูล และส่งผ่านสารสนเทศโดยใช้ระบบดิจิทัล สอดคล้องกับ^๖

^๕สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์, การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีองค์การไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒), หน้า ๔.

^๖มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, เอกสารการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ค้นคว้า, (มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐), หน้า ๖.

ปทีป เมธาคุณวุฒิ ซึ่งได้กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีความหมายครอบคลุมทั้งระบบสารสนเทศ และระบบคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม รวมทั้งประเด็นทางจริยธรรม และทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ตลอดถึงผลกระทบที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสังคม โดยที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือและวิธีการสำหรับการเก็บรวบรวม ประมวลผล เรียกใช้ ส่งผ่าน และรับข้อมูล ซึ่งเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์ (Hardware) และซอฟต์แวร์ (Software) เครื่องใช้สำนักงาน และอุปกรณ์โทรคมนาคม ส่วนสารสนเทศประกอบด้วยคำว่า สาร แปลว่า ถ้อยคำ ใจความ และสนเทศ แปลว่า แสดง แบบ ชี้แจง ดังนั้นสารสนเทศ จึงมีความหมายว่า ข่าวสาร หรือการชี้แจงข่าวสาร เมื่อรวมเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิทยาการสารสนเทศ ซึ่งเป็นศัพท์บัญญัติจากคำว่า Information Technology ใช้คำย่อว่า IT จึงหมายถึงวิธีการสืบค้นข้อมูลข่าวสารผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ส่วน^{๑๑}

สมหมาย ชินนาค กล่าวถึง เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศหลัก ๆ มี ๓ อย่าง คือ^{๑๒}

๑. เทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูลหรือเครือข่ายข้อมูล สามารถจำแนกออกเป็น ๒ ชนิดคือ

๑) Local Area Network (LAN) เป็นเครือข่ายประเภทใช้สื่อสารข้อมูลที่มีความเร็วสูงเป็นเครือข่ายที่ติดตั้งกันเองภายในบริเวณสำนักงานหรือภายในโรงงานของตนเอง เพื่อใช้เป็นเครือข่ายส่วนตัว โดยอาศัยเครือข่าย LAN ทำให้ระบบคอมพิวเตอร์สามารถใช้อุปกรณ์หลายอย่างร่วมกันได้ เช่น เครื่องพิมพ์ แฟ้มข้อมูล นอกจากนั้น ยังเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบบจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic – Mail) และระบบสำนักงานอัตโนมัติอื่นที่ใช้คอมพิวเตอร์อีกด้วย ดังนั้น LAN จึงกลายเป็นเครือข่ายชั้นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับระบบอัตโนมัติที่จะขาดไม่ได้

๒) Wide Area Network (WAN) เป็นระบบสื่อสารที่เชื่อมต่อกันในรูปทางไกลระหว่างต่างพื้นที่ จังหวัดต่อจังหวัด ประเทศต่อประเทศ ผู้รับและผู้ส่งข้อมูลอยู่ต่างสถานที่ไกล ๆ กันได้

๒. เทคโนโลยีข้อมูลหลายสื่อหรือสื่อผสม (Multimedia Data) สามารถแยกเป็นกลุ่มใหญ่ ได้ดังนี้

^{๑๑}ปทีป เมธาคุณวุฒิ, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔), หน้า ๑.

^{๑๒}สมหมาย ชินนาค, การแพร่หลายของเทคโนโลยีสารสนเทศในสังคมไทยปัจจุบัน, (อุบลราชธานี : ภาควิชาสอนวิชาสังคมศาสตร์ สถาบันภาษาและวัฒนธรรม, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒.

๑) ข้อมูล (Data) เป็นเนื้อหาสาระที่ไม่อยู่ในรูปของประโยค หรือในรูปแบบใดที่ไม่เจตนาจะสื่อความหมายในรูปลักษณะของภาษา ส่วนใหญ่จะอยู่ในลักษณะของข้อมูลเชิงอักขระ (Character Base)

๒) ข้อความ (Text) เป็นเนื้อหาสาระที่ประกอบด้วยคำที่อยู่ในรูปของประโยค ส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงอักขระ (Character Base) เช่นกัน

๓) เสียง (Audio) เป็นเนื้อหาสาระที่ปรากฏอยู่ในรูปเสียง เช่น เสียงพูด หรือเสียงดนตรี

๔) ภาพ (Graphic) เป็นเนื้อหาสาระที่อยู่ในรูปของภาพ เช่น ภาพกราฟฟิก รูปถ่าย รูปวาด รวมทั้ง ภาพที่เคลื่อนไหวได้ เช่น ภาพวีดิทัศน์ (Video)

๓. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เป็นเครื่องมือช่วยคนทำงาน เพื่อเกิดประสิทธิภาพสูงสุดดังนี้

ประพจน์ อุทโยภาศ ได้กล่าวว่า คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องจักรที่สามารถรับข่าวสาร (ที่เรียกว่า ข้อมูล หรือสารสนเทศ) แล้วนำมาประมวลผล ซึ่งการประมวลผลก็คือวิธีการเปลี่ยนแปลง และเก็บบันทึกข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลข่าวสารที่คอมพิวเตอร์ประมวลผลอาจเป็นตัวเลข ตัวอักษร หรือเสียง ซึ่งจะเปลี่ยนไปเป็นแรงกระตุ้นไฟฟ้า เพื่อที่คอมพิวเตอร์จะได้จัดเรียงเปลี่ยนรูปทำการคำนวณ แต่อย่างไรก็ตามคอมพิวเตอร์ไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง เพราะมันเป็นเพียงเครื่องจักร คนจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะให้คอมพิวเตอร์ทำอะไรแล้วให้คำสั่งแก่คอมพิวเตอร์ เรียกว่า การเขียนโปรแกรม โปรแกรม คือ ชุดคำสั่งที่คอมพิวเตอร์จะปฏิบัติตามเมื่อมีการประมวลผล โปรแกรมบางอย่างที่คอมพิวเตอร์ใช้ จะเก็บไว้ในส่วนหนึ่งของคอมพิวเตอร์ซึ่งเรียกว่า หน่วยความจำ คนที่ใช้คอมพิวเตอร์จะไม่เห็นโปรแกรมนี ผู้ใช้คอมพิวเตอร์แต่ละกลุ่มจะมีความต้องการแตกต่างกัน แต่ละกลุ่มจึงเขียนโปรแกรมให้ตรงกับความต้องการในกลุ่มของตน ในบางครั้งอาจนำโปรแกรมของตนไปขายให้กับกลุ่มอื่นที่มีความต้องการตรงกันได้สำหรับ^{๑๓}

วาสนา สุขกระสานติ เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงกระบวนการต่าง ๆ และระบบงานที่ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ โดยจะรวมถึง^{๑๔}

๑. เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งส่วนมากแล้วจะหมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์โทรคมนาคมต่าง ๆ รวมทั้งซอฟต์แวร์ทั้งแบบสำเร็จรูปและแบบ

^{๑๓}ประพจน์ อุทโยภาศ, เทคโนโลยีสารสนเทศ : ก้าวไปให้ทันโลกด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยพณิชยการศรีนครินทร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗), หน้า ๓๘.

^{๑๔}วาสนา สุขกระสานติ, โลกของคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๖-๑๑.

พัฒนาขึ้นเพื่อใช้งานเฉพาะด้าน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จัดเป็นเครื่องมือสมัยใหม่และใช้เทคโนโลยีระดับสูง (HighTechnology)

๒. กระบวนการในการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ข้างต้น มาใช้งานเพื่อรวบรวม จัดเก็บประมวลผล และแสดงผลลัพธ์เป็นสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

สุชาติ กิระนันท์ กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบันทึกจัดเก็บ ประมวลผล ค้นคืน ส่งและรับหรือเชื่อมโยงข้อมูลและสารสนเทศ ซึ่งรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในกระบวนการข้างต้น เช่น คอมพิวเตอร์อุปกรณ์บันทึกข้อมูล จัดเก็บข้อมูล และค้นคืนข้อมูล เครือข่ายสื่อสารข้อมูล อุปกรณ์สื่อสารและโทรคมนาคม เป็นต้น รวมทั้งระบบต่าง ๆ ที่ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์เหล่านี้ เช่น ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ระบบสื่อสาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังครอบคลุมระบบและกระบวนการต่าง ๆ ที่เข้ามาจัดการให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ทำงานตามที่ผู้ใช้ต้องการ^{๑๔}

สรุป เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือใช้งานด้านการสื่อสารทั้งกระบวนการ ได้แก่ การรับ การส่ง การประมวลผล การนำเสนอ การแลกเปลี่ยน การจัดเก็บ และการบันทึก

๒.๒.๒ องค์ประกอบของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยเทคโนโลยีที่สำคัญ ๒ สาขา คือ “เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์” และ “เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม” ซึ่งจะมีการทำงานที่สัมพันธ์กันดังนี้

๑. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ จะใช้สำหรับการจัดการระบบสารสนเทศ เพื่อให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการอย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการคัดเลือกการจัดหา การวิเคราะห์เนื้อหา หรือการค้นคืนสารสนเทศ ซึ่งกระบวนการจัดการหรือจัดทำระบบสารสนเทศที่สามารถผลิตสารสนเทศให้สนองความต้องการของผู้ใช้จะประกอบด้วยกรรมวิธี ๓ ประการ คือ การหาข้อมูล การประมวลผลข้อมูล และการแสดงผลข้อมูลซึ่งกรรมวิธีทั้ง ๓ ประการนี้ ต้องอาศัยเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์สำหรับข้อมูลเข้าและแสดงผลออกมา ดังแผนภูมิต่อไปนี้

๒. เทคโนโลยีโทรคมนาคม จะช่วยให้การสื่อสารหรือการเผยแพร่สารสนเทศไปยังผู้ใช้ในแหล่งต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องครบถ้วนทันต่อเหตุการณ์ และในรูปลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เช่น ข้อมูล (Data) อาจเป็นรูปแบบตัวเลขหรือตัวอักษร (Text) ภาพ (Image) และเสียง (Voice) ซึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ในการสื่อสารหรือเผยแพร่สารสนเทศ ได้แก่

^{๑๔}สุชาติ กิระนันท์, เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๗.

เทคโนโลยีที่ใช้ระบบโทรคมนาคม เช่น ระบบโทรศัพท์ MODEM, FAX, โทรเลข, วิทยุกระจายเสียง, วิทยุโทรทัศน์ รวมถึงเทคโนโลยีระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่จะช่วยให้ระบบการสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒.๓ ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

วิวัฒนาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ทำให้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญมากขึ้นในทุกหน่วยงาน ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล การสื่อสารระยะไกล การส่งข่าวสารในระบบต่างๆ และโต้ตอบได้ในทันที โดยเฉพาะระบบเครือข่ายสื่อสารในปัจจุบัน คือ อินเทอร์เน็ต (Internet) ในปัจจุบันภาครัฐและเอกชนได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการดำเนินการขั้นต่างๆ รวมถึงการจัดการด้านต่างๆ เช่น การประกันภัย การท่องเที่ยว การศึกษา การธนาคาร เป็นต้น ประโยชน์มีดังนี้

๑. ช่วยในการจัดระบบข่าวสารจำนวนมหาศาลของแต่ละวัน
๒. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสารสนเทศ เช่น การคำนวณตัวเลขที่ยังยาก ซับซ้อนการจัดเรียง ลำดับสารสนเทศ
๓. ช่วยให้ผู้สามารถจัดระบบอัตโนมัติเพื่อการจัดเก็บ ประมวลผล และเรียกใช้สารสนเทศ
๔. ช่วยให้ผู้สามารถเก็บสารสนเทศไว้ในรูปที่สามารถเรียกใช้ได้ทุกครั้งอย่างสะดวก
๕. ช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากขึ้น
๖. ช่วยในการสื่อสารระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว ลดอุปสรรคเกี่ยวกับเวลาและระยะทางโดยใช้ระบบโทรศัพท์ และอื่น ๆ

กิตติ ภัคดีวัฒนกุล และจำลอง ครูอุตสาหะ ได้กล่าวว่า ฐานข้อมูล คือการนำเอาข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแต่เดิมจัดเก็บอยู่ในแฟ้มข้อมูลมาจัดเก็บไว้ในที่เดียวกัน ซึ่งเป็นฐานข้อมูลรวมขององค์กร ส่งผลให้แต่ละฝ่ายในองค์กรสามารถใช้ข้อมูลร่วมกัน และสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระบบแฟ้มข้อมูลได้ ทำนองเดียวกัน^{๖๖}

สิทธิศักดิ์ คล่องดี อธิบายความหมายของคำว่า ฐานข้อมูลไว้ว่าฐานข้อมูลหมายถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลหลาย ๆ สิ่ง หลาย ๆ อย่างมารวมกันอยู่และมีความสัมพันธ์กัน^{๖๗} ได้

สรุปได้ว่า ฐานข้อมูลคือ โครงสร้างสารสนเทศขององค์กรต่าง ๆ ที่นำเอาข้อมูลที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งแต่เดิมได้จัดเก็บแยกกันเป็นส่วน ๆ นำมาเก็บไว้รวมในที่เดียวกันเป็นแหล่ง

^{๖๖} กิตติ ภัคดีวัฒนกุล และจำลอง ครูอุตสาหะ, คัมภีร์ระบบฐานข้อมูล, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยเจริญการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๙.

^{๖๗} สิทธิศักดิ์ คล่องดี, สร้างฐานข้อมูลด้วย Microsoft Access ๒๐๐๐ อย่างมืออาชีพ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฮลโลการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๖.

รวมข้อมูลซึ่งทุกฝ่ายในองค์กรสามารถใช้ข้อมูล แก่ไขข้อมูลร่วมกันได้และองค์ประกอบสุดท้ายของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ บุคลากร

ครรชิต มาลัยวงศ์ สรุปว่า บุคลากรคือผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานคอมพิวเตอร์ในหน่วยงานใด ๆ ไม่ว่าภาครัฐ หรือเอกชนมีอยู่ด้วยกันอย่างน้อย ๔ กลุ่ม คือกลุ่มผู้ใช้คอมพิวเตอร์ หมายถึงกลุ่มที่ต้องการนำผลการดำเนินงานของคอมพิวเตอร์ไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหาร เป็นต้น กลุ่มเจ้าหน้าที่ระบบคอมพิวเตอร์หมายถึง กลุ่มที่เป็นนักเทคนิคด้านคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้ขายคอมพิวเตอร์ ได้แก่ผู้ที่จัดหาคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องมาติดตั้ง ทดสอบ และช่วยเหลือในด้านการใช้งานให้แก่ หน่วยงานต่าง ๆ และกลุ่มสุดท้ายคือ กลุ่มที่ปรึกษาคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วน^{๑๕} ได้

ธงชัย สิทธิกรณ ได้กล่าวว่า ผู้ใช้เครื่องประกอบด้วยบุคคล 3 ระดับคือ ระดับผู้บริหาร(Manager) ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงสุดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ มีหน้าที่วางแผนหรือประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งต้องมีความรู้ทั้งทางด้านคอมพิวเตอร์และด้านการบริหารกลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้วิเคราะห์และออกแบบระบบ (System Analysis And Designer)เป็นผู้วางแผนและออกแบบระบบงานที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ และอาจเป็นผู้เขียนชุดคำสั่ง(Programmer) ด้วยและกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มผู้ปฏิบัติการ (Operator) เป็นผู้มีหน้าที่ควบคุมเครื่อง เตรียมข้อมูล และป้อนข้อมูลเข้าสู่ระบบ และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี^{๑๖}

นอกเหนือจากส่วนประกอบทั้งสี่ คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล และบุคลากรดังได้กล่าวข้างต้น ยังสามารถจำแนกรายละเอียดออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

๑. ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ข้างเคียง (Peripherals)
๒. ฮาร์ดแวร์โทรคมนาคมซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่เป็นประเภทมีสาย (Wireline) และไร้สาย (Wireless) รวมทั้งฮาร์ดแวร์ประเภทเครือข่าย ซึ่งสามารถจัดประเภทเป็นเครือข่ายท้องถิ่น(Local Area Network: LAN) และเครือข่ายระหว่างพื้นที่ (Wide Area Network: WAN)
๓. ฐานข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น Management Information System (MIS) Executive Information System (EIS) รวมทั้งการสร้างฐานข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป (Canned Program) เช่น dBase, Excel เป็นต้น
๔. อุปกรณ์สำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation: OA) ซึ่งเป็นเครื่องมือเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการเรียนการสอน รวมถึงเครื่องโทรศัพท์ โทรสาร Scanner

^{๑๕}ครรชิต มาลัยวงศ์, เทคโนโลยีสารสนเทศ : IT IN UNIVERSITY EDUCATION, หน้า ๑๑๕.

^{๑๖}ธงชัย สิทธิกรณ, ทฤษฎีและปฏิบัติการระบบคอมพิวเตอร์, หน้า ๒๔.

Barcode VDO และ Tele-Conferencing และการสื่อสารในระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) เป็นต้น

สรุปได้ว่าองค์ประกอบทั้ง ๔ ส่วน คือ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล และบุคลากร ต่างก็มีความสำคัญต่อระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเท่า ๆ กัน โดยจะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ เพราะทุกองค์ประกอบต่างเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และนอกเหนือจากองค์ประกอบทั้ง ๔ แล้ว ยังต้องมีอุปกรณ์ข้างเคียงทั้งในส่วนของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์โทรคมนาคมที่เอื้ออำนวยอำนวยให้ใช้งานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากการที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีประโยชน์กับทุกองค์กร กลายเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อทุกองค์กรดังที่เราเห็น ไม่ว่าจะเป็นการ On-line ข้อมูลของธนาคารต่างๆ การจัดเก็บข้อมูลของประชากรทั้งประเทศไว้บนระบบคอมพิวเตอร์และ On-line ผ่านระบบสายใยแก้วนำแสง หรือระบบดาวเทียม ซึ่งทำให้สามารถค้นหาข้อมูลได้ทั่วประเทศการนำข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตขององค์กรต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากคุณสมบัติหลาย ๆ ประการเช่น การรวมตัว (Convergence) ของเทคโนโลยีแกนหลัก คือ โทรคมนาคม คอมพิวเตอร์ และการกระจายเสียง (Broadcasting) โดยพัฒนาการของระบบดิจิทัล (Digitization) และเทคโนโลยีบีบอัดสัญญาณ (Compression) ซึ่งทำให้สามารถรับและส่งสัญญาณในรูปแบบของมัลติมีเดีย (Multimedia) ได้อย่างรวดเร็ว สมบูรณ์และในปริมาณสูง อีกทั้งราคาของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศถูกลง และมีแนวโน้มจะถูกลงเรื่อยๆ นอกจากนี้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศหลักหลายประเภท เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ ได้รับการพัฒนาให้มีขนาดเล็กกลง ทำให้สะดวกต่อการใช้งาน การต่อเชื่อมเครือข่ายคอมพิวเตอร์เป็นไปได้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การต่อ Notebook เข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนอกสถานที่ทำงาน เป็นต้น อีกทั้งการใช้ซอฟต์แวร์ในปัจจุบันใช้ง่ายไม่ยุ่งยาก และยังสามารถส่งเอกสารจากกระดาษซึ่งเป็นอะตอม เปลี่ยนเป็นส่งในรูปแบบของบิต (Binary Digit: BIT) ซึ่งหมายถึงเนื้อหาใน Cyber Space และที่สำคัญวิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้มนุษย์เอาชนะเงื่อนไขด้านเวลา และภูมิศาสตร์ ได้เป็นอย่างมาก จากคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและเริ่มเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับวงการศึกษาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา คือ การนำอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์โทรคมนาคมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ไพรัช รัชชพงษ์ และพิเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์ ได้กล่าวถึง ดังนี้^{๒๐}

๑. เทคโนโลยีสารสนเทศลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบสนองนโยบายการศึกษาที่เป็นการศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน

^{๒๐}ไพรัช รัชชพงษ์ และพิเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา, หน้า ๔๒.

(Education for All) อันจะเป็นการสร้างความเท่าเทียมทางสังคม (Social Equity) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา ตัวอย่างที่สำคัญคือ ผลของการติดตั้งจานดาวเทียมที่มีต่อโรงเรียนห่างไกลในชนบทที่ด้อยโอกาส ให้มีโอกาสเท่าเทียมกับโรงเรียนในท้องถิ่นที่เจริญกว่าอย่างน้อยในรูปแบบที่เป็นไปได้ในเชิงกายภาพรวมทั้งผลของการที่นักเรียนในชนบทมีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโลก หรืออีกนัยหนึ่ง “ห้องสมุดโลก” ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือการที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องที่ช่วยให้คนพิการสามารถมีโอกาสรับการศึกษาในสิ่งแวดล้อมของคนปกติ และยังเปิดโอกาสให้คนพิการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และเพื่อประกอบอาชีพเป็นต้น

๒. เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ได้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การที่นักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้า สามารถใช้เวลาเพิ่มเติมกับบทเรียนด้วยสื่อซีดีรอมเพื่อตามให้ทันเพื่อนนักเรียน ในขณะที่นักเรียนที่รับข้อมูลได้ปกติ สามารถเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Independent Learning) ได้มากขึ้นจากความหลากหลายของเนื้อหาในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ผลจากเทคโนโลยีสารสนเทศยังก่อให้เกิดนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ เช่น วิธีการ Constructions ของ Seymour Papert ที่ใช้หลักการที่ว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเด็ก ๆ มีความใส่ใจ (Engagement) กับการสร้างสิ่งที่มีความหมาย อันเป็นที่มาของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ LEGO Logo ซึ่งผสมผสานความน่าสนใจในของเด็กเล่นกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ส่งเสริมให้เด็กสร้าง (Build) และควบคุม (Control) สิ่งก่อสร้างนั้นซึ่งเป็นผลให้เกิดความรู้ในตัวของเด็กได้ ทั้งนี้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีที่คำนึงถึงโอกาสของเด็กในการเลือก (Choice) ความหลากหลาย (Diversity) และความเป็นมิตร (Congeniality) นอกจากนี้ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ทั้งในระดับท้องถิ่นหรือระดับโลกอย่างระบบ World Wide Web ในอินเทอร์เน็ตยังเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา สามารถพัฒนาคุณภาพของการเรียนรู้จากฐานข้อมูลที่หลากหลาย และกว้างขวางอย่างที่ระบบฐานข้อมูลหรือห้องสมุดเดิมไม่สามารถรองรับได้

อีกประการหนึ่ง วิวัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศยังทำให้สื่อทางเสียง (Audio) สื่อข้อความ (Text) สื่อทางภาพ (Graphic And Video) สามารถผนวกเข้าหากันและนำเสนอ (Presentation) ได้อย่างมีความน่าสนใจและไม่น่าเบื่อไม่ว่าจะดึงข้อมูลจากสื่อที่เก็บข้อมูล เช่น ฮาร์ดดิสก์ ซีดีรอม หรือจากเครือข่าย ซึ่งปัจจุบันมีเทคโนโลยีดิจิทัลและการบีบอัดสัญญาณที่ก้าวหน้า จนทำให้กระทำได้อย่างรวดเร็วและสมบูรณ์ขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่เดียวกันข้อมูลที่มีประโยชน์ ยังสามารถเก็บบันทึกและเรียกใช้ร่วมกันได้จากคลังดิจิทัล (Digital Archive) ในรูปแบบต่าง ๆ นอกจากนี้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประเภทความจริงเสมือน (Virtual Reality) ยังสามารถใช้ให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษาและฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น การฝึกสอนภาคปฏิบัติทางการแพทย์แก่นักศึกษาแพทย์ หรือการฝึกนักบินในสภาพจำลอง (Flight Simulation) เป็นต้น

๓. เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดการและบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพหากใช้อย่างถูกต้องเป็นระบบและมีความต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นการจัดทำระบบ MIS, EIS, Decision Support System (DSS) เข้ามาช่วยจัดระบบฐานข้อมูลการศึกษา หรือการจัดให้มีเครือข่ายบริหาร On-line ที่ทำให้มีระบบการปรับปรุง (Update) ข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ที่นอกจากจะช่วยลดงานกระดาษแล้ว ยังทำให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวางแผนและจัดการทางการศึกษาอีกด้วยนอกจากนี้ยังสามารถใช้เทคโนโลยีประเภทอื่น ๆ เช่น อินเทอร์เน็ตเพื่อประโยชน์ในงานด้านประชาสัมพันธ์ของสถาบันการศึกษา การสื่อสารระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในส่วนต่าง ๆ ขององค์กรและภายนอกองค์กร

๔. นอกจากการใช้เพื่อการศึกษาแล้ว เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมฝึกอบรมอีกด้วย ทั้งในและนอกระบบ เช่น ในปี ค.ศ.๑๙๙๔ บริษัทที่มีคนงานมากกว่า ๑๐๐ คน ในสหรัฐอเมริกา ลงทุนกว่า ๕๐ ล้านดอลลาร์ในการฝึกอบรม (Industrial Training) ในจำนวนนี้เป็นค่าใช้จ่ายอุปกรณ์ วิทยากร และการซื้อจากผู้ให้บริการฝึกอบรม บริษัทส่วนใหญ่ใช้เทปวีดิทัศน์การบรรยายโดยวิทยากร และการฝึกอบรมในสถานที่ทำงาน (On-the-Job Training)

๒.๒.๔ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน

นิภา แยมวจิ ได้ศึกษาเทคโนโลยีกับการเรียนการสอน พบว่า เทคโนโลยีจะเกี่ยวข้องกับจัดการเรียนการสอน ๓ ลักษณะ คือ^{๒๐} การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Learning about Technology) เป็นการเรียนรู้ระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์จนสามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์ได้ ประการที่ ๒ เรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Learning by Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ และฝึกความสามารถทักษะบางประการโดยใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน(CAI) การค้นคว้าเรื่องที่สนใจผ่านอินเทอร์เน็ต และประการที่ ๓ เรียนรู้กับเทคโนโลยี (Learning with Technology) เป็นการเรียนรู้ด้วยระบบการสื่อสาร ๒ ทาง (Interactive) กับเทคโนโลยี เช่นการฝึกทักษะภาษา กับโปรแกรมที่ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความถูกต้อง (Feedback) การฝึกการแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นต้นจากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนสามารถทำได้ ๓ ลักษณะ ลักษณะแรกคือ สอนให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ คือสามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ทั้งทางด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่เป็นสื่อในระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ให้เกิดทักษะและความชำนาญ ลักษณะที่ ๒ คือการสอนความรู้ต่าง ๆ โดยใช้สื่ออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์

^{๒๐}นิภา แยมวจิ, แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้, ระบบออนไลน์, แหล่งที่มา <http://www.moe.go.th>.

ทางด้านโทรคมนาคม ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นอุปสรรคในการนำเสนอความรู้ผ่านซอฟต์แวร์ และลักษณะสุดท้ายคือการใช้สื่ออุปกรณ์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากระบบอินเทอร์เน็ตและจากสื่อซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดเตรียมให้ในการที่จะนำเทคโนโลยีมาช่วยเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์พื้นฐานหลายประการ ถึงจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพ การจะใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการเรียนรู้นั้น ต้องประกอบด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความพร้อมของเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงสมรรถนะและจำนวนที่เพียงพอต่อความต้องการ การอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้ตลอดเวลา การสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ คือ การที่ครูออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการทำกิจกรรมประกอบการเรียนรู้เป็น กิจกรรมที่ต้องใช้กระบวนการแสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ครูและผู้เรียนจะต้องจัดทำแหล่งข้อมูลสารสนเทศ (Information Sources) เพื่อการเรียนรู้เป็นตัวเสริมที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มคุณค่าของระบบเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน อาจจะเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่มีเนื้อหาสาระตรงกับหลักสูตรหรือสนองความสนใจของผู้เรียนนอกเหนือจากนี้สถานศึกษาและหน่วยงานกลางต้องจัดศูนย์ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อสะดวกต่อการสืบค้นเทคโนโลยีสารสนเทศ IT นั้น การจัด T : Technology ไม่น่าเป็นห่วง เพราะเพียงแต่มีงบประมาณก็สามารถจัดหาได้และสามารถสอนให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีเป็นโดยไม่ยาก แต่สิ่งที่ขาดแคลนคือ I : Information หรือสารสนเทศ ที่จะเป็นเนื้อหาของการใช้เทคโนโลยี เพราะถ้าขาดข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนรู้ และขาดการเชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ให้เข้ากับเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว ตัวระบบเทคโนโลยีก็ไร้ความหมาย และสูญเสียคุณค่าประโยชน์ในด้านบทบาทของอินเทอร์เน็ตกับการศึกษา ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติจึงดำเนินงานเป็นเสมือนประตูเปิดจากประเทศไทยเข้าสู่ระบบอินเทอร์เน็ต หรือเรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Gateway ขณะนี้มี Gateway สู่อินเทอร์เน็ต ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายและการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ตไว้อย่างหลากหลาย ดังนี้

กิตานันท์ มลิทอง มีความเห็นว่า อินเทอร์เน็ต คือระบบของการเชื่อมโยงข่ายงานคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่มากครอบคลุมไปทั่วโลก เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการสื่อสารข้อมูล ภายในอินเทอร์เน็ตจะประกอบด้วยข่ายงานย่อยจำนวนมากที่กระจายอยู่ทั่วโลก โดยที่ข่ายงานย่อยเหล่านี้จะเชื่อมเข้าด้วยกันภายใต้เกณฑ์วิธีในการติดต่อที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในอินเทอร์เน็ตจะมีการเสนอข้อมูลข่าวสารปัจจุบัน และสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้ผู้รับทราบการเปลี่ยนแปลงไปทุกวัน สารสนเทศที่เสนอในอินเทอร์เน็ตจะมีมากมายหลายรูปแบบเพื่อสนองความสนใจ และความต้องการของผู้ใช้ทุกกลุ่ม อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งสารสนเทศสำคัญสำหรับบุคคลในทุกวงการและทุกสาขา และในวงการศึกษาก็สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้หลายรูปแบบ เช่น การค้นคว้าหาข้อมูล การเรียนและการสื่อสาร การศึกษาทางไกล การเรียนการสอนอินเทอร์เน็ต ซึ่งในการด้านเรียนการสอนนั้น ยังสามารถแบ่งเป็นการ

ใช้ในชั้นเรียนปกติ หรือการใช้เสริมจากการสอนโดยการทบทวนจากเว็บไซต์ที่ผู้สอนสร้างขึ้น สำหรับวิชานั้น ๆ มหาวิทยาลัยเสมือน คือ การที่ผู้เรียนและผู้สอนไม่มีการพบกันในห้องเรียนจริง เมื่อผู้เรียนได้ลงทะเบียนเรียนกับสถาบันแห่งนั้นแล้ว จะไม่มีการไปเรียนในมหาวิทยาลัยจริง แต่จะเรียนและค้นคว้าด้วยตนเองด้วยคอมพิวเตอร์ ด้วยการลงบันทึกเปิดเข้าไปเรียนในเนื้อหาวิชาและทำงานส่งตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ โดยจะเรียนที่บ้านหรือที่ทำงานหรือสถานที่อื่นใดในเวลาที่เหมาะสมโดยไม่ต้องเดินทางไปเรียนในสถานศึกษาจริง การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นห้องเรียนเสมือนเป็นการสอนสดโดยผู้สอนสอนผ่านคอมพิวเตอร์จากห้องเรียนหรือห้องส่งในสถาบันการศึกษาหนึ่งไปยังห้องเรียนอื่น ๆ ทั้งภายในสถานศึกษาเดียวกันหรือในสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วโลก เพื่อให้สามารถเรียนได้พร้อมกัน ซึ่งการเรียนแบบนี้จะต้องมีการนัดหมายเวลากันก่อนในด้านบทบาทของอินเทอร์เน็ตที่มีต่อการศึกษา^{๒๒}

ไพรัช รัชยพงษ์ และพิเชษฐี ดุรงค์เวโรจน์ กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตเป็นอุบัติการณ์ครั้งสำคัญของสังคมโลกในช่วงรอยต่อระหว่างศตวรรษปัจจุบันหลักที่ทำให้อินเทอร์เน็ตเป็นปรากฏการณ์ (Phenomenon) ของยุคสมัยประกอบด้วย^{๒๓}

๑. ความที่อินเทอร์เน็ตใช้เทคโนโลยีเครือข่าย TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol) ที่ใช้ง่าย ทำให้กลายเป็นบริการที่ประชาชนทั่วไปใช้ได้สะดวกโดยไม่จำเป็นต้องมีความรู้ด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์

๒. ความที่อินเทอร์เน็ตเป็น “เครือข่ายแห่งเครือข่าย” (Network of Networks) ทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันอย่างเสรี โดยไม่มีการปิดกัน

๓. จุดดึงดูดของอินเทอร์เน็ตในการเผยแพร่และสืบค้นข้อมูลผ่านระบบ World Wide Web (WWW) ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถเผยแพร่ข้อมูลของตนเองต่อโลกได้ง่ายพอ ๆ กับการสืบค้นข้อมูลโดยใช้ระบบทะเบียนที่อยู่ (Uniform Resource Locator URL) และ Search Engines ต่าง ๆ

๔. การสื่อสารผ่านระบบไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail หรือ e-mail) เป็นการปฏิวัติระบบการสื่อสารทั่วโลกด้วยความเร็ว และความแม่นยำ

๕. การแลกเปลี่ยนสาระความรู้ผ่านระบบ Bulletin Board และ Discussion Groups ต่าง ๆ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้กันอย่างกว้างขวางและทั่วถึงมากขึ้น

^{๒๒} กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, (กรุงเทพมหานคร : อรุณาการพิมพ์, ๒๕๔๓), หน้า ๓๑๓.

^{๒๓} ไพรัช รัชยพงษ์ และพิเชษฐี ดุรงค์เวโรจน์, เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา, หน้า ๔๒.

๖. เทคโนโลยีของการรับส่งข้อมูลผ่านระบบ File Transfer Protocol (FTP) ทำให้การรับส่งข้อมูลตั้งแต่เอกสาร ๑ หน้า ไปจนถึงหนังสือทั้งเล่มเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว และประหยัด

๗. พัฒนาการทางเทคโนโลยีของอินเทอร์เน็ตยังก้าวหน้าต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง เช่นการใช้ Internet Phone การประชุมทางไกลผ่านอินเทอร์เน็ต

๘. อินเทอร์เน็ตเป็นการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ ๒ ในรูปแบบของพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce) พร้อม ๆ กับเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญที่จะเปิดโลกทัศน์ใหม่ในวงการศึกษา

๙. รูปแบบของการสืบค้นข้อมูลของภาษา HTML (Hyper Text Markup Language) นอกจากความสะดวกและง่ายต่อการใช้แล้วยังเป็นสภาพแวดล้อมที่อาจมีผลทางจิตวิทยาให้ผู้ค้นหาข้อมูลลึกลงไปเป็นชั้น ๆ ด้วยคุณสมบัติของ Web Browser ในอินเทอร์เน็ต

จากคุณสมบัติและปัจจัยต่าง ๆ ที่อินเทอร์เน็ตมีให้แก่ผู้ใช้นั้น เป็นโอกาสในการนำมาใช้ประโยชน์ทางการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ กล่าวโดยรวมแล้วสาระสำคัญของบทบาทอินเทอร์เน็ตต่อภาคการศึกษามีประเด็นดังต่อไปนี้

๑. เปิดโอกาสให้ครู อาจารย์ และนักเรียน นักศึกษา สามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ หลาก หลาย หรืออีกนัยหนึ่งมี “ห้องสมุดโลก” (Library of the World) เพียงปลายนิ้วสัมผัส

๒. เปลี่ยนบทบาทของครูและนักเรียน ด้วยนัยของการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้จะทำให้บทบาทของครูปรับเปลี่ยนไปจากการเน้นความเป็นผู้สอนมาเป็นผู้แนะนำมากขึ้น ในขณะที่กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนจะเป็นการเรียนรู้เชิงรุกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากฐานข้อมูลในอินเทอร์เน็ตเป็นปัจจัยบวกที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้เด็กนักเรียนสามารถเรียนและค้นคว้าด้วยตนเอง (Independent Learning) ได้สะดวกรวดเร็วและมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามมีความจำเป็นที่จะต้องตระหนักว่าบทบาทและรูปแบบที่จะปรับเปลี่ยนไปนี้ จะต้องมี การเตรียมการที่ดีควบคู่ไปด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของครูที่จะต้องวางแผนการชี้แนะให้รัดกุมเพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กมีประสิทธิภาพดีขึ้น จากการเรียนตามครูสอน (Passive Learning) มาเป็นการเรียนรู้วิธีเรียน (Learning How to Learn) และการเรียนด้วยความอยากรู้ (Active Learning) อย่างมีทิศทาง

๓. พัฒนาการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน ผลสืบเนื่องจากการที่อินเทอร์เน็ตสามารถให้บริการไปรษณีย์ อิเล็กทรอนิกส์ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว และง่ายในการใช้ ทำให้เกิดการสื่อสาร (Communications) เพิ่มมากขึ้นในระบบการศึกษา ทั้งที่เป็นการสื่อสารระหว่างครูกับครู ครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนกันเอง ทั้งนี้โดยมิได้ลดทอนการสื่อสารในรูปแบบเดิม ปัจจุบันคณาจารย์หลายท่านในหลายสถาบันในประเทศไทยใช้อินเทอร์เน็ต เป็นสื่อกลางในการให้การบ้าน รับการบ้าน และตรวจส่งคืนการบ้าน ในขณะที่เดียวกันการสื่อสาร

ระหว่างนักเรียน สามารถช่วยส่งเสริมการทำงานกลุ่ม การปรึกษาหารือกับครูและเพื่อนนักเรียน ในเชิงวิชาการตลอดจนการติดต่อกับเพื่อนชาวต่างประเทศที่มีโอกาสมากขึ้นเป็นลำดับ

ครรรชิต มาลัยวงศ์ ได้กล่าวว่า อินเทอร์เน็ตเป็นเครือข่ายของเครือข่าย คอมพิวเตอร์ระดับโลก คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงต่อกันในระบบอินเทอร์เน็ตมีมากกว่าสอง ล้านเครื่อง และจำนวนนี้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วคือประมาณวันละ ๑๕๐,๐๐๐ คน การประยุกต์ สำคัญ ๆ ที่มีให้ใช้ในระบบอินเทอร์เน็ต มีดังต่อไปนี้^{๒๔}

๑. e-mail บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เป็นบริการที่ทำให้สามารถส่งจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์จากคอมพิวเตอร์ของเราไปถึงผู้รับได้ทั่วโลก โดยเพียงแต่ระบุหมายเลข e-mail Address ของผู้รับเท่านั้น ในทางกลับกันเราก็สามารถรับจดหมายจากคนอื่นผ่านระบบนี้ได้ เช่นกัน

๒. Usenet เป็นกลุ่มอภิปรายแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างผู้ใช้ที่สนใจในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผู้ตั้งกลุ่มขึ้น เช่น เรื่องคอมพิวเตอร์ สุขภาพ การออกกำลังกาย ดนตรี วิทยาศาสตร์ ฯลฯ สมาชิกอินเทอร์เน็ต อาจจะอ่านข้อคิดเห็นหรือส่งความคิดเห็นของตนไปเสนอในกลุ่มที่เราสนใจ ได้ ถ้าหากไม่มีกลุ่มอภิปรายที่เราสนใจ ก็อาจจะตั้งกลุ่มขึ้นเองก็ได้

๓. Telnet เป็นการใช้คอมพิวเตอร์ผ่านเข้าไปใช้คอมพิวเตอร์ของเครื่องอื่นบริการนี้ ทำให้เราสามารถนั่งทำงานที่หนึ่งแต่ใช้คอมพิวเตอร์อีกที่หนึ่งได้ แต่ต้องเข้าใจว่าเครื่องที่เราจะ ใช้นั้นเป็นเครื่องที่เรามีสิทธิใช้เท่านั้น

๔. Gopher บริการนี้ช่วยให้ผู้ใช้สามารถอ่านข้อมูลข่าวสารที่อยู่ในระบบ อินเทอร์เน็ตได้โดยการเลือกกรายการนั้นจากเมนูที่ปรากฏบนจอภาพ จากนั้น Gopher จะนำ ข้อมูลข่าวสารนั้นมาแสดงให้ดู

๕. Archie บริการนี้เป็นฐานข้อมูลที่กว้างใหญ่ไพศาลครอบคลุมทั่วโลก ประกอบด้วย แฟ้มที่นำมาจากระบบต่าง ๆ ทั่วโลก แฟ้มนี้อาจจะเป็นแฟ้มโปรแกรมเอกสารหรือ ข้อมูลต่าง ๆ ก็ได้

๖. World Wide Web เป็นการค้นหาฐานข้อมูลโดยใช้คำสำคัญ เมื่อได้เอกสาร ข้อมูลที่ต้องการ แล้วก็สามารถค้นหาคำสำคัญอื่น ๆ ในเอกสารนั้นต่อไปได้โดยไม่ต้องกลับคืนสู่ รายการหลัก

ในด้านข้อดี และข้อจำกัดของการใช้อินเทอร์เน็ตในการเรียนการสอน
กิดานันท์ มลิทอง ได้กล่าวถึงไว้ดังนี้^{๒๕}

^{๒๔}ครรรชิต มาลัยวงศ์, เทคโนโลยีสารสนเทศ : IT IN UNIVERSITY EDUCATION, หน้า ๑๔๒-๑๔๓.

^{๒๕}กิดานันท์ มลิทอง, เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม, หน้า ๓๒๑.

ข้อดี ประกอบด้วย

๑. ค้นคว้าข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ได้จากแหล่งข้อมูลทั่วโลก โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลาในการเดินทางและสามารถสืบค้นได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๒. ติดตามความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่าง รวดเร็วจากการรายงานข่าวของสำนักข่าวที่มีเว็บไซต์อยู่

๓. รับส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ทั่วโลก ได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเสียเงินค่าไปรษณียากร ซึ่งการส่งไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นี้ สามารถส่งข้อความตัวอักษร ส่งแฟ้มภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และเสียงพร้อมกันได้

๔. สนทนากับผู้อื่นที่อยู่ห่างไกลได้ทั้งในลักษณะการพิมพ์ข้อความและเสียง

๕. ร่วมกลุ่มอภิปรายหรือกลุ่มข่าวเพื่อแสดงความคิดเห็นหรือพูดคุยถกปัญหาเกี่ยวกับผู้สนใจในเรื่องเดียวกัน

๖. อ่านบทความเรื่องราวที่ลงในนิตยสาร หรือวารสารต่าง ๆ ได้ฟรีโดยมีทั้งข้อความและภาพประกอบ

๗. ถ่ายโอนแฟ้มข้อความ ภาพ และเสียงจากที่อื่น ๆ รวมถึงการถ่ายโอนโปรแกรมต่าง ๆ ได้จากเว็บไซต์ที่ยอมให้ผู้ใช้อัปโหลดโปรแกรมได้โดยไม่ต้องมีมูลค่า

๘. ตรวจสอบราคาสินค้าและสั่งซื้อสินค้าได้โดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปห้างสรรพสินค้า

๙. แข่งขันเกมกับผู้อื่นได้ทั่วโลก

๑๐. ติดประกาศข้อความที่ต้องการให้ผู้อื่นทราบ ได้อย่างทั่วถึง

๑๑. ให้เสรีภาพในการสื่อสาร ในทุกรูปแบบแก่บุคคลทุกคน

ข้อจำกัด ประกอบด้วย

๑. อินเทอร์เน็ตเป็นข่ายงานขนาดใหญ่ที่ไม่มีใครเป็นเจ้าของ ทุกคนจึงสามารถสร้างเว็บไซต์ หรือติดประกาศข้อความได้ทุกเรื่อง บางครั้งข้อความนั้นอาจจะเป็นข้อมูลที่ผิด ถูกต้องหรือไม่ได้รับการรับรอง จึงเป็นวิจรรย์ญาณของผู้อ่านที่จะต้องไตร่ตรองข้อความที่อ่านนั้นด้วยว่าควรเชื่อถือได้หรือไม่

๒. อินเทอร์เน็ตมีโปรแกรมและเครื่องมือในการทำงานมากมายหลายอย่าง ดังนั้น ผู้ใช้จึงต้องศึกษาการใช้งานเสียก่อนจึงจะสามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. นักเรียนและเยาวชนอาจติดต่อเข้าไปในเว็บไซต์ที่ไม่เป็นประโยชน์หรืออาจยั่วอารมณ์ทำให้เป็นอันตรายต่อตัวเองและสังคม

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ต เป็นระบบของการเชื่อมโยงข่ายงานคอมพิวเตอร์ขนาดใหญ่ครอบคลุมไปทั่วโลก เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการสื่อสารข้อมูลที่เป็นไปได้ในหลายรูปแบบ เช่น บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างผู้ใช้ที่สนใจในเรื่องต่าง ๆ การใช้คอมพิวเตอร์ผ่านเข้าไปใช้คอมพิวเตอร์ของ

เครื่องอื่นที่อยู่อีกที่หนึ่งที่เรามีสิทธิใช้ การค้นหาข้อมูลจากฐานข้อมูลที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ตซึ่งอยู่ในรูปแบบของแฟ้มโปรแกรม เอกสาร หรือข้อมูลต่าง ๆ ด้วยปัจจัยหลายปัจจัยที่ทำให้การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นไปอย่างแพร่หลาย เช่น การใช้งานง่าย ไม่ต้องมีความรู้ทางด้านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ก็สามารถใช้งานได้ การค้นคว้า เป็นไปอย่างเสรีไม่มีปิดกั้น ไม่มีขอบเขต รวดเร็ว แม่นยำ สะดวก ประหยัดไม่เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การแลกเปลี่ยนความรู้เป็นไปอย่างกว้างขวาง และทั่วถึงสื่อสารกันได้ทั่วโลก ฯลฯ ในวงการศึกษาเองก็ได้นำประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตมาใช้ เช่น ใช้เป็นแหล่งความรู้ หรือที่เรียกว่า “ห้องสมุดโลก” ให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้ในการสื่อสารระหว่างครูกับศิษย์ เช่น การให้การบ้าน การส่งการบ้าน การตรวจส่งคืนการบ้านผ่านระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การใช้อินเทอร์เน็ตมีทั้งข้อดีข้อเสีย ครูผู้สอนต้องตระหนักและหาแนวทางในการป้องกันและแนวทางแก้ไขเพื่อให้เยาวชนของชาติได้เดินให้ถูกทางและใช้เทคโนโลยีให้เกิดประสิทธิผลต่อตนเอง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือช่วยในการบริหารงานการดำเนินงานในทุกหน่วยต้องอาศัยปัจจัยในหลาย ๆ อย่าง เพื่อให้การดำเนินงานในหน่วยงานนั้นเป็นไปอย่างราบรื่นและบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้ ดังที่

สมบูรณวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์ กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์กรก่อให้เกิดข้อมูล (Data) ซึ่งข้อมูลอาจให้ความหมายได้ว่าเป็น ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ซึ่งอาจแสดงได้ในรูปของข้อความ ตัวเลข ภาพ และเสียง ข้อมูล ขององค์กรนี้จะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานขององค์กร นอกจากข้อมูลขององค์กรแล้ว องค์กรยังต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมขององค์กรด้วย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับลูกค้า คู่แข่ง คู่ค้า ผู้ผลิตสินค้าทดแทน สภาพเศรษฐกิจและสังคมการเมืองนโยบายของรัฐ เป็นต้น เนื่องจากปัจจุบันทุกองค์กรถือว่าเป็นระบบเปิด (Open System) ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์และความเกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม การดำเนินการใด ๆ ขององค์กรจะมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ขณะเดียวกัน การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร แต่ก่อนที่ข้อมูลจะให้ประโยชน์ใด ๆ ในการบริหารงาน จะต้องนำข้อมูลมาประมวลผล (Processing) เพื่อให้ได้สารสนเทศ (Information) ซึ่งให้ประโยชน์ในการบริหารงานและตัดสินใจ การประมวลผลนี้ หมายถึง การดำเนินการใด ๆ เพื่อให้เกิดความหมายขึ้นกับข้อมูลไม่ว่าจะเป็น การเรียงลำดับ การจัดหมวดหมู่ การคำนวณ หรือการวิเคราะห์ด้วยตัวแบบคณิตศาสตร์ เป็นต้น ดังนั้น สารสนเทศจึงเป็นสิ่งที่มีความหมายแสดงถึง สภาพแนวโน้มปัญหา และโอกาสซึ่งผู้ที่ได้รับสารสนเทศสามารถอธิบายได้ว่า สิ่งที่สามารถพิจารณาอยู่ดี หรือไม่ดีอย่างไร มากหรือน้อยอย่างไร เร็วไป หรือช้าไปอย่างไร เป็นต้นในส่วนของการบริหารงานในสถานศึกษา^{๒๖}

^{๒๖} สมบูรณวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์, การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีองค์กรไทย, หน้า ๓.

อำนาจ บุญช่วย กล่าวว่าภารกิจหรืองานในสถานศึกษาโดยเฉพาะในโรงเรียนมี ๖ งาน คือ งานวิชาการ งานบริหารบุคคลงานกิจการนักศึกษา งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน และในการบริหารงานใด ๆ ต้องมีปัจจัยพื้นฐานทางการบริหาร^{๒๗}

วิญญู พิชญกานต์ ได้กล่าวถึงทรัพยากรในการจัดการหรือปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารว่าทรัพยากรทางการจัดการ(Management Resources) หรือ ปัจจัยพื้นฐานทางการบริหาร (Basic Resources) ที่สำคัญมี ๔ ประการ คือ ทรัพยากรกำลังคน เงินทุน วัสดุสิ่งของ และวิธีการหรือความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ในการบริหารจัดการไม่ว่าแขนงใดสาขาใดก็ตามต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการซึ่งนิยมเรียกว่า 4M's ซึ่งในปัจจุบันได้มีการพิจารณาทรัพยากรทางการบริหารจัดการในลักษณะที่มีขอบเขตกว้างขวางขึ้น โดยเฉพาะการจัดการทางธุรกิจ ทรัพยากรที่สำคัญประกอบได้ด้วย^{๒๘}

๑. ทรัพยากรกำลังคน (Manpower) หมายถึง ทรัพยากรกำลังแรงงาน และกำลังความคิดที่ได้จากบุคคลต่าง ๆ ที่ทำงานอยู่ในองค์กรตั้งแต่ผู้ปฏิบัติจนถึงผู้บริหารสูงสุดในทางการบริหารจัดการถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด บริหารยากที่สุด มีความผันแปรอยู่ตลอดเวลา ทรัพยากรที่มีคุณภาพจะเป็นปัจจัยสนับสนุนความมีประสิทธิภาพขององค์กร

๒. เงินทุน (Money) หมายถึง ปัจจัยที่ใช้สำหรับการจัดหาทรัพยากรอื่น ๆ มาสนับสนุน การดำเนินงานของกิจการ เช่น เงินลงทุนในทรัพย์สินต่าง ๆ จำพวกที่ดินสิ่งก่อสร้าง อาคาร สำนักงาน โรงงาน และเครื่องจักรกลต่าง ๆ เงินที่ต้องจ่ายเป็นค่าจ้างเงินเดือน ค่าวัตถุดิบ ต้นทุน การผลิต ต้นทุนสินค้า และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นต้น เงินทุนจะได้มาจากผู้เป็นเจ้าของและรายได้จากการประกอบการ การบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดการประหยัดได้ สามารถสร้างสภาพคล่องและความมั่นคงให้กับกิจการ

๓. วัสดุสิ่งของ (Material) หมายถึง สิ่งที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตหรือสร้างบริการต่าง ๆ จำนวนวัตถุดิบ วัสดุสิ้นเปลือง ชิ้นส่วนประกอบ เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่จะต้องมีอยู่ตลอดเวลาของการดำเนินงาน

๔. วิธีการ (Method) หมายถึง การนำเทคนิควิธีการทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมสร้างสรรค์มาใช้ในการบริหารงานให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ให้ด้านต่าง ๆ ได้

๕. ตลาด (Market) หมายถึง ลูกค้าที่เป็นผู้ซื้อของกิจการ และรวมไปถึงกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเป็ลูกค้าในอนาคตต่อไป แนวคิดทางการบริหารในอนาคตจะมุ่งเน้นไปสู่การตลาดทั้งระดับท้องถิ่นและขยายตัวใหญ่สู่การตลาดเพื่อการส่งออกระดับโลก

^{๒๗}อำนาจ บุญช่วย, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗), หน้า ๕๑.

^{๒๘}วิญญู พิชญกานต์, หลักการจัดการ, (เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖-๔๒.

กระแสของการแข่งขันเพื่อช่วงชิงตลาด ธุรกิจไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่จะต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดสู่การตลาด ปัจจัยทางการตลาดจะต้องได้แรงสนับสนุนจากภาครัฐในเชิงการให้ความร่วมมือสนับสนุนด้วยการสร้างความร่วมมือระดับนานาชาติกับกลุ่มเศรษฐกิจต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น AFTA NAFTA EU และ APEC เป็นต้น ตลาดหรือลูกค้าคือแหล่งที่มาของรายได้ที่ทำให้ธุรกิจอยู่รอดและสามารถดำเนินต่อไปด้วยความเจริญก้าวหน้าตลาดจึงเป็นปัจจัยทางการบริหารที่ผู้บริหาร ต้องรู้ทันและติดตามความเคลื่อนไหวในทุกขณะของการดำเนินงาน

๖. เครื่องจักร (Machine) หมายถึง เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำเนินการผลิตโดยสามารถผลิตสินค้าได้ครั้งละมาก ๆ เพื่อการประหยัดต้นทุน เครื่องจักรและอุปกรณ์ในยุคปัจจุบันจึงมีลักษณะ High Tech/High Touch หรือ เทคโนโลยีระดับสูงที่องค์การนำมาใช้ควบคู่กับการยกระดับการทำงานของมนุษย์ การใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์สมัยใหม่ให้ได้ผลคุ้มค่าจะต้องพิจารณาถึงขีดความสามารถในการจัดหา ความเหมาะสมในการใช้ ความพร้อมของพนักงานที่รับผิดชอบ และที่สำคัญ คือ การใช้เทคโนโลยีระดับเกินความจำเป็นนับเป็นต้นทุนสูญเปล่า จำนวนมหาศาลที่เกิดขึ้นในประเทศที่กำลังพัฒนา

๗. เวลา (Time) ทรัพยากรเวลาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างจำกัด และไม่สามารถทดแทนเวลาด้วยทรัพยากรอื่นใด งานทุกชนิดต้องใช้เวลาไม่น้อยแตกต่างกันไป ผลงานหรือความสำเร็จของผู้บริหารจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารเวลาที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๘. เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology = IT) โลกปัจจุบันและอนาคต โดยเฉพาะโลกตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๐๐ จะเป็นโลกที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทอย่างมาก ทั้งในชีวิตส่วนตัวและชีวิตในการทำงาน จนทำให้การดำเนินชีวิตและการประกอบธุรกิจแต่ละประเภทต้องเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์จะมีบทบาทนับตั้งแต่ปลูกให้ติดตั้งโปรแกรมในการทำงานแต่ละวันให้รับข้อมูลจากเครือข่ายต่าง ๆ ย่อสรุปเป็นหมวด ๆ ไว้เพื่อให้เจ้าของหรือผู้บริหารเรียกข้อมูลมาศึกษาได้เมื่อต้องการ การพัฒนาให้บริการ ด้านการสื่อสารหลายรูปแบบจะเป็นเทคโนโลยีสำคัญเพื่อการส่งถ่ายนำข้อมูลภาพ และเสียงได้ พร้อมกันในเวลาเดียวกันด้วยความเร็ว และความสูง จากจุดหนึ่งไปยังจุดอื่นไปยังจุดอื่น ๆ ทั่วโลก ซึ่งเรียกการส่งผ่านข้อมูลนี้ว่า Information Superhighway หรือ ทางด่วนข้อมูลรองรับ โดยมีอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น เครือข่ายคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ โทรศัพท์ อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมต่าง ๆ เช่น ซอฟต์แวร์ (Software) โดยข้อมูลภาพและเสียงจะส่งผ่าน Fibre Optic ฯลฯ เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงเป็นทรัพยากรทางการบริหารยุคใหม่ที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการบริหารจัดการในระดับใกล้เคียงหรือควบคู่กันไปกับทรัพยากรบุคคล

๙. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการให้ความคิดเพื่อแก้ปัญหาด้วยวิธีคิดได้ก่อน และเป็นประโยชน์ เป็นการเน้นถึงการพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้มีขั้นความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ “ต้อง” (Must) มีอยู่ในองค์การทุกแห่งเพื่อให้สามารถดำเนินการ

อยู่ได้ โดยเฉพาะในสถานการณ์ของการแข่งขัน และความต้องการของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สภาพปัจจุบันแม้ว่าในองค์กรจะไม่มีความคิดสร้างสรรค์ต่อสิ่งที่ทำ และสามารถดำเนินการอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพก็ตาม แต่ในที่สุดแล้วก็จะมีการถูกบังคับให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือต้องเลิกกิจการไป ลักษณะเด่นขององค์การธุรกิจคือการมีความคิดสร้างสรรค์กิจการที่มีความคิดสร้างสรรค์จะพัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านสินค้า หรือบริการ เทคโนโลยี โครงสร้างทางธุรกิจ และความสัมพันธ์ของพนักงานหรือในแง่มุมมองอื่น ๆ ดังนั้น ความคิดสร้างสรรค์ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญสร้างบรรยากาศ สนับสนุนให้มีการพัฒนาเพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์กับองค์การส่วน

ครรชิต มัลย์วงศ์ ได้กล่าวถึง การนำคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ช่วยในการบริหารงาน ซึ่งมีรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้^{๒๙}

๑. Automation คือ การนำคอมพิวเตอร์มาปฏิบัติงานต่าง ๆ แทนการใช้มือทำไม่ว่าจะเปลี่ยนไปหมดหรือบางส่วนก็ตาม เช่น สำนักงานใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึก จัดเก็บ ค้นหา เอกสาร พิมพ์จดหมายรายงาน ช่วยเก็บบันทึกข้อมูลต่าง ๆ ให้ผู้บริหารเรียกว่าเป็นสำนักงานอัตโนมัติ (Office Automation) งานเหล่านี้มีจุดมุ่งหมายที่จะอำนวยความสะดวกแก่ผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร

๒. Data Processing คือ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดเก็บ บันทึกและประมวลผลข้อมูลตามกฎหมายที่วางไว้ เช่น การลงทะเบียนนิสิต การเก็บเงินค่าหน่วยกิต การคิดผลสอบ การจัดทำงบประมาณ การตั้งเบิกจ่าย โดยรวมแล้ว คืองานบัญชีและงานข้อมูล นักศึกษาตลอดจนงานคะแนนสอบ งานประมวลผลข้อมูลนี้ เป็นงานที่มีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มประสิทธิผลแก่ผู้ปฏิบัติและผู้บริหาร

๓. Information System หรือ Management Information System (MIS) คือระบบประมวลผลข้อมูลที่จัดทำรายงานพิเศษสำหรับใช้ในการบริหาร บวกกับระบบข้อมูลภายนอกที่ต้องมีทั้งสองส่วนเพราะระบบประมวลผลนั้นเน้นที่ข้อมูลภายใน ในขณะที่การตัดสินใจของผู้บริหารจะต้องอาศัยข้อมูลภายนอกประกอบขณะที่

ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลาหจรัสแสง กล่าวถึงการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการบริหารงานว่า คอมพิวเตอร์จะถูกนำมาใช้ในฝ่ายธุรกิจ เพื่อช่วยงานประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ อาทิ เช่น การทำทะเบียนประวัติของครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่ในโรงเรียน การจ่ายเงินครูและเจ้าหน้าที่ การพิมพ์ใบแจ้งผลการเรียน การจัดตารางสอน ตารางสอบ การจัดเก็บรายรับ -

^{๒๙} ครรชิต มัลย์วงศ์, เทคโนโลยีสารสนเทศ : IT IN UNIVERSITY EDUCATION, หน้า ๖๖.

รายจ่ายงบประมาณ และข้อมูลทรัพย์สินของโรงเรียน อีกทั้งใช้ในงานพิมพ์ทั่วไป เช่น การออกจดหมายรายงานการประชุม จดหมายข่าว อีกด้วย^{๓๐}

สรุป เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสูงในด้านการสื่อสารเพื่อเชื่อมโยงหน่วยงานต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ความสามารถของเทคโนโลยีสารสนเทศมีในหลายด้าน เช่น การบริหารงาน การตัดสินใจ การวางแผน ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สามารถนำประโยชน์มาสู่วงการศึกษาได้อย่างคุ้มค่า เช่น การจัดระบบฐานข้อมูล การค้นคว้าวิจัย การประมวลผล โดยมีกระบวนการสื่อสารเป็นส่วนประกอบหลักในการดำเนินงาน และใช้อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ ซึ่งเป็นอุปกรณ์ที่มีพัฒนาการต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกหน่วยงานควรพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับเทคโนโลยีที่นำมาใช้ เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด

๒.๓ เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network)

๒.๓.๑ ความหมายของเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีผู้อธิบายไว้หลายท่าน ดังนี้ **อิทธิพล ปริติประสงค์** กล่าวว่า "เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นปรากฏการณ์ของการเชื่อมต่อระหว่างบุคคลในโลกอินเทอร์เน็ต และ ยังหมายรวมถึงการเชื่อมต่อระหว่างเครือข่ายกับเครือข่ายสังคมออนไลน์เข้าด้วยกัน"^{๓๑}

กตিকা สายเสถียร กล่าวว่า Social Network คือ การที่ผู้คนสามารถทำความรู้จักและเชื่อมโยงกันในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง หากเป็นเว็บไซต์ที่เรียกว่าเป็นเว็บ Social Network คือเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงผู้คนไว้ด้วยกัน^{๓๒}

Howard Rheingold ได้เขียนคำจำกัดความของคำว่า **virtual Community** ในหนังสือ **virtual community** ว่า หมายถึง การสื่อสาร และระบบข้อมูลของบรรดาเครือข่ายสังคม ซึ่งแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกัน ความคิด ชิ้นงาน หรือ ผลลัพธ์บางประการที่มีการโต้ตอบกันผ่านสังคมเสมือนจริง ซึ่งไม่ถูกผูกพันโดยเวลา พรมแดน เขตแดนของหน่วยงาน และในทุกๆ ที่ ที่บุคคลสามารถพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านระบบออนไลน์

Boyd (2007) สังคมเครือข่ายออนไลน์เป็นบริการที่อนุญาตให้บุคคลสร้างโปรไฟล์สาธารณะภายในระบบที่กำหนดขอบเขต เชื่อมต่อรายการของผู้ใช้อื่นๆ กับบุคคลที่พวกเขาติดต่อด้วย เนื่องจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์มักจะเป็นเครือข่ายทางสังคม แนวทางเครือข่ายทาง

^{๓๐} ถนอมพร (ต้นพิพัฒน์) เลขาจรรัสแสง, คอมพิวเตอร์ช่วยสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาสถิติศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑), หน้า ๔.

^{๓๑} 2552: [http://goto.know.org -blog/ virtual community management/288469](http://goto.know.org-blog/virtual-community-management/288469)

^{๓๒} <http://keng.com/2008/08/09/what-is-social-networking>

สังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการที่จะนำไปใช้ในการสื่อสารผ่านทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างและการทำงานของระบบสังคม

โบกัตตา (Borgatta) ให้นิยามของเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ว่า หมายถึง ปรากฏการณ์ทางสังคมในรูปแบบหนึ่ง que แสดงให้เห็นถึงรูปแบบการจัดเรียงความสัมพันธ์ (Patterned Arrays of Relationship) ระหว่างปัจเจกชน (Individual) ที่ร่วมกระทำการในสังคม

บรูซ (Bruce) ให้นิยามว่า เครือข่ายทางสังคม คือ รูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Pattern of Social Relationship) ของปัจเจกชน (Individual) ซึ่งนักสังคมวิทยาถือว่าเป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of Analysis) ในการศึกษา และใช้วิธีศึกษาโดยการสังเกต (Observation) ก่อนจะเขียนออกมาเป็นแผนที่ปฏิสัมพันธ์ (Interaction Mapping)

พระมหาสุทิตย อากาศโร ให้นิยามของ เครือข่ายทางสังคม ว่าหมายถึง ความสัมพันธ์ในสังคมมนุษย์ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ปัจเจกบุคคลกับกลุ่ม กลุ่มกับกลุ่ม และกลุ่มกับเครือข่าย โดยเป็นการอธิบายถึงพฤติกรรมและความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร ความร่วมมือ การพึ่งพาอาศัย การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีโครงสร้างและรูปแบบที่หลากหลาย

นฤมล นีราทร กล่าวว่า เครือข่าย (Network) คือ รูปแบบทางสังคมที่เปิดโอกาสให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์กร เพื่อแลกเปลี่ยน การสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว และการร่วมกันทำงาน เครือข่ายประกอบด้วยองค์กรจำนวนหนึ่งซึ่งมีอาณาเขตที่แน่นอนหรือไม่ก็ได้ และองค์กรเหล่านี้มีฐานะเท่าเทียมกัน

เจเรมี บอสซีเวน (Jeremy Boissevain) ให้นิยามของ เครือข่ายทางสังคม ว่า หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล โดยมีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

สรุป เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การใช้เส้นทางอินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงจากบุคคลหนึ่งไปสู่พื้นที่ออนไลน์สาธารณะ เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนด้วยวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกขึ้นอยู่กับทัศนคติของผู้ใช้และข้อกำหนดของเว็บไซต์ผู้ให้บริการ เป็นการเข้าสู่สังคมที่ไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา มีข้อมูลเป็นสาธารณะ และสามารถร่วมกันทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้โดยไม่จำเป็นต้องรู้จักกันมาก่อน ประเด็นที่น่าสนใจ คือผู้ใช้สามารถสร้างตัวตนใหม่ในรูปแบบที่เป็นจริงหรือตรงกันข้ามกับความจริงได้ เช่น ชุมชนเสมือนจริง ของ imvu และ Secondlife เครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านี้สามารถตอบสนอง "ความต้องการที่จะเป็น" ของบุคคลนั้นๆ ได้ มีรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม (Pattern of Social Relationship) เป็นของปัจเจกบุคคล (Individual) เป็นกลุ่ม (Group) หรือเป็นองค์กร(Organization) ผ่านรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social Interaction) ในด้าน

ต่างๆ เช่น กิจกรรม การสื่อสาร การฟังพา การแลกเปลี่ยน การเรียนรู้ ตลอดจนมีเป้าหมายร่วมกัน ผลของการปฏิสัมพันธ์จากเครือข่ายสังคมออนไลน์เหล่านี้ อาจนำไปสู่ทิศทางที่ดีหรือทิศทางตรงกันข้ามได้ ขึ้นอยู่กับทัศนคติในการวิเคราะห์ และการเรียนรู้ที่จะสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้เป็นไปตามเป้าหมายของกลุ่มคนในเครือข่ายนั้น

๒.๓.๒ องค์ประกอบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network online Components)

อิสริยะ ไพรีพ่ายฤทธิ์ ได้จำแนกหมวดหมู่ หรือประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์ไว้ใน บทบาทของ Social Network ในอินเทอร์เน็ตยุค 2.0 โดยพิจารณาจากเป้าหมายของการเข้าเป็นสมาชิกในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้เป็น ๕ กลุ่มใหญ่ๆ กล่าวคือ

(๑) Identity Network คือ การแสดงตัวตนและภาพลักษณ์ของตน เช่น <http://www.hi5.com> / <http://www.facebook.com/>

(๒) Interested Network เป็นการรวมตัวกันโดยอาศัย “ความสนใจ” ตรงกัน เช่น Digg.com ,del.icio.us

(๓) Collaboration Network เป็นกลุ่มเครือข่ายที่ร่วมกัน “ทำงาน” ยกตัวอย่างเช่น <http://www.wikipedia.org/>

(๔) Gaming/Virtual Reality หรือ โลกเสมือน เช่น second life ซึ่งเป็นลักษณะของเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่มีลักษณะเป็นการสวมบทบาทของผู้เล่นในชีวิตจริงกับตัวละครในเกม

(๕) Professional Network ใช้งานในอาชีพ

พระมหาสุทิตย์ อากาศโร กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของความเป็นเครือข่ายประกอบด้วย

(๑) หน่วยชีวิตหรือสมาชิก

(๒) จุดมุ่งหมาย

(๓) การทำหน้าที่อย่างมีจิตสำนึก

(๔) การมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยน และ

(๕) ระบบความสัมพันธ์และการสื่อสาร

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายว่ามีอยู่ ๗ ประการ ประกอบด้วย

(๑) การรับรู้มุมมองร่วมกัน

(๒) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน

(๓) การมีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน

(๔) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่ายอย่างกว้างขวาง

(๕) มีกระบวนการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน

(๖) มีการพึ่งอิงร่วมกัน และ

(๗) การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ กล่าวถึงองค์ประกอบของเครือข่าย โดยใช้ตัวอักษรย่อภาษาอังกฤษ คือ LINK ซึ่งประกอบด้วย (๑) การเรียนรู้ (Learning) (๒) การลงทุน (Investing) (๓) การดูแล (Nursing) และ (๔) การรักษา (Keeping) สรุปได้ว่าองค์ประกอบของเครือข่ายทางสังคมประกอบด้วย

(๑) สมาชิกของเครือข่าย

(๒) มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน

(๓) การปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกในเครือข่าย

(๔) การสื่อสารภายในเครือข่าย

(๕) การมีปฏิสัมพันธ์เชิงแลกเปลี่ยน

Boyd (2007) จุดเด่นของเว็บไซต์เครือข่ายออนไลน์ คือ การที่ผู้ใช้สามารถสร้างและจัดแต่งข้อมูลของตนเองออกเผยแพร่แก่เครือข่ายมากกว่าการที่ผู้ใช้ได้พบกับคนแปลกหน้า เพราะผู้ใช้เน้นการติดต่อสื่อสารเฉพาะในหมู่เครือข่ายสมาชิกของตนเองเท่านั้น

จากที่กล่าวถึงมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยขอสรุปดังนี้

องค์ประกอบของเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยพื้นฐาน ได้แก่

(๑) Profiles คือ หน้ากระดานที่ผู้ใช้นำข้อมูลของตนเองเผยแพร่ให้เห็นได้หลังจากเข้าเป็นสมาชิก ซึ่งเป็นการแสดงตัวตนในรูปแบบต่างๆ เช่น ภาพถ่าย อายุ ความสนใจ ความสามารถส่วนตัว เสมือนหนึ่งการประกาศตัวตนแก่สาธารณชน

(๒) สมาชิก (Friend) ประเภทของสมาชิกขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ แนวทาง และจุดมุ่งหมายอันอยู่ในทิศทางเดียวกันรวมกันเป็นเครือข่ายทางสังคม

(๓) ความคิดเห็น (Comment) การแสดงความคิดเห็นระหว่างสมาชิกถึงสมาชิกด้วยกัน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์หรือไม่ก็ได้ บางเว็บไซต์อนุญาตให้ผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกเข้าร่วมออกความคิดเห็นหรืออ่านได้ ความคิดเห็นจากสมาชิกถือเป็นจุดสำคัญในมุมมองของผู้อ่าน

(๔) ภาพและวิดีโอ (Photo-Sharing and video-sharing) เพื่อเผยแพร่เนื้อหาสาระผ่านทางภาพและวิดีโอ

(๕) เนื้อหาหรือบล็อก (Blog) เป็นส่วนสำคัญที่แสดงเนื้อหาสาระของผู้ใช้ผ่านตัวหนังสือ โดยวิธีการต่างๆ ที่เน้นการเขียนเป็นสำคัญ

ประเภทของบริการเครือข่ายสังคม (Social Network Service) ในรูปแบบเว็บไซต์ มีดังนี้

- (๑) Publish การเผยแพร่ข้อมูล
- (๒) Share การแบ่งปันข้อมูล
- (๓) Discuss สังคมในการระดมความคิด
- (๔) Commerce เครือข่ายสังคมที่เกี่ยวกับธุรกิจ
- (๕) Location การแบ่งปันสถานที่ที่น่าสนใจ
- (๖) Network เครือข่ายเพื่อน ธุรกิจ งาน
- (๗) Game เครือข่ายเกมส์

สรุป เครือข่ายสังคมออนไลน์ประกอบด้วย ตัวแสดงที่มีจำนวนมากว่าหนึ่งหน่วยที่มีการสื่อสารโดยใช้พื้นที่แบบออนไลน์ในการแสดง ทั้งสามองค์ประกอบนี้มีการปฏิสัมพันธ์ร่วมกันเป็นเครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิดข้อมูลและผลกระทบอันเป็นสาธารณะ

๒.๓.๓ ความสำคัญของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์

กล่าวได้ว่าในปัจจุบัน องค์ความรู้ของแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ได้ถูกใช้ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคม (Social Network Analysis) การสร้างตัวตนของเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเชิงบูรณาการ (Integrated Exchange Forming) รวมไปถึงการศึกษาอำนาจและการพึ่งพา (Power and Dependence) ภายในเครือข่าย โดยส่วนใหญ่แล้วนักวิจัยผู้มุ่งศึกษาสังคมโดยอาศัยแนวคิดนี้มักจะเริ่มต้นจากปรากฏการณ์จริงในพื้นที่ และวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้เห็นแบบแผน และกระบวนการทำงานของเครือข่ายเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ ทำให้ได้ร่องรอยของความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคล และองค์กรที่ทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันในรูปของเครือข่ายมากขึ้น สำหรับนักทฤษฎีเครือข่ายต่างประเทศจะให้ความสนใจต่อความเชื่อมโยงระหว่างบุคคล กลุ่ม และองค์กร ว่าเป็นการกระทำในลักษณะของความสัมพันธ์ระดับบุคคลขึ้นไป โครงสร้างที่เป็นรูปธรรม บทบาทในการเชื่อมโยงของโครงสร้างทางสังคมอยู่ภายใต้ปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่มีคุณค่า ทั้งทรัพย์สิน อำนาจและข้อมูลที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีอยู่ในตัวปัจเจกบุคคล กลุ่ม องค์กรต่าง ๆ ในสังคม การแลกเปลี่ยน แบ่งปันทรัพยากรจึงเกิดขึ้น ผ่านกระบวนการเครือข่าย

Jason Ethier^{๓๓} ได้รวบรวมแนวทางการใช้ประโยชน์แนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Social Network) สรุปได้ ดังนี้

๑. การใช้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายมนุษย์ (Knowledge of Human Networks) ในการประยุกต์กับการออกแบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (The Design of Computer Networks)

^{๓๓}Ethier, Jason, **Current Research in Social Network Theory**, (Available : <http://www.ccs.neu.edu/home/perrolle/archive/Ethier-SocialNetworks.html>, 2006), September 3 2006.

โดยเปรียบเทียบกิจกรรมการแลกเปลี่ยนของมนุษย์ในเรื่องของสารสนเทศ (Information) ความรู้ (Knowledge) ความคิด (Ideas) ตลอดจนทัศนคติ (Opinions)

๒. การใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคม ในการวิจัยเชิงสุขภาพส่วนบุคคล (Personal Health) โดยเฉพาะประเด็นของการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมทางสังคม (Participation Social Network) ในการรักษาสุขภาพ ทั้งในระดับส่วนบุคคล ไปจนถึงชุมชน และสังคมโดยรวม

๓. การใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคมในการวิจัยตลาด (Marketing Research) ซึ่งจะสามารถสร้างผลกำไรจำนวนมหาศาลแก่หน่วยธุรกิจ เนื่องจากการศึกษาเครือข่ายสังคม (Social Networks) และแบบแผนความสัมพันธ์ (Patterns of Relationship) จะทำให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาสินค้าและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกในเครือข่ายทางสังคมนั้นๆ

๔. การใช้แนวคิดเครือข่ายทางสังคมในการวิจัยชุมชนออนไลน์ (Online Community) บนระบบอินเทอร์เน็ต โดยตัวอย่างงานวิจัยที่มีชื่อเสียงและได้รับการกล่าวขวัญเป็นอย่างมาก คือ ผลการศึกษา Club Nexus ของนักวิจัยจาก Stanford University

ประเภทของเครือข่ายสังคมออนไลน์

ปัจจุบันการสื่อสารผ่านทาง Internet และโทรศัพท์มือถือ เช่น กระดานความคิดเห็น เว็บบล็อก วิกี (wiki) Podcast รูปภาพ และวิดีโอ โดยมีเทคโนโลยีที่รองรับเนื้อหา (content) เหล่านี้ ได้แก่ เว็บบล็อก เว็บไซต์ แชร์รูปภาพ แชร์เพลง แชร์วิดีโอ เว็บบอร์ด อีเมลล์ IM (Instant Message) เครื่องมือที่ให้บริการ เช่น Voice over IP ส่วนเว็บไซต์ที่ให้บริการ Social Network ได้แก่ Google Group Facebook MySpace หรือ Youtube เป็นต้น

Social Media แบ่งตามหมวดการใช้งานได้ ๕ หมวด ดังนี้

๑. หมวดการสื่อสาร (Communication) ก็จัดแบ่งตามกลุ่มการใช้

- Blogs เช่น Blogger (google), Blognone, gotoKnow, Typepad, WordPress,
- Internet forums เช่น vBulletin, phpBB
- Micro-blogging เช่น Twitter, Plurk, Pownce, Jaiku
- Social networking เช่น Facebook, LinkedIn, MySpace, Orkut, Skyrock, Netlog, Hi5, Friendster, Multiply
- Social network aggregation เช่น FriendFeed, NutshellMail, Spokeo, Youmeo

หมวดความร่วมมือ และแบ่งปัน (Collaboration) จัดกลุ่มการใช้

- Wikis เช่น Wikipedia, PBwiki, wetpaint

- Social bookmarking เช่น Delicious, StumbleUpon, Stumpedia, Google Reader, CiteULike

- Social news Digg, Mixx, Reddit

- Opinion sites เช่น epinions, Yelp

๒. หมวดมัลติมีเดีย (Multimedia)

- Photo sharing เว็บไซต์แบ่งปันการใช้งานรูปเช่น Flickr, Zoomr, Photobucket, SmugMug

- Video sharing แบ่งปันวิดีโอ เช่น YouTube, Vimeo, Revver

- Art sharing แบ่งปันภาพศิลปะ deviantART

- Livcasting การถ่ายทอดสด : Ustream.tv, Justin.tv, Skype

- Audio and Music Sharing เว็บไซต์ที่มีการแชร์เพลงจากสถานีวิทยุ และเว็บเพลงหรือดนตรี เช่น imeem, The Hype Machine, Last.fm, ccMixer

๓. หมวดรีวิว และแสดงความคิดเห็น (Reviews and Opinions)

- Product Reviews : epinions.com, MouthShut.com, Yelp.com

- Q&A : Yahoo Answers

๔. หมวดบันเทิง (Entertainment) ส่วนใหญ่จะเป็นเกมส์

- Virtual worlds : Second Life, The Sims Online

- Online gaming : World of Warcraft, EverQuest, Age of Conan, Spore (2008 video game)

- Game sharing : Miniclip

๕. การสื่อสารเครือข่ายหมวดการสื่อสาร (Communication)

กลุ่มการใช้งาน Blog

Blog หรือ บล็อก เป็นเว็บไซต์ที่มีเนื้อหาหลากหลายขึ้นอยู่กับเจ้าของบล็อก โดยสามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อสาร การประกาศข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น การเผยแพร่ผลงาน ในหลายด้านที่สามารถสื่อสารถึงกันระหว่างผู้เขียนบล็อก และผู้อ่านบล็อกที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนของบล็อกนั้น ๆ ผ่านทางระบบ comment ของบล็อก นอกจากนี้บล็อกที่ถูกเขียนเฉพาะเรื่องส่วนตัวหรือจะเรียกว่าไดอารีออนไลน์ ซึ่งไดอารีออนไลน์นี้เองเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้บล็อกในปัจจุบัน นอกจากนี้ตามบริษัทเอกชนหลายแห่งได้มีการจัดทำบล็อกของทางบริษัทขึ้น โดยมีการเขียนบล็อกออกมาในลักษณะเดียวกับชาวสัน และได้รับการตอบรับจากทางลูกค้าที่แสดงความคิดเห็นตอบกลับเข้าไป เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์

การใช้งานบล็อก ผู้ใช้งานบล็อกจะแก้ไขและบริหารบล็อกผ่านทางเว็บเบราว์เซอร์ เหมือนการใช้งานและอ่านเว็บไซต์ทั่วไป โดยจะมีรูปแบบการบริหารบล็อกที่แตกต่างกัน เช่นบาง

ระบบที่มีบรรณาธิการของบล็อก ผู้เขียนหลายคนจะส่งเรื่องเข้าทางบล็อก และจะต้องรอให้บรรณาธิการอนุมัติให้บล็อกเผยแพร่ก่อน บล็อกถึงจะแสดงผลในเว็บไซค์นั้นได้ ซึ่งจะแตกต่างจากบล็อกส่วนตัวที่จะให้แสดงผลได้ทันที ผู้เขียนบล็อกในปัจจุบันจะใช้งานบล็อกในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งไม่ว่า ติดตั้งซอฟต์แวร์ของตัวเอง หรือใช้งานบล็อกผ่านทางเว็บไซค์ที่ให้บริการบล็อก สำหรับผู้อ่านบล็อกจะใช้งานได้ในลักษณะเหมือนอ่านเว็บไซค์ทั่วไป และสามารถแสดงความเห็นได้ในส่วนท้ายของแต่ละบล็อกโดยอาจจะต้องผ่านการลงทะเบียนในบางบล็อก นอกจากนี้ผู้อ่านบล็อกสามารถอ่านบล็อกได้ผ่านระบบฟีด ซึ่งมีให้บริการในบล็อกทั่วไป ทำให้ผู้ใช้สามารถอ่านบล็อกได้โดยตรง ผ่านโปรแกรมตัวอื่นโดยไม่จำเป็นต้องเข้ามาสู่หน้าบล็อกนั้น

บล็อกซอฟต์แวร์ที่เป็นที่รู้จักและนิยมพร้อมทั้งชื่อซอฟต์แวร์ที่ใช้พัฒนา

- Drupal (ซอฟต์แวร์ที่ใช้พัฒนา PHP/MySQL)
- WordPress (PHP php/ MySQL)
- Slash (perl)
- Typepad (PHP php/ MySQL)
- Joomla (PHP / MySQL I)
- Mambo (PHP / MySQL)
- Blogger (Google) ,Typepad, WordPress ,Windows live Space (Microsoft)
- Blognone (บล็อกสำหรับเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับเทคโนโลยีและข่าวไอทีอย่าง

เดียว) GotoKnow, learners.in.th , OKnation

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงภาพบล็อกซอฟต์แวร์

ผู้ให้บริการบล็อกในประเทศไทยที่เป็นที่รู้จัก ได้แก่

Internet forums เป็นกระดานข่าว แผงข่าว หรือ message board บนอินเทอร์เน็ต เช่น vBulletin, phpBB

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงภาพ vBulletin, phpBB

Microblogging เป็นรูปแบบหนึ่งของ social media ที่เป็นบล็อกแบบมัลติมีเดียที่ส่งได้ทั้ง รูปแบบที่เรียกว่า text messaging ที่อาจเป็นทั้งข้อความสั้น ๆ SMS (Short Message Service) หรือ MMS (Multimedia Message Service) ข้อความที่พัฒนามาจาก SMS ที่มีรูปแบบมัลติมีเดียผสมลงไป แล้วส่งไปให้ผู้รับผ่านทางเครือข่ายโทรศัพท์ (mobile phone) รูปแบบของ IM หรือ Instant messageing การติดต่อสื่อสารในลักษณะนี้จะทำผ่านทางอินเทอร์เน็ตที่จะมีการทำในลักษณะ realtime ในการติดต่อกันในเวลาตรงกันสื่อสารกันระหว่างบุคคล ๒ คน หรือมากกว่า โดยการใช้การแชร์ clients ข้อความที่ส่งออกไปผ่านทางอุปกรณ์บนเครือข่าย เช่น chat การใช้กล้อง web cams นอกจากนี้ Microblogging อาจใช้เป็นการส่ง email และส่งเสียงเพลงที่สร้างในรูปแบบของดิจิทัล (digital audio) หรือ การเข้าเว็บ เช่น Twitter Tumblr

แผนภาพที่ ๒.๓ แสดงภาพ Twitter

Social networking เป็นรูปแบบของเว็บไซต์ ในการสร้างเครือข่ายสังคม สำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต เขียนและอธิบายความสนใจ และกิจการที่ได้ทำ และเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ในบริการเครือข่ายสังคมที่ต้องติดต่อกันในลักษณะ realtime จะประกอบไปด้วย การแชต ส่งข้อความ ส่งอีเมล วิดีโอ เพลง อัปโหลดรูป บล็อก บริการเครือข่ายสังคมที่เป็นที่นิยมได้แก่ Avatars United, Bebo, Facebook, LinkedIn, MySpace, Orkut, Skyrock, Netlog, Hi5, Friendster, Multiply โดยเว็บเหล่านี้มีผู้ใช้มากมาย เช่น Hi5 เคยเป็นเว็บไซต์ที่คนไทยใช้มากที่สุด ส่วนบริการเครือข่ายสังคมที่สร้างขึ้นสำหรับคนไทยโดยเฉพาะคือ BangkokSpace ในขณะที่ Orkut ก็เคยเป็นที่นิยมมากที่สุดในประเทศอินเดีย

แผนภาพที่ ๒.๔ แสดงภาพ Facebook และ Multiply

Social network aggregation การติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงความสนใจและด้วยการแชร์ กิจกรรมของผู้อื่นในบริการเครือข่ายสังคม เหมือนกับ social network อื่น แต่มีโปรแกรมทำงานที่ให้ความยินยอมให้กลุ่มเครือข่ายสังคมอื่นข้ามเข้ามาทำติดต่อทำกิจกรรมในเว็บได้ ด้วยการใช้ระบุตัวตนและผู้ใช้เป็นสมาชิกยอมรับ เช่น เว็บ Friendfeed หรือ Spokeo

แผนภาพที่ ๒.๕ แสดงภาพ Friendfeed หรือ Spokeo

หมวดความร่วมมือ และแบ่งปัน (Collaboration) จะมีกลุ่ม Wikis, Socialbook marking, Social news และ Opinion sites

Wikipedia เว็บไซต์ในรูปแบบข้อมูลอ้างอิง ซึ่งก็คือสารานุกรมออนไลน์ ที่จัดทำขึ้นมาในหลาย ๆ ภาษาในลักษณะเนื้อหาเสรี คำว่า “วิกิพีเดีย” มีที่มาของชื่อการผสมคำของคำว่า “วิกิ” (wiki) ซึ่งเป็นลักษณะของการสร้างเว็บไซต์ที่ร่วมกันปรับปรุง และคำว่า “เอนไซโคลพีเดีย” (encyclopedia) ที่แปลว่า สารานุกรม เว็บไซต์ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2544 โดย จิมมี เวลส์ และ แลร์รี แซงเจอร์

แผนภาพที่ ๒.๖ แสดงภาพ wiki

Social bookmarking คือบริการบนเว็บที่แบ่งปันการค้นหาค้นหน้าอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์บริการค้นหามาแบบรวมกลุ่มเป็นที่นิยมในการจัดเก็บ แบ่งหมวดหมู่ แบ่งปัน และค้นหาลิงค์ ด้วยเทคนิคโพล์คไซโน (Folksonomy) หรืออนุกรมวิธานที่ผู้ใช้สร้างเอง) บนอินเทอร์เน็ตหรืออินเทอร์เน็ต นอกจากนี้การค้นหาค้นหน้าสำหรับหน้าเว็บแล้วบริการค้นหาค้นหน้าสำหรับเฉพาะเนื้อหาบางหัวข้อหรือเฉพาะสำหรับการจัดรูปแบบบางแบบ เช่น ฟีด หนังสือ วิดีทัศน์ รายการสินค้าและบริการ ที่ตั้งในแผนที่ ฯลฯ ก็สามารถพบได้ ค้นหาค้นหน้าแบบรวมกลุ่มยังเป็นส่วนหนึ่งของเว็บข่าวแบบรวมกลุ่ม เช่น Stumble Upon

Social news เว็บกลุ่มข่าวสารที่ผู้ใช้สามารถส่งข่าว โดยผสม social bookmarking บล็อก และการเชื่อมโยงเนื้อหาเว็บเข้าด้วยกัน และมีการกรองคัดเลือกเนื้อหาในลักษณะการร่วมลงคะแนนที่ทุกคนเท่าเทียมกัน (ไม่มีลำดับชั้น) เนื้อหาข่าวและเว็บไซต์จะถูกส่งเข้ามาโดยผู้ใช้ จากนั้นจะถูกเลื่อนให้ไปแสดงที่หน้าแรกผ่านระบบการจัดอันดับโดยผู้ใช้ซึ่งข่าวอาจอยู่ในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ การกระจายเสียง อินเทอร์เน็ต การบอกเล่าเรื่องราวของบุคคลอื่น หรือกลุ่มคน เช่น เว็บ Digg.

แผนภาพที่ ๒.๗ แสดงภาพ Digg

Opinion sites เว็บแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็น หรือจัดอันดับ เช่น Yelp

แผนภาพที่ ๒.๘ แสดงภาพ Yelp

MySpace – เว็บไซต์ในรูปแบบ Social Networking

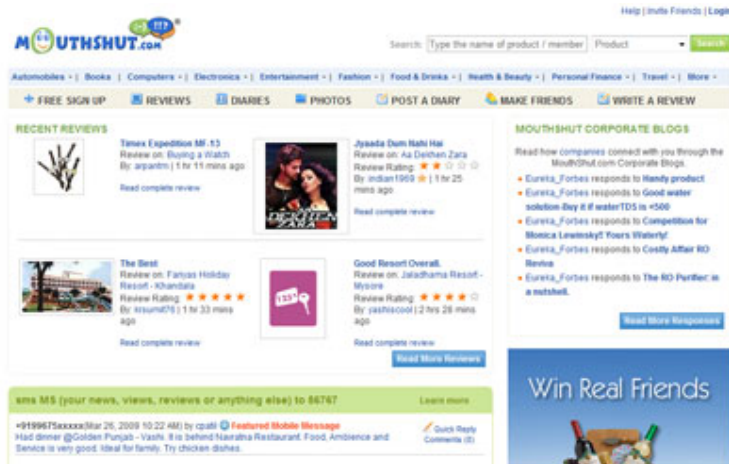
แผนภาพที่ ๒.๙ แสดงภาพ MySpace

Facebook -เว็บไซต์ในรูปแบบ Social Networking

แผนภาพที่ ๒.๑๐ แสดงภาพ Facebook

MouthShut – เว็บไซต์ในรูปแบบ Product Reviews

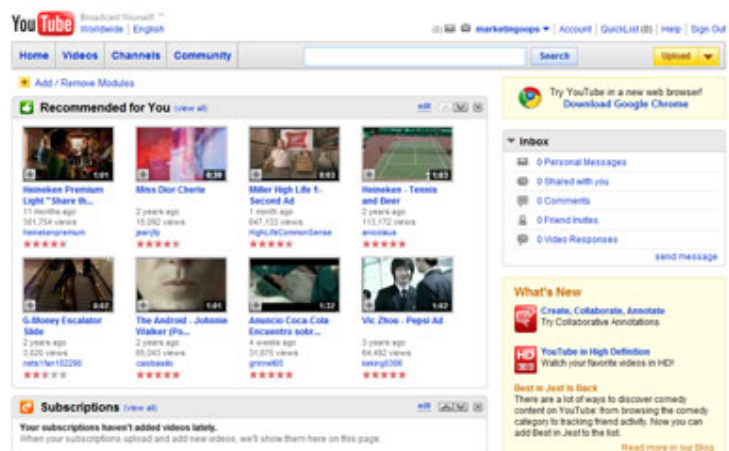
แผนภาพที่ ๒.๑๑ แสดงภาพ MouthShut

Last.fm – เว็บเพลงส่วนตัว Personal Music

แผนภาพที่ ๒.๑๒ แสดงภาพ Last.fm

YouTube – เว็บไซต์ Social Networking และ แชนวีดีโอ

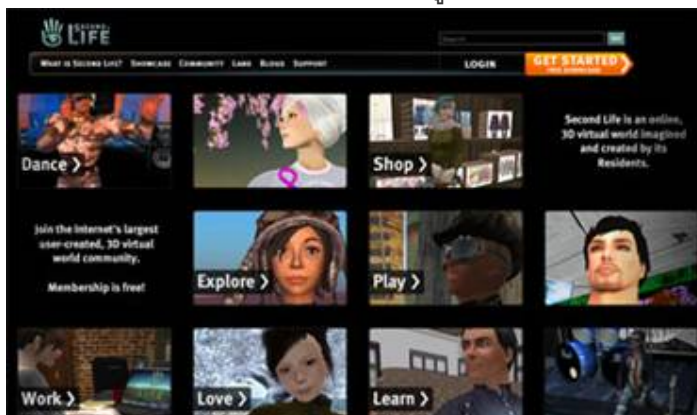

แผนภาพที่ ๒.๑๓ แสดงภาพ YouTube

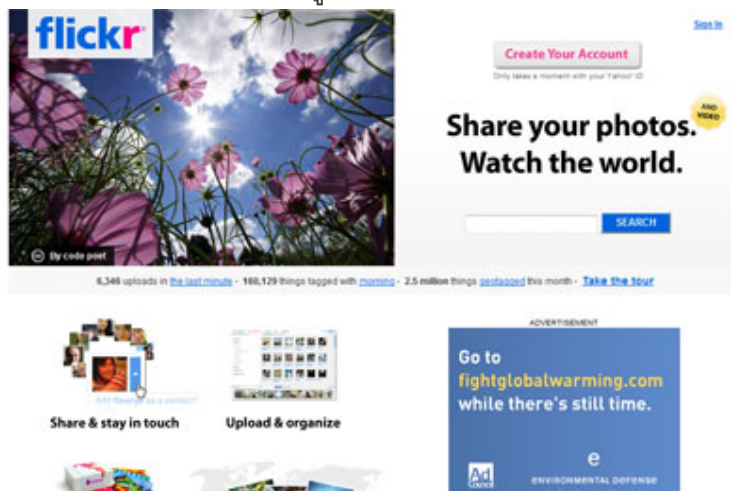
Avatars United – เว็บไซต์ในรูปแบบ Social Networking

แผนภาพที่ ๒.๑๔ แสดงภาพ Avatars United
Second Life – เว็บไซต์ในรูปแบบโลกเสมือนจริง Virtual Reality

แผนภาพที่ ๒.๑๕ แสดงภาพ Second Life
Flickr – เว็บแชร์รูปภาพ

แผนภาพที่ ๒.๑๖ แสดงภาพ Flickr

ทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Related Theory)

Martin Kilduff และ Wenpin Tsai ได้จำแนกกลุ่มงานวิจัยที่ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่มีความสัมพันธ์กับแนวคิดเครือข่ายทางสังคม เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย ซึ่งพบว่าสามารถจำแนกออกเป็น ๓ กลุ่ม ดังนี้^{๓๔}

๑. กลุ่มงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีนำเข้า (Import Theories) เป็นทฤษฎีที่หยิบยืมมาจากศาสตร์สาขาอื่น เช่น คณิตศาสตร์ และจิตวิทยาสังคม ทฤษฎีที่นำมาจากคณิตศาสตร์ คือ ทฤษฎีกราฟ (Graph theory) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการวิจัยในด้านนี้อย่างต่อเนื่อง ส่วนทฤษฎีที่นำมาจากศาสตร์สาขาจิตวิทยาสังคม ได้แก่ ทฤษฎีสมดุล (Balance Theory) และทฤษฎีการเปรียบเทียบทางสังคม (Social Comparison Theory) โดยทฤษฎีเหล่านี้ต่างมีคุณูปการต่อกระบวนการศึกษาเครือข่ายทางสังคม ในกลุ่มสังคมในรูปแบบขององค์กรต่าง ๆ

๒. กลุ่มงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีเติบโตจากภายใน (Home-grown Theories) สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ทฤษฎีหลัก ได้แก่

๑) ทฤษฎี Heterophily Theory ซึ่งกล่าวถึงแนวคิดด้านจุดแข็งของการเกาะเกี่ยวกันอย่างหลวมๆ (The Strength of Weak Ties) และหลุมของโครงสร้าง (Structure Hole)

๒) ทฤษฎีบทบาทเชิงโครงสร้าง (Structural Role Theory) ซึ่งกล่าวถึงแนวคิดด้านความเท่าเทียมกันทางโครงสร้าง ความเหนียวแน่นในโครงสร้าง และความเท่าเทียมกันในบทบาท ซึ่งจะสามารถศึกษาให้รู้ได้ว่าผู้แสดง (Actors) ในเครือข่ายมีอิทธิพลต่อทัศนคติและพฤติกรรมของคนอื่นอย่างไร

๓. กลุ่มงานวิจัยที่ส่งออก (Exportation) ได้แก่ แนวคิด เรื่อง เครือข่าย (Network) ที่เป็นผลผลิตที่สร้างผลประโยชน์ทางความรู้ให้แก่กลุ่มทฤษฎีองค์กร โดยใช้ทฤษฎีองค์กร (Organization Theories) ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์การภายใต้มุมมองของเครือข่ายทางสังคม และมีการศึกษาค้นคว้าก้าวไกลออกไปเพื่อให้เห็นศักยภาพของความเกี่ยวพันอย่างสำคัญระหว่างทฤษฎีองค์กรและแนวคิดด้านเครือข่ายทางสังคม ซึ่งในภาคธุรกิจได้นำมาใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรในเครือข่าย และการสร้างอำนาจการต่อรองให้แก่องค์กรของตน เพื่อสามารถดำเนินธุรกิจอยู่ให้ได้ท่ามกลางการแข่งขันที่สูงมากในปัจจุบัน

จะเห็นได้ว่ากลุ่มงานวิจัยที่ใช้ทฤษฎีทั้งสามกลุ่มดังกล่าว เป็นความพยายามที่จะอธิบายว่าพื้นฐานทางทฤษฎีเหล่านั้น สามารถอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และระหว่าง องค์กรว่ามีลักษณะอย่างไร เช่น ในขณะที่ทฤษฎีนำเข้า (Import Theories) จะกล่าวถึงความสัมพันธ์ (Relation) หรือปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ในระดับจุลภาค (Micro Level)

^{๓๔}Kilduff, Martin ; and Tsai, Wenpin, **Social Networks and Organizations**, (London : SAGE Publication Ltd, 2003), p.36-37.

ของปัจเจกบุคคลเป็นหลักนั้น ทฤษฎีที่เติบโตขึ้นจากภายใน (Home-grown Theories) กลับมุ่งเน้นที่จะดำเนินการในงานวิจัยทั้งระดับจุลภาคและมหภาค (Macro Level)

๒.๔ การบริหารการศึกษา

๒.๔.๑ ความหมายของการบริหาร

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษา การบริหารงานในสถานศึกษาจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการโดยใช้กระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องตระหนัก และทำความเข้าใจกับการบริหารงานในสถานศึกษาทุก ๆ งานเพื่อประโยชน์ในการนำไปสู่การปฏิบัติกับบุคคลอื่น โดยใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตของการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่วนการบริหารงานซึ่งมีหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องปฏิบัติ ได้มีผู้ศึกษาโดยให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารไว้หลายคนที่น่าสนใจ ดังเช่น

เฮอเบริก ซิมมอน (Herbert A. Simon) ให้ทัศนะของการบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ความหมายของการบริหารเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีลักษณะ คือ^{๓๔}

๑. เป็นกิจกรรมกลุ่มไม่ใช่ของคนใดคนหนึ่ง
๒. โดยที่สมาชิกในกลุ่มร่วมมือกันทำอย่างประสานสัมพันธ์กันไม่ใช่ต่างคนต่างทำ
๓. เพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างทั้งที่เป็นเป้าหมายร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายองค์การและเป้าหมายของสมาชิกแต่ละคนซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน

วิโรจน์ สารรัตนะ ให้ทัศนะของการบริหาร หมายถึง การบริหารเป็นได้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เนื่องจากเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสืบค้นหาความรู้ใหม่ ๆ ด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ แล้วนำไปประยุกต์ใช้ โดยบุคคลได้ใช้ทักษะและความรู้ที่พัฒนาขึ้น จากการฝึกฝนให้บรรลุจุดมุ่งหมายใดจุดมุ่งหมายหนึ่ง และการบริหารเป็นกระบวนการที่สามารถเรียนรู้ได้โดยไม่จำเป็นต้องมีมาแต่เกิด^{๓๕}

^{๓๔} Herbert A. Simon, **Administrative Behavior**, (New York : Macmillan, 1947), p. 3.

^{๓๕} วิโรจน์ สารรัตนะ, **การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์องค์การทางการศึกษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร : ทิพยวิสุทธี, ๒๕๔๕), หน้า ๔.

สมศักดิ์ คงเที่ยงอธิบายความหมายของการบริหาร ดังนี้^{๓๗}

การบริหาร หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ใช่เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว(Simon) **การบริหาร** หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (Sergiovanni) **การบริหาร** หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่รวมปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Barnard)**การบริหาร** หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างทีบุคคลร่วมกันกำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและให้ทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่างๆ อย่างเหมาะสม

รุจิรี ภู่สาระอธิบายความหมายของการบริหารว่า เป็นกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย การวางแผน การจัดหน่วยงาน การอำนวยความสะดวก รวมถึงการควบคุม ที่ถูกพิจารณาจัดกระทำขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้กำลังคนและทรัพยากรที่มีอยู่^{๓๘}

เสนาะ ดิเยาว์ อธิบายความหมายของการบริหารไว้ว่า^{๓๙} การบริหารเป็นการทำงานร่วมกับคนและอาศัยคนอื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยแยกลักษณะของการบริหารออกเป็น ๕ อย่างคือ มีการทำงานร่วมกับคนมีเป้าหมายขององค์การร่วมกัน สร้างความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดในโลกให้เกิดประโยชน์สูงสุด และการบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและต้องทำให้งานขององค์การบรรลุเป้าหมาย นั่นคือสร้างคุณค่าให้เกิดขึ้นแก่ลูกค้า ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ขณะเดียวกันต้องสร้างความพอใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า การบริหาร คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้เป็นกระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ของคณะบุคคลในการนำเอาทรัพยากรการบริหารมาประกอบให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารการศึกษาในโรงเรียนก็เช่นเดียวกับการบริหารองค์การหรือหน่วยงานอื่น ๆ คือ ต้อง

^{๓๗} สมศักดิ์ คงเที่ยง, **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มิตรภาพ การพิมพ์และสตูดิโอ, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^{๓๘} รุจิรี ภู่สาระ, **การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : บুদ্ধ พอยท์, ๒๕๔๕), หน้า ๓.

^{๓๙} เสนาะ ดิเยาว์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘.

ประกอบด้วย องค์ประกอบทั้ง ๔ อย่าง ได้แก่ ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ แต่สิ่งที่แตกต่างกันคือ การบริหารการศึกษาในโรงเรียนเป็นการบริหารเพื่อให้เกิดการบริหารที่ดีให้กับผู้รับบริการได้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และทักษะต่าง ๆ ตามความต้องการของสังคม

๒.๔.๒ การบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนเป็นสังคมหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลหลาย ๆ บุคคล ทำกิจกรรม ปฏิบัติงานในระบบกลุ่มบุคคล และประสานประโยชน์ให้เกิดแก่บุคคลและกลุ่มบุคคลนั้น ร่วมมือ ร่วมใจกันทำงานเพื่อที่จะยังผลให้เกิดการทำงานที่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การที่มนุษย์มาอยู่ ร่วมกันเพื่อทำงานดังกล่าว ย่อมเกิดความขัดแย้งและการร่วมมือกันทำงานดังได้กล่าวมา และ เมื่อการบริหารต้องเกี่ยวข้องกับมนุษย์ การรวบรวม การจัดการเกี่ยวกับการทรัพยากรมนุษย์ใน หน่วยงานหรือโรงเรียนตลอดจนปัจจัยอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการทำงาน จึงจำเป็นต้องเกิดขึ้น เรื่อง ของการบริหารหรือการจัดการนับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการบริหารหรือการจัดการมีบทบาทที่ สำคัญต่อการทำงานของมนุษย์ให้การทำงานมีประสิทธิภาพและได้ผลมากที่สุด เมื่อก้าวถึงการ บริหารโรงเรียนแล้ว เรามักจะพุ่งเสียงกันไปที่การบริหารภายในโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานหน่วย หนึ่งอันมีความรับผิดชอบต่อตัวเด็กนักเรียนเป็นสำคัญ โดยมีบุคคลหลายท่านได้ให้ทัศนะ เกี่ยวกับบริหารโรงเรียนไว้ดังนี้

๑) ความหมายการบริหารสถานศึกษา

วีรชัย วรรณศรี อธิบายความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ในการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกใน สังคมให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้^{๔๐}

สมศักดิ์ คงเที่ยง อธิบายความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิก ของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะคติ พฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรม ทั้งใน ด้านสังคม การเมือง และเศรษฐกิจเพื่อให้บุคคลดังกล่าว เป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของ สังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน^{๔๑}

^{๔๐}วีรชัย วรรณศรี, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ ประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี, (กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๙.

^{๔๑}สมศักดิ์ คงเที่ยง, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า ๗๐-๗๑.

ก๊ิด (Good) อธิบายความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การอำนวยความสะดวกจัดการเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และการดำเนินการของโรงเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน เกี่ยวกับครู นักเรียน แผนการสอน หลักสูตร กิจกรรม วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และการแนะแนว โดยจะต้องคำนึงถึงผลของการศึกษาเป็นสำคัญ^{๔๒}

สถิต กองคำ ได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินการของบุคคล เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม^{๔๓}

เยาวพา เดชะคุปต์ อธิบายความหมายของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ความพยายามของการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษา อันได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตำราเรียน และอาคารสถานที่ ให้สามารถดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้มีผลผลิต คือ ผู้เรียนที่มีคุณภาพ^{๔๔}

สรุปได้ว่าการบริหารสถานศึกษา คือ กระบวนการที่ใช้ศาสตร์และศิลป์ในการจัดการศึกษาของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา

๒) ลักษณะของการบริหารสถานศึกษา

ลักษณะของการบริหารสถานศึกษาเป็นหลักปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษาแต่ละสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ทัศนะถึงลักษณะการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ ให้ทัศนะว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อการบริหารทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคม^{๔๕}

ธีรวุฒิ ประทุมพรรัตน์ ให้ทัศนะว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษาว่าเป็นกิจกรรมการบริหารการศึกษาอย่างหนึ่งที่ผู้บริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษากระทำร่วมกับ

^{๔๒} Good, C.V. *Dictionary of education*, (New York : Mcgraw-Hill, 1974), p. 541.

^{๔๓} สถิต กองคำ, เอกสารคำสอนรายวิชาเทคนิคการบริหารการศึกษา, (โปรแกรมบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐.

^{๔๔} เยาวพา เดชะคุปต์, *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*, (กรุงเทพมหานคร : แม็ค, ๒๕๔๒), หน้า ๑๓.

^{๔๕} ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์, *การบริหารการศึกษา*, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๘.

ผู้เกี่ยวข้องให้บรรลุวัตถุประสงค์คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนตามความมุ่งหมายของหลักสูตร อันเป็นแนวนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้^{๔๖}

อำนาจ ถาวรให้ทัศนะว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษาคือ การจัดกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลร่วมมือกันดำเนินการให้การศึกษาแก่สมาชิกของสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้โดยใช้กระบวนการและทรัพยากรที่เหมาะสม^{๔๗}

สงวน สุทธิเลิศอรุณ ให้ทัศนะว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษาเป็นการใช้คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาตามความมุ่งหมายของหลักสูตรการบริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบการบริหารราชการ โดยรูปแบบของสถานศึกษารัฐบาลจัดว่าเป็นองค์การประเภทสาธารณะ ขณะเดียวกันก็เป็นองค์การประเภทบริการ ผู้บริหารเป็นเพียงผู้ดูแลให้ทุกฝ่ายทำงานให้ดีที่สุด เพื่อให้บรรลุปรัชญาและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา^{๔๘}

ธีระ ภักดี ให้ทัศนะว่า ลักษณะการบริหารสถานศึกษา คือ การวางแผน ดำเนินงาน ด้านการศึกษาให้กับนักเรียนซึ่งมีกระบวนการเกี่ยวข้องกับครู หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์การสอน และการวัดผล เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้^{๔๙}

สรุป การบริหารสถานศึกษา เป็นหน่วยปฏิบัติและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการจัดการการบริหาร และเป็นผู้ใช้อำนาจในการบริหารงานจัดการการศึกษา รวมทั้งด้วยเหตุแห่งความหมายของการศึกษา ความต้องการ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อจุดมุ่งหมายและคุณภาพของการจัดการศึกษาและสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่จะหล่มหลอมฝึกฝนบุคคลให้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป ประกอบกับเหตุผลตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น การบริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษาและต่อพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญยิ่ง การบริหารสถานศึกษานั้น เป็นงานที่จะต้องใช้ความรอบคอบให้มากยิ่งขึ้นเพราะสิ่งสำคัญผู้บริหารนั้นจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถพร้อมประสบการณ์ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้ กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

^{๔๖}ธีระวุฒิ ประทุมนพรัตน์, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, (สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๓๙), หน้า ๘๑.

^{๔๗}อำนาจ ถาวร, การบริหารโรงเรียน, (ฉะเชิงเทรา : สำนักส่งเสริมวิชาการวิทยาลัยครู ฉะเชิงเทรา, ๒๕๔๒), หน้า ๑.

^{๔๘}สงวน สุทธิเลิศอรุณ, การบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๙๙.

^{๔๙}ธีระ ภักดี, การบริหารโรงเรียนเชิงพฤติกรรม, (กำแพงเพชร : ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครูกำแพงเพชร, ๒๕๔๖), หน้า ๗.

๒.๔.๓ กระบวนการบริหารการศึกษา

การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการด้วยกัน เช่น กระบวนการบริหาร ทักษะของผู้บริหาร ตลอดจนเทคนิควิธีการต่าง ๆ ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การนำกระบวนการบริหารมาเป็นองค์ประกอบในการบริหารงานจะทำให้การบริหารงานเกิดระบบ เป็นขั้นตอนต่อเนื่องกันไป และเกิดความชัดเจนขึ้น อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพของการบริหาร กระบวนการบริหารการศึกษาคือ การวางแผนหรือวางโครงการอย่างกว้าง ๆ ซึ่งจะต้องเรียงลำดับถึงความสำคัญก่อนหลังมีงานอะไรบ้างที่จะต้องปฏิบัติ ในขณะที่เดียวกันควรวางแผนวิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ๆ ก่อนลงมือปฏิบัติการ การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการวางแผนให้รัดกุมมากยิ่งขึ้นโดยการประสานงานกันระหว่างเพื่อนร่วมงานให้มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน การมอบภาระหน้าที่นั้นจำเป็นต้องมอบให้คนที่ทำหน้าที่มีความรับผิดชอบสูงและเป็นคนที่เข้าใจงานได้อย่างดีเยี่ยม คำสั่งที่ลงมานั้นสามารถสนองได้อย่างเต็มที่

๑) ความหมายของกระบวนการบริหาร

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ อธิบายความหมายของกระบวนการบริหารการศึกษามีความหมายถึง เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับดำเนินการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องกระทำเป็นขั้นตอนที่เรียงไว้จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์^{๕๐}

ธงชัย สันติวงษ์ อธิบายความหมายของกระบวนการบริหาร หมายถึง^{๕๑} การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนด้วยวิธีกระทำเป็นขั้นตอนต่อเนื่องหมุนเวียนไปอย่างมีระบบโดยไม่ขาดตอนจากกันเป็นกระบวนการการบริหารเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะการบริหารการศึกษานั้น เพราะการจัดการธุรกิจทางการศึกษานั้นจะต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งกำลังคน ได้แก่ ครู และนักเรียน เงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดการที่ดีหรือผู้บริหารรู้จักใช้วิธีการบริหารและเทคนิคในการจัดการที่ดี ก็จะเป็นการประหยัดกำลังคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และเวลาได้ดีด้วย

สงวน สุทธิเลิศอรุณ อธิบายความหมายของกระบวนการบริหาร หมายถึง เป็นกระบวนการการบริหารเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะการบริหารการศึกษานั้น เพราะการจัดการธุรกิจทางการศึกษานั้นจะต้องใช้ปัจจัยต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งกำลังคน ได้แก่ ครู และนักเรียน เงินและวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดการที่ดีหรือผู้บริหารรู้จักใช้วิธีการบริหาร

^{๕๐}ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์, การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น, หน้า ๒๕.

^{๕๑}ธงชัย สันติวงษ์, องค์การและการบริหาร, หน้า ๙๔.

และเทคนิคในการจัดการที่ดี ก็จะเป็นการประหยัดกำลังคน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และเวลา ได้ดีด้วย^{๕๒}

ลิชฟีลด์ (Litchfield) อธิบายความหมายของกระบวนการบริหาร หมายถึง เป็นวัฏจักรการบริหาร(cyclical nature) กล่าวคือ กระบวนการบริหารจะเป็นวงจรใหญ่ทั้งองค์การภายในวงจรใหญ่มีวงจรย่อย ๆ ที่เป็นการปฏิบัติงานตามหน้าที่เฉพาะอย่าง และหน้าที่อื่น ๆ กระบวนการบริหารดังกล่าวประกอบด้วย การตัดสินใจ การจัดโปรแกรม การติดต่อ การควบคุม และการประเมินค่า^{๕๓}

ไซมอน อธิบายความหมายของกระบวนการบริหารออกไปอีกโดยเน้นที่หน้าที่ของผู้บริหารว่ากระบวนการบริหารเป็นเรื่องของการตัดสินใจ (decision-making) ที่จะมีผลเกี่ยวเนื่องต่อการปฏิบัติงานของคนในองค์การ เพื่อบรรลุผลความสำเร็จ โดยผู้บริหารต้องตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี การระบุหน้าที่ของบุคคลให้ชัดเจนว่าขอบข่ายหน้าที่งานของบุคคลคืออะไร^{๕๔}

๑. การแบ่งอำนาจเพื่อกำหนดว่าบุคคลใดในองค์การหรือหน่วยงานนั้น ๆ ที่มีอำนาจตัดสินใจให้แก่ปัจเจกบุคคล

๒. การวางขอบเขตจำกัดในการบุคลากรจะเลือกทำอะไรได้ตามความต้องการของตน และให้มีการประสานงานด้านกิจกรรมของบุคคลในองค์การหรือหน่วยงาน

๒) ขั้นตอนของกระบวนการบริหาร

ขั้นตอนในการปฏิบัติในกระบวนการบริหาร ซึ่งเป็นวิธีการจัดการที่มีหลักเกณฑ์ตาม วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขตและทำหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนในกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กล่าวถึง กระบวนการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน เรียงตามลำดับ คือ^{๕๕}

^{๕๒} สงวน สุทธิเลิศอรุณ, การบริหารการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต, ๒๕๔๕), หน้า ๓๖.

^{๕๓} Edward H. Lichfield, "Notes on a General Theory of Administration," **Administrative Science Quarterly** 1, 1 (June 1956) :p.3-29.

^{๕๔} Herbert A. Simon, **Administration Behavior**, 2nd ed. (New York : Macmillan, 1957), p.9.

^{๕๕} คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน, **แนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๓), หน้า ๓-๘.

๑. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ การศึกษาสภาพปัจจุบันจะทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการรับความพร้อมในการปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นข้อมูลสำคัญยิ่งในการวางแผนบริหารโรงเรียนจำแนกได้ดังนี้

๑) สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพที่เป็นจริง กำลังเป็นอยู่หรือดำเนินการในขณะนั้น

๒) ปัญหา หมายถึง ผลที่ปรากฏที่ไม่เป็นตามที่คาดหวังหรือความต้องการ

๓) ความต้องการ หมายถึง ระดับความคาดหวัง หรือจุดสุดท้ายของงานที่แสดงระดับของผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์

๒. การวางแผน หมายถึง การคิดหรือกำหนดทางเลือกในการดำเนินการหรือการแก้ปัญหาไว้ล่วงหน้า เพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด อย่างประหยัด และให้ได้ประโยชน์สูงสุด การวางแผนเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารโรงเรียน ซึ่งต่อจากขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนเป็นการคิดไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร จะทำอย่างไร เมื่อไร และให้ใครทำ

๓. การดำเนินการตามแผนงาน เป็นขั้นตอนสำคัญของกระบวนการบริหาร หากไม่มีการปฏิบัติตามขั้นตอนนี้ แผนที่วางไว้ก็จะเสียเปล่า การดำเนินการตามแผนการควบคุม กำกับติดตามและนิเทศงานอย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในขั้นตอนนี้

๔. การประเมินผลเป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารโรงเรียนจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนของการบริหารงาน และเป็นข้อมูลสำคัญในการวางแผนต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ ให้ทัศนะของกระบวนการบริหารการศึกษา ประกอบด้วย^{๕๖}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง การกำหนดแผนงานและโครงการที่จะทำในอนาคต

๒. การจัดสรรทรัพยากร (Attraction) หมายถึง การจัดหาและการจัดสรรทรัพยากรการเงิน กำลังคน และวัสดุ ตามความต้องการของแผนงาน

๓. การให้แรงกระตุ้น (Stimulation) หมายถึง การให้แรงจูงใจและการบำรุงขวัญ เพื่อให้มีบุคลากรมีพฤติกรรมตามเป้าหมาย

๔. การประสานงาน (Coordination) หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ เพื่อสัมฤทธิ์ผลของงาน

๕. การประเมินผล (Evaluation) หมายถึง การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

^{๕๖}อุทัย บุญประเสริฐ, การติดต่อสื่อสารในองค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ศรีมงคลการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๕๖-๕๗.

ทีด (Tead) ให้ทัศนะของกระบวนการบริหาร โดยมุ่งเน้นความสำคัญที่หน่วยงานย่อยๆ ในองค์การเป็นหลัก และได้เน้นลำดับความสำคัญในการบริหารเป็นกระบวนการซึ่งมีอยู่ ๑๐ ขั้นตอน คือ^{๕๗}

๑. การกำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจนและรัดกุม
๒. การจัดทำแผนภูมิอย่างกว้าง ๆ ของโครงสร้างขององค์การหรือหน่วยงาน
๓. กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและอำนาจให้บุคลากร
๔. มอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ โดยอาศัยหลักการกระจายอำนาจ
๕. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินไปด้วยดี
๖. การปฏิบัติงานโดยการรักษาระดับปริมาณและคุณภาพของงานให้อยู่ในระดับที่ดีขึ้นอยู่เสมอ
๗. จัดให้มีการติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงาน มีคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงานในหน่วยงาน
๘. บำรุงขวัญ กระตุ้น และให้กำลังใจเพื่อบุคลากรทุกคนได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ
๙. การประเมินผลการปฏิบัติงานโดยเทียบกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แต่แรก

๑๐. พิจารณางานในอนาคต เตรียมวางแผนในอนาคตโดยตั้งวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายไว้รับสถานการณ์ในอนาคต เตรียมลู่ทางตลอดจนเครื่องมือต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติงานขั้นต่อไปในอนาคต

Fayol มีความเชื่อว่า เป็นไปได้ที่เราจะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานอุตสาหกรรม หรืองานรัฐบาล Fayol ได้อธิบายถึงกระบวนการบริหารงานว่า ประกอบด้วยหน้าที่ (Functions) ทางการบริหาร ๕ ประการ หรือที่เรียกชื่อย่อว่า P.O.C.C.C. ซึ่งเป็นการรวมอักษรตัวแรกของหน้าที่แต่ละด้านดังนี้^{๕๘}

๑. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนการปฏิบัติงานหรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้ เพื่อสำหรับเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

๒. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของและตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสม ในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

^{๕๗} Tead, O., **The Art of Administration**, (New York : McGraw-Hill, 1991), p. 105.

^{๕๘} Henri Fayol, **General and Industrial Management**, (London : Sir Isaac Pitman & Sons, 1949), p.34.

๓. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งงานต่าง ๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งกระทำให้สำเร็จผลด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีจะต้องเข้าใจคนงานของตน

๔. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และกำกับให้ไปสู่จุดหมายเดียวกัน

๕. การควบคุม (Controlling) หมายถึง ภาระหน้าที่ในการที่จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำไปนั้นสามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว

ทั้ง ๕ หน้าที่ที่ Fayol ได้วิเคราะห์แยกแยะไว้นี้ ถือได้ว่าเป็นวิถีทางที่จะให้ผู้บริหารทุกคนสามารถบริหารงานของตนให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้

เฟโยล์ ยังได้กำหนดหลักทั่วไปที่ใช้ในการจัดการซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป ที่เรียกว่า หลัก ๑๔ ประการ ของเฟโยล์ (Fayol' 14 principle) ได้แก่

๑. หลักอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ(Authority and Responsibility)

ความสัมพันธ์ระหว่างอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ และอำนาจหน้าที่ควรมีควบคู่กับความรับผิดชอบ และเมื่อผู้ใดได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานใดงานหนึ่ง ผู้นั้นก็ควรจะได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่เพียงพอที่จะใช้ปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างดี

๒. หลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว(Unity of Command)

ผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนควรได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาการเพียงคนเดียวเท่านั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความสับสนในคำสั่งที่เกิดขึ้น

๓. หลักของการไปในทิศทางเดียวกัน (Unity of Direction) กิจกรรมของกลุ่มควรมีเป้าหมายเดียวกัน และจะต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันตามแผนงานที่กำหนด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบรรลุเป้าหมายขององค์การในที่สุด

๔. หลักสายการบังคับบัญชา (Scalar Chain) การแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาจากระดับสูงสุดมายังระดับต่ำสุดในองค์การ ที่จะเอื้ออำนวยให้การบังคับบัญชา เป็นไปตามหลักของการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว และช่วยให้เกิดระเบียบ ในการติดต่อสื่อสารในองค์การอีกด้วย

๕. หลักของการแบ่งงานกันทำ (Division of Work or Specialization) การแบ่งงานกันตามถนัด เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ของบุคลากรในองค์การอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดตามหลักเศรษฐศาสตร์

๖. หลักความมีระเบียบวินัย(Discipline) การยอมรับและปฏิบัติตามข้อตกลงของสมาชิกภายในองค์การ โดยมุ่งให้เกิดความเคารพ เชื่อฟังและทำงานตามหน้าที่ด้วยความตั้งใจ โดยผู้บังคับบัญชาจะต้องมีความยุติธรรมและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย

๗. หลักประโยชน์ของส่วนบุคคลเป็นรองจากประโยชน์ของส่วนรวม (Subordination of the Individual Interest to General Interest) เป้าหมาย ผลประโยชน์ และ ส่วนได้เสียของส่วนรวมหรือขององค์กร จะต้องมีความสำคัญเหนือกว่าเป้าหมายส่วนบุคคล หรือของส่วนย่อยต่าง ๆ แต่ทั้งนี้จะต้องมีการตกลงร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร คณงาน และกลุ่มต่าง ๆ แต่ทั้งนี้ต้องมีการตกลงร่วมกันระหว่างฝ่ายบริหาร คณงาน และกลุ่มต่าง ๆ โดยยึดถือหลักความเป็นธรรม

๘. หลักของการให้ผลตอบแทน (Remuneration) ต้องมีความยุติธรรมและให้เกิดความพอใจ และประโยชน์มากที่สุด แก่ทั้ง ๒ ฝ่าย คือฝ่ายลูกจ้าง และนายจ้าง ให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม

๙. หลักของการรวมอำนาจ (Centralization) การจัดการจะต้องมีการรวมอำนาจไว้ที่จุดกลางเพื่อที่จะควบคุมส่วนต่างๆขององค์กรไว้ได้เสมอ แต่ต้องมีความสมดุลระหว่างการรวมอำนาจและการกระจายอำนาจ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดเท่าที่จะทำได้

๑๐.หลักความเป็นระเบียบเรียบร้อย (Order) การจัดระเบียบสำหรับการทำงานของคณงานในองค์กรนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดลักษณะและขอบเขตของเขตงานให้ถูกต้องชัดเจน พร้อมทั้งระบุถึงความสัมพันธ์ต่องานอื่น รวมถึงการจัดหาที่ตั้งของเครื่องมือและวัสดุต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงาน

๑๑.หลักความเสมอภาค (Equity) ผู้บริหารต้องมีเมตตาและให้ความยุติธรรมแก่ทุกฝ่ายภายในองค์กร เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความจงรักภักดีและอุทิศตนในการทำงานให้กับองค์กร

๑๒.หลักความมั่นคงในการทำงาน (Stability of Tenure) การที่คนเข้าออกมากย่อมเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงและทำให้การจัดการงานไม่เกิดประสิทธิภาพ ดังนั้น ทั้งผู้บริหารและคณงานจะต้องใช้เวลาระยะหนึ่ง เพื่อเรียนรู้งานและปัญหาต่างๆ ขององค์กร

๑๓.หลักความริเริ่ม(Imitative) การเปิดโอกาสให้คณงานภายในองค์กรมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา จะเป็นพลังอันสำคัญที่จะทำให้องค์กรเข้มแข็ง เพื่อปฏิบัติตาม แผนงาน และเป้าหมายต่างๆ ให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

๑๔.หลักความสามัคคี (Esprit de Corps) การเน้นถึงความจำเป็นที่ทุกคนในองค์กรจะต้องทำงานเป็นกลุ่มที่เป็นหนึ่งอันเดียวกันเพื่อจะให้เกิดการบรรลุเป้าหมายขององค์กรเป็นอย่างดีภายในทิศทางเดียวกัน

หลักการบริหารทั้ง ๑๔ ประการดังกล่าว อาจเป็นหลักการที่ผู้บริหารเคยปฏิบัติมาก่อน แต่ต้องยอมรับว่า เฟโยล์ (Fayol) เป็นบุคคลแรกที่ประมวลหลักการบริหารเหล่านี้ขึ้นมาอย่างเป็นระบบจนทำให้การบริหารสามารถถ่ายทอดเรียนรู้ต่อกันได้และทำให้การบริหารเป็นวิชาชีพ (professional) อย่างหนึ่งด้วย

กูลิค และอูริค (Gulick and Urwick) ให้ทัศนะถึง องค์ประกอบในกระบวนการบริหารงานมาประยุกต์ใช้เป็นที่รู้จักกันดีในตัวย่อที่เรียกว่า “POSDCoRB” กลายเป็นคัมภีร์ของการจัดองค์การในต้นยุคของศาสตร์การบริหารซึ่งตัวย่อแต่ละตัวมีความหมาย ๗ ขั้นตอน ดังนี้^{๕๔}

๑. การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดลำดับกิจกรรมที่จะต้องกระทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการขององค์การ หรือหน่วยงาน หรือ การคาดการณ์ล่วงหน้าถึงความยุ่งยาก หรืออุปสรรคที่พึงจะมี หรือการกำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้

๒. การจัดองค์การ (Organizing) คือการกำหนดตำแหน่งสายการบังคับบัญชาในองค์การ มีตำแหน่งอะไรบ้าง แต่ละตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่อย่างไร ใครสั่งการใคร ซึ่งเป็นไปตามสายงาน

๓. การจัดอัตรากำลัง (Staffing) หมายถึง การสรรหาบุคคลเข้าทำงานในองค์การตามตำแหน่งหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยใช้หลักการใช้คนให้เหมาะกับงาน (Put The Right Man on The Right Job) เพื่อให้ทุกคนทำงานตามความสามารถและเกิดประโยชน์ต่อองค์การ

๔. การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การกำกับ สั่งการ และมอบหมายงานให้แต่ละฝ่ายหรือแต่ละงานนำไปปฏิบัติตามแผนหรือเป้าหมายที่วางไว้

๕. การประสานงาน (Coordinating) เป็นการติดตามฝ่าย หรืองานต่าง ๆ ว่า ได้ดำเนินการถึงไหน มีปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นที่ใด เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ร่วมงานละทิ้งงานหรือทุจริตต่อหน้าที่

๖. การรายงาน (Reporting) เป็นการรายงานผลงานที่ได้ดำเนินการไปแล้วว่า ประสพผล สำเร็จมากน้อยเพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง ซึ่งเป็นการควบคุมการทำงานอย่างมีหลักฐาน (การรายงาน) เพื่อการปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น

๗. การงบประมาณ (Budgeting) เป็นการจัดทำรายจ่ายการใช้เงินในการดำเนินงานต่าง ๆ และรายงานเงินที่คงเหลือ เพื่อการวางแผนทางการเงิน (Fiscal Planning) และการควบคุมการใช้เงิน

สรุปกระบวนการบริหารการศึกษา เป็นขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อมุ่งหวังที่จะให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์สำหรับการบริหารโรงเรียนที่มีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการบริหารงานในปัจจุบัน เพราะรัดกุมและครอบคลุมงานบริหารการศึกษาได้เป็นอย่างดี

^{๕๔} Gulick, L. and L. Urwick, **Paper on the Science of Administration**, (New York :Institute of Public Administration, Columbia University, 1996), p.13-14.

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้เห็นผลผลิตภาพของแนวคิดเครือข่ายทางสังคม (Social Network) ใน การศึกษาวิจัย ในเวทีวิชาการ (Academic Stage) ในปัจจุบัน ผู้เขียนจึงขอนำเสนอผลงานการ ศึกษาวิจัย ดังนี้

มณฑิรา พันธุ์อ้น ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบน เครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือ โดยใช้เว็บบล็อกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัย ศิลปาคร การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑)เปรียบเทียบผลการเรียนรู้เรื่องการประยุกต์ใช้ เว็บบล็อกเพื่อการศึกษา ของนักเรียนศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบ ร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อกก่อนเรียนกับหลังเรียน ๒)ประเมินผลงานเว็บบล็อกของนักศึกษาที่ เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อก และ ๓)ศึกษาความ คิดเห็นของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๕ สาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน ๒๗ คน ที่ได้มา โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ๑) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ๒) บทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการประยุกต์ใช้เว็บบล็อกเพื่อการศึกษา ๓)แผนการ จัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการเรียนแบบร่วมมือเทคนิคกลุ่มสืบเสาะหาความรู้ (GI) ๔) แบบ ประเมินผลงานการจัดทำเว็บบล็อกโดยใช้เกณฑ์การประเมินรูปรีด ๕) แบบทดสอบวัดผลการ เรียนรู้ ๖) แบบสอบถามความคิดเห็น การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (T-test)

ผลการวิจัยพบว่า^{๖๐}

๑. ผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือ เรื่องการ ประยุกต์ใช้เว็บบล็อกเพื่อการศึกษาหลังเรียน ($\bar{x} = ๒๕.๑๕$, S.D.= ๒.๓๐) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = ๑๒.๗๐$, S.D. = ๓.๗๙) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๒. ผลงานเว็บบล็อกของนักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แบบร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อกอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{x} = ๓.๕๘$, S.D. = ๐.๓๙)

๓. นักศึกษามีความคิดเห็นต่อบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือ เรื่อง การประยุกต์ใช้เว็บบล็อกเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = ๔.๓๗$, S.D. = ๐.๖๙)

^{๖๐}มณฑิรา พันธุ์อ้น, “การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบ ร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศิลปากร”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๑), หน้า ง.

ประกาศรี ศรีโนศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้บริการอินเทอร์เน็ตของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการค้นคว้า การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในแต่ละกลุ่มสาขาวิชา และศึกษาสาเหตุที่นักศึกษาใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาน้อย รวมทั้งนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการให้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามากขึ้น

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน ๕๖๕ คน แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ การเสนอข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบแบบไคสแควร์

ผลการวิจัย โดยการวิเคราะห์ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ พบว่า^{๖๐} สมมติฐานการวิจัย ได้รับการยอมรับนั่นคือ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาในกลุ่มสาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ใช้บริการอินเทอร์เน็ตในการศึกษาค้นคว้าน้อยกว่ากลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ส่วนสาเหตุที่สำคัญที่นักศึกษาใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาค้นคว้าน้อย ได้แก่ ปัญหาความไม่เชี่ยวชาญในภาษาต่างประเทศ ความจำกัดของระดับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ช่วงเวลาที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีน้อย ข้อมูลบางอย่างดาวน์โหลดไม่ได้หรือใช้เวลาดาวน์โหลดน้อย แหล่งข้อมูลในอินเทอร์เน็ตไม่น่าเชื่อถือ และนักศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการใช้อินเทอร์เน็ต

กมล เครื่องหันตา ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ การศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่กำลังศึกษาในระดับ ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ที่เคยรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ จำนวน ๔๐๐ ตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า^{๖๑} ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุไม่เกิน ๒๐ ปี กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี กำลังศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และ

^{๖๐}ประกาศรี ศรีโน, “การใช้บริการอินเทอร์เน็ตของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการค้นคว้า”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๑), หน้า ๖.

^{๖๑}กมล เครื่องหันตา, “พฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์”, *วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๒), หน้า ๖.

ศึกษาในคณะวิทยาศาสตร์ มากที่สุด ส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาเพียงอย่างเดียว และมีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท พฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ พบว่าเลือกใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ โดยเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ตผ่านรูปแบบการเชื่อมต่อแบบ Wireless โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ในการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์เลือกรับข่าวสารประเภทข่าวบันเทิง มากที่สุด ผ่านสื่อออนไลน์ประเภทกระดานข่าวของกลุ่มข่าวเว็บไซต์ที่เลือกรับข่าวสารมากที่สุด คือ www.sanook.com นำข่าวสารที่ได้รับไปใช้ประโยชน์เพื่อรู้เหตุการณ์ โดยผู้ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์สูงสุด คือ ตนเอง รับข่าวสารในช่วงเวลา ๑๘:๐๑ – ๒๑:๐๐ น. สถานที่ในการรับข่าวสาร คือ ที่พักอาศัย นอกจากนี้ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อวัตถุประสงค์ในการรับข่าวสาร เพื่อความบันเทิง ในระดับมาก โดยเลือกใช้บริการแหล่งข่าวสาร โดยการค้นจาก Search Engine สูงสุด และปัจจัยที่มีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นลำดับแรกต่อการเลือกรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ คือ ความรวดเร็วของข่าวสาร โดยส่วนใหญ่รับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ทุกวัน ใช้ระยะเวลาโดยเฉลี่ยตั้งแต่ ๑ – ๒ ชม. และมีความคิดเห็นที่จะรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์ต่อไปนอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อปัญหา ในระดับปานกลาง โดยปัญหาอันดับแรกคือ ข่าวสารที่ได้รับมีรายละเอียดไม่ครบถ้วน รองลงมาคือระบบอินเทอร์เน็ตมีความเร็วต่ำ

ผไท วงศ์อนุตรโรจน์ ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษา บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า^{๖๓} การพัฒนาประเทศในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย ในการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนที่เกิดขึ้นและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายนั้น ต้อง อาศัยการเชื่อมโยงกลุ่มและภาคีต่าง ๆ ในสังคม เข้ามาทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย โดยอาศัยรากฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรชุมชน ในระดับต่าง ๆ การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาพัฒนาการ กระบวนการทำงาน ความร่วมมือ และความสัมพันธ์ ระหว่างแกนนำ กลุ่ม และองค์กรในเครือข่ายทางสังคมของชุมชน รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชน เพื่อนำเสนอแบบแผนความสัมพันธ์ของเครือข่ายทางสังคม ของชุมชน (Community Network map) การศึกษาได้ใช้ขอบเขตในระดับตำบลเป็นหน่วยในการ วิเคราะห์ และใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาพบว่า โครงสร้างและฐานเครือข่ายความสัมพันธ์ที่มีในชุมชน อันประกอบไปด้วย ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ เพื่อนบ้านและพรรคพวกเพื่อนฝูง ความสัมพันธ์ผ่านการประกอบ อาชีพ ความสัมพันธ์ผ่านประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อและ

^{๖๓}ผไท วงศ์อนุตรโรจน์, “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษา บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒)*, หน้า ง.

วัฒนธรรม วัด โรงเรียน และ โครงสร้างและช่องทางการติดต่อสื่อสาร เป็นรากฐานที่สำคัญที่นำไปสู่ความร่วมมือในชุมชน และความสัมพันธ์ในลักษณะต่าง ๆ นี้ได้พัฒนาไปสู่กลุ่มที่มีความเป็นทางการมากขึ้น ในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับภายนอก พบว่า เครือข่ายความสัมพันธ์ของบุคคลเป็น ตัวกลางที่จะเชื่อมโยงให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานภายนอกกับ ชุมชน ดังนั้น การวิเคราะห์เครือข่ายทางสังคมของชุมชน สามารถแยกพิจารณาระดับความสัมพันธ์เป็น ๓ ชั้น (Layer) คือ ชั้นฐานความสัมพันธ์ของชุมชน ชั้นกลุ่มต่าง ๆ หรือ พลเมืองที่ตื่นตัว (Active citizen) และ ชั้นตัวกลางหรือแกนนำ โดยปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อเครือข่ายทางสังคมของชุมชนคือ ฐานความสัมพันธ์ที่หลากหลาย สถานภาพของกลุ่มและ บุคคล ผู้นำภูมิศาสตร์และทรัพยากร ศูนย์รวมจิตใจและสำนึกร่วมของคนในชุมชน โครงสร้าง และช่องทางการติดต่อสื่อสาร ธรรมเนียมปฏิบัติ ผลประโยชน์ร่วมกับความเข้าใจของคนใน ชุมชน และกระแสแนวคิดในสังคม ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้คือ ควรเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ได้มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น การผลักดันให้หน่วยงานภายนอก ที่ทำงานกับชุมชนมีการทำงานประสานเชื่อมโยงกัน การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่าง ชุมชนอื่นที่มีประสบการณ์ ในประเด็นที่สำคัญต่อชุมชน การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ หรือการประยุกต์ใช้ โครงสร้างและช่องทางการติดต่อสื่อสาร ธรรมเนียมปฏิบัติของชุมชน ให้เกื้อหนุนต่อความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับบุคคล หน่วยงาน ภายนอก และควรมีการศึกษา วิจัยเครือข่ายทางสังคมที่มีลักษณะเด่นอื่น ๆ

ณัฐยา สลับสม ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของครูในวิทยาลัย เทคนิคที่เป็นศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับภาค สังกัดกรมอาชีวศึกษา วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาสภาพและความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ของครูในวิทยาลัยเทคนิคที่เป็นศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับภาคของกรมอาชีวศึกษา โดนสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ที่ผ่านการทดสอบและการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๕๖๓ โดยสอบถาม จากกลุ่มประชากรที่เป็นครูในสาขาวิชาช่างอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และสามัญ-สัมพันธ์ที่ อยู่ในวิทยาลัยเทคนิคที่เป็นศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับภาคของกรมอาชีวศึกษา จากประชากร ๕๔๘ คน ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๕๐ คน ใช้โปรแกรม SPSS ช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความแตกต่าง ของความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของครูโดยการเปรียบเทียบตามสาขาวิชา ตามวิธีการของ Scheffes

ผลการวิจัยพบว่า^{๖๔} ๑. สภาพทั่วไปที่เกี่ยวกับระบบอินเทอร์เน็ตของวิทยาลัย ส่วนใหญ่เชื่อมต่อ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยใช้วงจรเช่าด้วยความเร็ว ๖๔K โดยต่อไปที่ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้บริการอินเทอร์เน็ตจากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ วิทยาลัยมากกว่าที่บ้านโดยใช้บริการสืบค้นข้อมูลจากเว็ลด์ไวด์เว็บเพื่อการศึกษา มาก ที่สุด ครูโดยส่วนใหญ่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความรู้ในการใช้อินเทอร์เน็ต จากการจัดอบรม และแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินการที่เกี่ยวกับศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้รับจากเงินบำรุงการศึกษามากที่สุด

๒. สภาพการใช้ศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา วิทยาลัยที่เป็นศูนย์เครือข่ายมีโฮมเพจเพื่อเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และสารสนเทศ โดยใช้เว็บไซต์ของวิทยาลัย เชื่อมโยงกับสถานศึกษาที่สังกัดกรมอาชีวศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และมีศูนย์การเรียนรู้อตามอัธยาศัยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อให้บริการแก่นักเรียน

๓. ความต้องการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาผ่านศูนย์เครือข่ายของวิทยาลัย โดยรวมมีระดับความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการให้จัดสรรในด้านวัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณที่ใช้ในด้านอินเทอร์เน็ตมากที่สุด รองลงมาเป็นความต้องการในด้านการให้บริการค้นหาข้อมูลและแฟ้มข้อมูล และมีความต้องการในด้านการให้บริการขอเช่าใช้เครื่องระยะไกล

๔. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ของครู โดยการเปรียบเทียบตามสาขาวิชา พบว่า มีความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อ การศึกษา ไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕

อัญชลี โพธิ์ทอง ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัย พบว่า^{๖๕} ๑) ครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ ๔๑ ปี ขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงาน ๒๑-๓๐ ปี ๒) ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดสระบุรี ต่อสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกข้อ ๓) ครูเพศหญิงและเพศชาย มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

^{๖๔} ญญา สลับสม, “การศึกษาสภาพและความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของครูในวิทยาลัย เทคนิคที่เป็นศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับภาค สังกัดกรมอาชีวศึกษา”, *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, ๒๕๕๒), หน้า ง.

^{๖๕} อัญชลี โพธิ์ทอง, “สภาพการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดสระบุรี”, *วารสารวิจัยรามคาแหง*. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ (มกราคม ๒๕๕๑), หน้า ๔๙.

๔) ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารธุรการและการเงิน และด้านบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ๕) ครูที่มีอายุ ๒๕ ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีอายุ ๔๑ ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และในด้านการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ครูที่มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี และอายุ ๒๕-๔๐ ปี มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าครูที่มีอายุ ๔๑ ปี ขึ้นไป ส่วนในด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงานบุคลากร ไม่แตกต่างกัน ๖) ความคิดเห็นของครู ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง ๕ ด้าน ไม่แตกต่างกัน

๒.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ประกอบด้วยตัวแปรต้น (Independent Variables) และตัวแปรตาม (Dependent Variables) ดังนี้

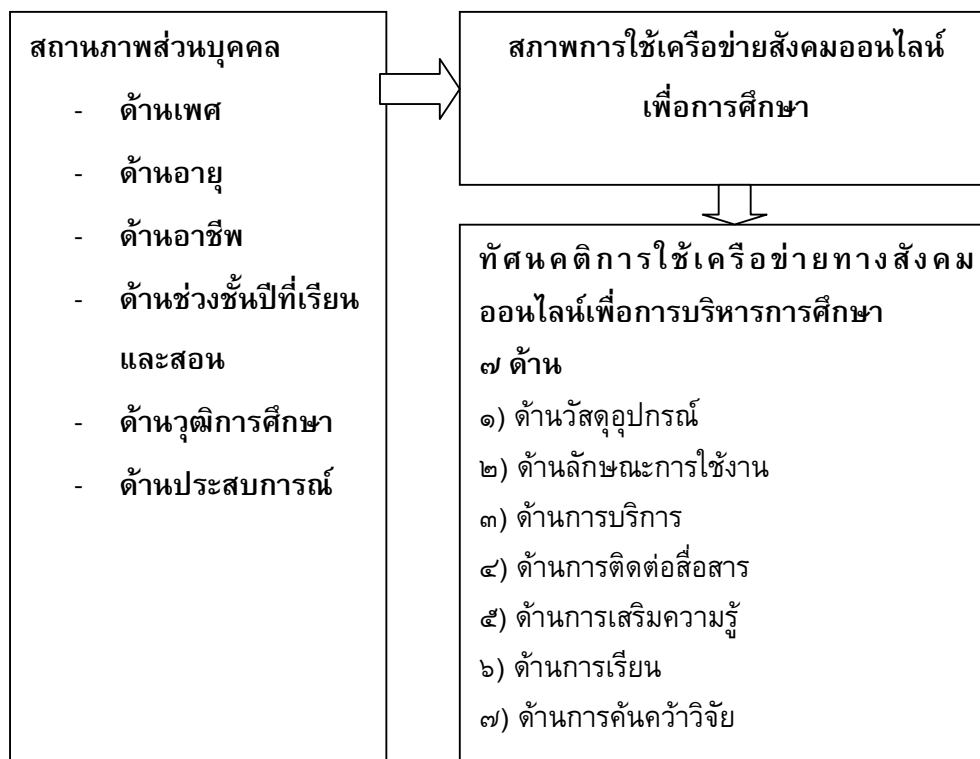
ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือ สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ประกอบด้วย ๗ ด้าน ดังแผนภูมิที่ ๒.๑๗ คือ

- ๑) ด้านวัตถุประสงค์
- ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน
- ๓) ด้านการบริการ
- ๔) ด้านการติดต่อสื่อสาร
- ๕) ด้านการเสริมความรู้
- ๖) ด้านการเรียนรู้
- ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัย

ตัวแปรต้น (Independent Variables)

ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

แผนภูมิที่ ๒.๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๓ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๔ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ” เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๑. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี ระเบียบ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
๒. กำหนดกรอบแนวคิด หัวข้อปัญหา และวัตถุประสงค์ในการวิจัย
๓. กำหนดกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
๔. สร้างเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลการวิจัยร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา
๕. นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์
๖. ทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย (Try out)
๗. ดำเนินการส่งข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูล
๘. วิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล
๙. สรุปและรายงานผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและคณาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์คณะมัณฑนศิลป์ ซึ่งมีจำนวน ๑๕ คนและนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์คณะมัณฑนศิลป์ ชั้นปีที่ ๑-๔ ซึ่งมีจำนวน ๑๙๕ คน รวมจำนวน ๒๑๐ คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา ในภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๑ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๓๖ คน

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวข้องกับทัศนคติในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบหรือตรวจสอบรายการ(Check List) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ อาชีพ ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน ระดับการศึกษา และประสบการณ์ด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบหรือตรวจสอบรายการ(Check List) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับ ความถี่ในการใช้ สาเหตุในการใช้ วัตถุประสงค์ในการใช้ สถานที่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำนวนครั้งที่ใช้ต่อสัปดาห์ แหล่งข้อมูลที่ใช้ ลักษณะการใช้วิธีการใช้ และ เว็บไซต์ที่ใช้

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านวัตถุประสงค์ ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน ๓) ด้านการบริการต่าง ๆ ๔) ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา ๕) ด้านการเสริมความรู้ ๖) ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน และ ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้น้ำหนักคะแนน ดังนี้

^๑รานิษฐ์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส.อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๔๙.

๕	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับในมากที่สุด
๔	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
๓	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
๒	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
๑	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด ^๒

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ย ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามแนวคิดของเบสท์ (Best)^๓ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐ – ๑.๔๙	แปลความว่า	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย ๑.๕๐ – ๒.๔๙	แปลความว่า	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย ๒.๕๐ – ๓.๔๙	แปลความว่า	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ๓.๕๐ – ๔.๔๙	แปลความว่า	มีความคิดเห็นในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๐ – ๕.๕๐	แปลความว่า	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

๒. นำแบบสอบถามจำนวน ๑๓๖ ชุด พร้อมหนังสือขออนุญาตแจกแบบสอบถามไปติดต่อกับผู้บริหารภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต วังท่าพระ ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล จะดำเนินการเก็บด้วยตนเอง ใช้เวลาดำเนินการเก็บคืนภายใน ๑ เดือน

๓. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและได้รับคืนมาโดยอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ จำนวน ๑๓๖ ชุด

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

^๒ สุวีย์ ศิริโกการภิรมย์, การวิจัยทางการศึกษา, ลพบุรี : ฝ่ายเอกสารการพิมพ์ สถาบันราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๔๖ หน้า ๑๔๐.

^๓ ประกอบ กรรณสูตร, สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : ด่านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๐๘.

๑. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

๒. สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

๓. ทักษะการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน ๓) ด้านการบริการต่าง ๆ ๔) ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการ ศึกษา ๕) ด้านการเสริมความรู้ ๖) ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน และ ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

บทที่ ๔

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ โดยมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต วังท่าพระ และ ๒) เพื่อเสนอแนะแนวทางพัฒนาปรับปรุงปรับเปลี่ยนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์

ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางที่ประกอบการบรรยาย ๓ ข้อตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๔.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

๔.๓ ทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

๔.๔ ผลการเปรียบเทียบทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๔.๑ ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าความถี่และร้อยละรายละเอียดดังแสดงใน ตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน ระดับการศึกษา

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
- ชาย	๔๑	๓๐.๑
- หญิง	๙๕	๖๙.๙
๒. อายุ		
- ๑๘-๓๐ ปี	๑๒๕	๙๑
- ๓๐-๕๐ ปี ขึ้นไป	๑๑	๘.๑๐
๓. อาชีพ		
- นักศึกษา	๑๒๕	๙๑.๙
- คณาจารย์	๑๑	๘.๑๐
๔. ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน		
- ปีที่ ๑	๒๖	๑๙.๑
- ปีที่ ๒	๓๒	๒๓.๕
- ปีที่ ๓	๓๘	๒๗.๙
- ปีที่ ๔	๔๐	๒๙.๔
๕. วุฒิการศึกษา		
- ปริญญาตรี	๑๒๕	๙๑.๙
- สูงกว่าปริญญาตรี	๑๑	๘.๑๐

จากตารางที่ ๔.๑ เป็นการแสดงข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนและร้อยละของกลุ่มประชากรจำแนกตาม เพศ อายุ อาชีพ ช่วงชั้น ระดับการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

เพศ แสดงถึง กลุ่มประชากรที่เป็นเพศชาย จำนวน ๔๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๑ เป็นเพศหญิง จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๙

อายุ แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีอายุ ๑๘ – ๓๐ ปี จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙ มีอายุ ๓๐ – ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐

อาชีพ แสดงถึง กลุ่มประชากรที่เป็นนักศึกษา จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙ ที่เป็นคณาจารย์ จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐

ช่วงชั้น แสดงถึง กลุ่มประชากรช่วงชั้นปีที่ ๑ จำนวน ๒๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑ ช่วงชั้นปีที่ ๒ จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๕ ช่วงชั้นปีที่ ๓ จำนวน ๓๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๙ ช่วงชั้นปีที่ ๔ จำนวน ๔๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๔

ระดับการศึกษา แสดงถึง กลุ่มประชากรที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๑๒๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๙ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๑๐

๔.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับระยะเวลาที่ใช้ สาเหตุที่ใช้ วัตถุประสงค์การใช้ สถานที่ใช้ ช่วงเวลาที่ใช้ ความถี่ในการใช้ แหล่งข้อมูลที่ใช้ ลักษณะการใช้ การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้ และการใช้บริการเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔. ๒ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
๑. ระยะเวลาที่ใช้		
- ประมาณ ๓-๖ ชั่วโมงต่อวัน	๑๑	๘.๑
- ประมาณ ๖-๑๒ ชั่วโมงต่อวัน	๑๑	๘.๑
- มากกว่า ๑๒ ชั่วโมงต่อวัน	๖๑	๔๔.๙
- ๒๔ ชั่วโมง	๕๓	๓๙.๐
๒. สาเหตุที่ใช้		
- เพื่อติดต่อสื่อสารกับอาจารย์ผู้สอน	๒๐	๑๔.๗
- เพื่อความรวดเร็วในการค้นหาข้อมูลข่าวสาร	๘	๕.๙
- เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อน อาจารย์ หรือ ผู้อื่น	๒๙	๒๑.๓
- เพื่อเผยแพร่ หรือประชาสัมพันธ์ งานต่าง ๆ	๗๙	๕๘.๑
๓. วัตถุประสงค์การใช้		
- เพื่อการติดต่อสื่อสาร	๘๘	๖๔.๘
- เพื่อการค้นคว้าวิจัย	๔๘	๓๕.๓

ตารางที่ ๔.๒ (ต่อ)

	สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
๔.	สถานที่ที่ใช้		
	- ห้องสมุดของมหาวิทยาลัย	๙๘	๗๒.๑
	- คณะ	๓๘	๒๗.๙
๕.	ช่วงเวลาที่ใช้		
	- ๐.๘.๓๐ น. – ๑๒.๐๐ น.	๓๑	๒๒.๘
	- ๑๒.๐๑ น. – ๑๖.๓๐ น.	๑๐๕	๗๗.๒
๖.	ความถี่ในการใช้		
	- ๑-๒ ครั้ง	๒๐	๑๔.๗
	- ๓-๔ ครั้ง	๓	๒.๒
	- ๕-๖ ครั้ง	๒๓	๑๖.๙
	- ตั้งแต่ ๗ ครั้งขึ้นไป	๙๐	๖๖.๒
๗.	แหล่งข้อมูลที่ใช้		
	- ภายในประเทศ	๖๑	๔๔.๙
	- ต่างประเทศ	๗๕	๕๕.๑
๘.	ลักษณะการใช้		
	- ใช้ด้วยตนเองชำนาญ	๙๘	๗๒.๑
	- ใช้โดยต้องมีคนคอยแนะนำ	๓๘	๒๗.๙
๙.	การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้		
	- เรียนวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	๑๐	๗.๔
	- ได้รับการฝึกอบรม	๑๔	๑๐.๓
	- สอบถามจากเพื่อนและผู้เชี่ยวชาญ	๑๘	๑๓.๒
	- เรียนรู้ด้วยตนเองจากคำแนะนำหน้าจอ	๙๔	๖๙.๑
๑๐.	เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์		
	- Facebook	๕๕	๔๔.๔
	- Twitter	๓๑	๒๒.๗
	- Multiply	๒๐	๑๔.๗
	- Wigipedia	๑๘	๑๓.๒
	- Myspace	๑๒	๘.๘๒

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ระยะเวลาที่ใช้ สาเหตุที่ใช้ ร้อยละ ๕๘.๑ เพื่อการเผยแพร่ผลงาน ร้อยละ ๖๔.๘ มีวัตถุประสงค์ในการใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร ร้อยละ ๗๒.๑ ใช้งานในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๗๗.๒ เป็นช่วงเวลาที่ใช้หลังจาก ๑๒.๐๑ น. - ๑๖.๓๐ น. ร้อยละ ๖๖.๒ มีความถี่ในการใช้ตั้งแต่ ๗ ครั้งขึ้นไป ร้อยละ ๕๕.๑ หาแหล่งข้อมูลที่ใช้ในต่างประเทศ ร้อยละ ๗๑.๒ เป็นลักษณะการใช้ คือ ใช้ด้วยตนเองจนชำนาญ การเรียนรู้ร้อยละ ๖๙.๑ เรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้ด้วยตนเอง เว็บไซต์เครือข่ายสังคมที่ใช้ ร้อยละ ๔๔.๔ คือ Facebook

๔.๓ ผลการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

การวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับด้านวัตถุประสงค์ ด้านลักษณะการใช้งาน ด้านการบริการต่าง ๆ ในเครือข่ายออนไลน์ ด้านการใช้เครือข่ายในการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา ด้านการใช้เครือข่ายในการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน ด้านการเสริมความรู้ทางด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตามทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยภาพรวม

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. ด้านวัตถุประสงค์	๓.๘๙	๐.๘๖	มาก
๒. ด้านลักษณะการใช้งาน	๔.๑๑	๐.๖๔	มาก
๓. ด้านการบริการต่าง ๆ	๓.๖๖	๐.๖๐	มาก
๔. ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	๓.๙๓	๐.๗๑	มาก
๕. ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	๓.๕๙	๐.๖๔	มาก
๖. ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	๓.๕๗	๐.๖๐	มาก
๗. ด้านการเสริมความรู้	๓.๕๘	๐.๗๓	มาก
ภาพรวม	๓.๗๖	๐.๕๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 3.76$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๔ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
เพื่อการศึกษาด้านวัสดุอุปกรณ์

ด้านวัสดุอุปกรณ์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง	๓.๙๑	๐.๙๖	มาก
๒. มีเครื่องคอมพิวเตอร์มากเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้	๓.๘๘	๐.๙๖	มาก
๓. มีอุปกรณ์ Multimedia พร้อม	๓.๙๕	๐.๙๐	มาก
๔. เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่างๆ มีประสิทธิภาพสูง	๓.๘๔	๐.๙๙	มาก
ภาพรวม	๓.๘๙	๐.๙๖	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านวัสดุอุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 3.89$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๕ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
เพื่อการศึกษาด้านลักษณะการใช้งาน

ด้านลักษณะการใช้งาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. สามารถเข้าสู่อินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว	๔.๒๒	๐.๘๑	มาก
๒. ไม่มีเหตุขัดข้องในระบบขณะใช้งาน	๔.๐๔	๐.๘๙	มาก
๓. สามารถใช้ระบบ Multimedia ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๓.๘๕	๐.๙๗	มาก
๔. สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง	๔.๓๓	๐.๗๐	มาก
๕. ขั้นตอนการใช้อินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย สะดวกรวดเร็ว	๔.๒๙	๐.๗๒	มาก
๖. สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักของมหาวิทยาลัยได้	๓.๙๖	๐.๘๒	มาก
ภาพรวม	๔.๑๑	๐.๖๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านลักษณะการใช้งานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 4.11$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๖ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
เพื่อการศึกษาด้านการบริการต่างๆในเครือข่ายออนไลน์

ด้านการบริการต่างๆในเครือข่ายออนไลน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. เพิ่มความเร็วในการใช้บริการต่าง ๆ	๓.๖๔	๐.๙๓	มาก
๒. เพิ่มเนื้อที่การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ส่วนตัว	๒.๕๐	๑.๑๔	ปานกลาง
๓. ตอบสนองความต้องการด้านการเรียนการสอน อย่างเต็มที่	๔.๑๐	๐.๙๐	มาก
๔. ใช้บริการใหม่ๆได้ทุกบริการที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต	๓.๙๔	๑.๐๒	มาก
๕. ข่าวสารข้อมูลมีความเป็นระเบียบและเชื่อถือได้สูง	๓.๙๕	๐.๙๕	มาก
๖. มีฐานข้อมูลข่าวสารของไทยอย่างเพียงพอ	๓.๙๙	๐.๙๖	มาก
๗. มีระบบป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ	๓.๙๖	๐.๙๗	มาก
ภาพรวม	๓.๖๖	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการบริการต่างๆในเครือข่ายออนไลน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 3.66$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นข้อที่ ๒. เพิ่มเนื้อที่การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ส่วนตัว อยู่ในระดับ ปานกลาง $\bar{x} = 2.50$

ตารางที่ ๔.๗ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
เพื่อการศึกษาด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา

ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. สนทนา อภิปราย และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา	๔.๐๖	๐.๙๒	มาก
๒. สอบถามข้อมูลทางการศึกษากับมหาวิทยาลัย	๓.๙๖	๐.๙๙	มาก
๓. นัดหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับอาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้อง	๓.๙๕	๐.๙๒	มาก
๔. รับ - ส่งการบ้านกับอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่างๆ	๓.๙๑	๐.๙๑	มาก
๕. ชักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับบทเรียนและข้อมูลทางการศึกษา กับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง	๓.๙๒	๐.๙๙	มาก
๖. สืบค้นข้อมูลข่าวสารภายในประเทศ	๔.๐๕	๐.๙๓	มาก
๗. สืบค้นข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศ	๓.๙๙	๐.๙๔	มาก
ภาพรวม	๓.๙๓	๐.๗๑	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = ๓.๙๓$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตารางที่ ๔.๘ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา

ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. ปรีกษา และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย	๔.๐๙	๐.๘๙	มาก
๒. สืบค้นข้อมูล www เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย	๔.๒๔	๐.๘๗	มาก
๓. ถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลประเภทต่างๆมาใช้ในการวิจัย เช่น บทความทางวิชาการ ข้อมูลสถิติ รายงานการวิจัย และโปรแกรมต่างๆ ฯลฯ	๒.๔๔	๑.๐๙	น้อย
ภาพรวม	๓.๕๙	๐.๖๔	มาก

จากตารางที่ ๔.๘ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = ๓.๕๙$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ข้อที่ ๓ ถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลประเภทต่างๆมาใช้ในการวิจัย เช่น บทความทางวิชาการ ข้อมูลสถิติ รายงานการวิจัย และโปรแกรมต่างๆ ฯลฯ อยู่ในระดับน้อย $\bar{x} = ๒.๔๔$

ตารางที่ ๔.๙ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน

ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. ประกอบกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน	๒.๔๖	๑.๒๑	น้อย
๒. ค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงานที่ได้รับมอบหมาย	๔.๐๑	๐.๗๙	มาก
๓. ใช้ internet course ในการเรียนรายวิชาต่างๆ	๓.๙๓	๐.๘๗	มาก
๔. ใช้ cai on the web ในการเรียนรู้ด้วยตัวเอง	๓.๘๓	๐.๙๐	มาก
ภาพรวม	๓.๕๗	๐.๖๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๙ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

$\bar{x} = 3.57$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นข้อที่ ๑. ประกอบกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน อยู่ในระดับน้อย $\bar{x} = 2.47$

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาด้านการเสริมความรู้

ด้านการเสริมความรู้	\bar{X}	S.D.	ระดับ
๑. สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์	3.51	1.04	มาก
๒. อบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์	3.79	0.93	มาก
๓. อบรมการสร้าง web page เพื่อใช้ประกอบการเรียน	2.68	1.23	ปานกลาง
๔. มีมุมมองอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการข่าวสาร	3.90	0.96	มาก
๕. มีตำราใหม่ๆ เกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์	3.74	0.92	มาก
๖. มีศูนย์บริการให้คำแนะนำและคำปรึกษาตลอด ๒๔ ชั่วโมง	3.52	1.14	มาก
๗. มีวารสารออนไลน์ของมหาวิทยาลัย	3.57	1.05	มาก
๘. ส่งเสริม สนับสนุน การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา	3.98	0.93	มาก
ภาพรวม	3.57	0.93	มาก

จากตารางที่ ๔.๑๐ อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นต่อทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ด้านการเสริมความรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก $\bar{x} = 3.57$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นข้อที่ ๓. อบรมการสร้าง web page เพื่อใช้ประกอบการเรียน อยู่ในระดับ ปานกลาง $\bar{x} = 2.68$

๔.๔ การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

การเปรียบเทียบทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน ระดับการศึกษาสูงสุด ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s.d.) การทดสอบค่าที (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) และการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) รายละเอียดตามตารางที่ ๔.๑๑ – ๔.๑๖

สมมติฐานที่ ๑ อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีเพศ ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามเพศ

ทัศนคติการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์	ชาย (๔๑ คน)		หญิง (๙๕ คน)		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๗ ด้าน						
๑. ด้านวัสดุอุปกรณ์	๓.๙๒	๐.๘๖	๓.๘๘	๐.๘๗	๐.๒๔	๐.๘๑
๒. ด้านลักษณะการใช้งาน	๔.๐๐	๐.๖๖	๔.๑๖	๐.๖๔	-๑.๓๔	๐.๑๘
๓. ด้านการบริการต่างๆ ในเครือข่าย	๓.๖๙	๐.๗๒	๓.๖๕	๐.๕๔	๐.๓๒	๐.๗๔
๔. ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	๓.๘๘	๐.๙๒	๓.๙๕	๐.๖๑	-๐.๔๓	๐.๖๖
๕. ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	๓.๕๕	๐.๖๑	๓.๖๑	๐.๖๕	-๐.๕๓	๐.๕๙
๖. ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	๓.๕๕	๐.๕๙	๓.๕๗	๐.๖๐	-๐.๒๑	๐.๘๓
๗. ด้านการเสริมความรู้	๓.๔๓	๐.๘๙	๓.๖๔	๐.๖๕	-๑.๓๔	๐.๑๘
รวม	๓.๗๒	๐.๖๓	๓.๗๘	๐.๔๙	-๐.๖๔	๐.๕๒

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีเพศ ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ

ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๒ อาจารย์และนักศึกษามีอายุต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อายุ ๑๘ – ๓๐ ปี จำนวน ๑๒๕ คน อายุ ๓๐ – ๕๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๑ คน

ทัศนคติการใช้						
เครือข่ายสังคมออนไลน์	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	P
๗ ด้าน						
๑. ด้านวัสดุอุปกรณ์	ระหว่างกลุ่ม	๐.๗๗	๒	๐.๓๘	๐.๕๐	๐.๖๐
	ภายในกลุ่ม	๑๐๑.๓๐	๑๓๓	๐.๗๖		
	รวม	๑๐๒.๐๗	๑๓๕			
๒. ด้านลักษณะการใช้งาน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๐	๒	๐.๑๐	๐.๒๓	๐.๗๙
	ภายในกลุ่ม	๕๖.๖๙	๑๓๓	๐.๔๒		
	รวม	๕๖.๘๙	๑๓๕			
๓. ด้านการบริการต่างๆ ในเครือข่าย	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๘	๒	๐.๒๔	๐.๖๖	๐.๕๑
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๖๙	๑๓๓	๐.๓๖		
	รวม	๔๙.๑๗	๑๓๕			
๔. ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๖	๒	๐.๓๓	๐.๖๓	๐.๕๓
	ภายในกลุ่ม	๖๙.๐๑	๑๓๓	๐.๕๑		
	รวม	๖๙.๖๗	๑๓๕			
๕. ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๖๓	๒	๐.๓๒	๐.๗๗	๐.๔๖
	ภายในกลุ่ม	๕๔.๙๔	๑๓๓	๐.๔๑		
	รวม	๕๕.๕๗	๑๓๕			
๖. ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๔	๒	๐.๑๒	๐.๓๓	๐.๗๑
	ภายในกลุ่ม	๔๘.๓๗	๑๓๓	๐.๓๖		
	รวม	๔๘.๖๑	๑๓๕			

ตารางที่ ๔.๑๒ (ต่อ)

ทัศนคติการใช้						
เครือข่ายสังคมออนไลน์	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	P
๗ ด้าน						
๗. ด้านการเสริมความรู้	ระหว่างกลุ่ม	๓.๐๖	๒	๑.๕๓	๒.๘๘	๐.๐๕
	ภายในกลุ่ม	๗๐.๕๘	๑๓๓	๐.๕๓		
	รวม	๗๓.๖๕	๑๓๕			
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๒๘	๒	๐.๑๔	๐.๔๘	๐.๖๑
	ภายในกลุ่ม	๓๘.๘๔	๑๓๓	๐.๒๙		
	รวม	๓๙.๑๒	๑๓๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามอายุ พบว่า อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีอายุ ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๓ อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามอาชีพ

ทัศนคติการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์	นักศึกษา (๑๐๗ คน)		คณาจารย์ (๒๙ คน)		t	P
	๗ ด้าน					
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
๑. ด้านวัสดุอุปกรณ์	๓.๙๖	๐.๘๙	๓.๖๒	๐.๗๓	๑.๘๖	๐.๐๖
๒. ด้านลักษณะการใช้งาน	๔.๑๗	๐.๖๖	๓.๙๐	๐.๕๒	๑.๙๘	๐.๐๕
๓. ด้านการบริการต่างๆ ในเครือข่าย	๓.๗๓	๐.๖๐	๓.๔๓	๐.๕๕	๒.๔๐	๐.๐๑
๔. ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อ การศึกษา	๓.๙๗	๐.๗๖	๓.๗๘	๐.๔๗	๑.๒๙	๐.๑๙
๕. ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	๓.๖๐	๐.๖๕	๓.๕๖	๐.๕๘	๐.๓๒	๐.๗๔
๖. ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	๓.๖๓	๐.๖๑	๓.๓๔	๐.๔๖	๒.๓๓	๐.๐๒
๗. ด้านการเสริมความรู้	๓.๖๒	๐.๗๖	๓.๔๒	๐.๖๒	๑.๓๐	๐.๑๙
รวม	๓.๘๑	๐.๕๕	๓.๕๘	๐.๔๑	๒.๐๘	๐.๐๓

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๔ อาจารย์และนักศึกษาที่อยู่ในช่วงชั้นปีต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ทักษะคิดด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน ของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ปีที่ ๑ จำนวน ๒๖ คน ปีที่ ๒ จำนวน ๓๒ คน ปีที่ ๓ จำนวน ๓๘ คน ปีที่ ๔ จำนวน ๔๐ คน

ทัศนคติการใช้						
เครือข่ายสังคมออนไลน์	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	P
๗ ด้าน						
๑.ด้านวัตถุประสงค์	ระหว่างกลุ่ม	๓.๘๑	๓	๑.๒๗	๑.๗๑	๐.๑๖
	ภายในกลุ่ม	๙๘.๒๖	๑๓๒	๐.๗๔		
	รวม	๑๐๒.๐๗	๑๓๕			
๒.ด้านลักษณะการใช้งาน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๗๑	๓	๐.๕๗	๑.๓๖	๐.๒๕
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๑๘	๑๓๒	๐.๔๑		
	รวม	๕๖.๘๙	๑๓๕			
๓.ด้านการบริการต่างๆในเครือข่าย	ระหว่างกลุ่ม	๑.๙๖	๓	๐.๖๕	๑.๘๓	๐.๑๔
	ภายในกลุ่ม	๔๗.๒๑	๑๓๒	๐.๓๕		
	รวม	๔๙.๑๗	๑๓๕			
๔.ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๐	๓	๐.๓๐	๐.๕๘	๐.๖๒
	ภายในกลุ่ม	๖๘.๗๗	๑๓๒	.๕๒		
	รวม	๖๙.๖๗	๑๓๕			
๕.ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	๐.๔๓	๓	๐.๑๔	๐.๓๔	๐.๗๙
	ภายในกลุ่ม	๕๕.๑๔	๑๓๒	๐.๔๑		
	รวม	๕๕.๕๘	๑๓๕			
๖.ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	๑.๐๕	๓	๐.๓๕	๐.๙๗	๐.๔๐
	ภายในกลุ่ม	๔๗.๕๖	๑๓๒	๐.๓๖		
	รวม	๔๘.๖๑	๑๓๕			
๗.ด้านการเสริมความรู้	ระหว่างกลุ่ม	๒.๕๖	๓	๐.๘๕	๑.๕๘	๐.๑๙
	ภายในกลุ่ม	๗๑.๐๘	๑๓๒	๐.๕๓		
	รวม	๗๓.๖๕	๑๓๕			

ตารางที่ ๔.๑๔ (ต่อ)

ทัศนคติการใช้						
เครือข่ายสังคมออนไลน์	แหล่งข้อมูล	SS	df	MS	F	P
๗ ด้าน						
รวมทุกด้าน	ระหว่างกลุ่ม	๐.๙๒	๓	๐.๓๐	๑.๐๖	๐.๓๖
	ภายในกลุ่ม	๓๘.๒๐	๑๓๒	๐.๒๘		
	รวม	๓๙.๑๒	๑๓๕			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

จากตารางที่ ๔.๑๔ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน พบว่า อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ ๕ อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ แตกต่างกัน ปรากฏผลดังตารางที่ ๔.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา

ทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ๗ ด้าน	ปริญญาตรี (๑๑๘ คน)		สูงกว่าปริญญาตรี (๑๘ คน)		t	P
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	๑. ด้านวัตถุประสงค์	๓.๘๙	๐.๘๘	๓.๘๖		
๒. ด้านลักษณะการใช้งาน	๔.๑๒	๐.๖๓	๔.๐๗	๐.๗๗	๐.๓๐	๐.๗๖
๓. ด้านการบริการต่างๆ ในเครือข่าย	๓.๖๘	๐.๖๒	๓.๕๗	๐.๔๘	๐.๗๒	๐.๔๖
๔. ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา	๓.๙๖	๐.๗๐	๓.๗๓	๐.๘๐	๑.๒๕	๐.๒๑
๕. ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา	๓.๕๙	๐.๖๓	๓.๕๙	๐.๗๑	๐.๐๓	๐.๙๖
๖. ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน	๓.๕๘	๐.๕๘	๓.๕๑	๐.๗๓	๐.๔๓	๐.๖๖
๗. ด้านการเสริมความรู้	๓.๕๘	๐.๗๔	๓.๕๖	๐.๗๒	๐.๑๓	๐.๘๙
รวม	๓.๗๗	๐.๕๒	๓.๗๐	๐.๖๒	๐.๕๔	๐.๕๘

จากตารางที่ ๔.๑๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษาโดยการสื่อสารยุคใหม่ กรณีศึกษาภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ตามความเห็นของ อาจารย์ และนักศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า อาจารย์ และนักศึกษา ที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ โดยกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

๑. เพื่อศึกษาทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

ประชากรของการวิจัย คือ ผู้บริหารและคณาจารย์ผู้ปฏิบัติหน้าที่สอนในภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน ๑๕ คนและนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ ชั้นปีที่ ๑-๔ จำนวน ๑๙๕ คน รวม ๒๑๐ คน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ระดับความเชื่อมั่น ๙๕% ค่าความเชื่อมั่น ± 5 ได้จำนวน ๑๓๖ ตัวอย่าง ใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ Check List ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน วุฒิการศึกษา และประสบการณ์

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านวัตถุประสงค์ ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน ๓) ด้านการบริการต่าง ๆ ๔) ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา ๕) ด้านการเสริมความรู้ ๖) ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพื่อหาค่าคุณภาพของเครื่องมือ โดยในส่วนของข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) ใช้การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และในส่วนของข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ปรากฏค่าอำนาจจำแนกวิเคราะห์โดยหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) มีค่าอยู่ระหว่าง ๐.๙๑๒-๐.๙๒๔ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ ๐.๙๑๙ รวมจำนวน

ที่รวบรวมได้ทั้งสิ้น ๑๓๖ ราย จากนั้นผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อคำถามที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ (Percentage)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอเป็นภาพรวม และข้อสรุปผลการวิจัยที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ตามลำดับ ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน ๑๓๖ คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีช่วงอายุระหว่าง ๑๘-๓๐ ปี ชั้นปีที่เรียนและสอนคือ ปีที่ ๔ วุฒิมัธยมศึกษา ระดับปริญญาตรี มีความรู้และประสบการณ์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้ตำราและเอกสารต่าง ๆ

๕.๑.๒ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสาเหตุที่ใช้คือ เพื่อเผยแพร่ผลงานด้านการศึกษา วัตถุประสงค์ของการใช้เพื่อติดต่อสื่อสาร สถานที่ที่ใช้คือ หอสมุดของมหาวิทยาลัย ช่วงเวลาที่ใช้ คือ หลังจาก ๑๒.๐๐ น. – ๑๖.๓๐ น. ความถี่ในการใช้ คือ ตั้งแต่ ๗ ครั้งขึ้นไป แหล่งข้อมูลที่ใช้ คือ ต่างประเทศ ลักษณะการใช้ คือ ใช้งานด้วยตนเอง การเรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้ คือ เรียนรู้ด้วยตนเอง และเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใช้ส่วนใหญ่ คือ Facebook

๕.๑.๓ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา พบว่า ทัศนคติของผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษาต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านและทุกข้อคำถาม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การสืบค้นข้อมูลข่าวสารภายในประเทศ รองลงมาสามารถเข้าสู่อินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว รับ-ส่งการบ้านกับอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่าง ๆ สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในบริเวณที่พักของมหาวิทยาลัยได้ มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง สามารถใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน เพิ่มความเร็วในการใช้บริการต่าง ๆ กับบริการใหม่ได้ทุกบริการที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต ชักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับบทเรียนและข้อมูลทางการศึกษากับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย ไม่มีเหตุขัดข้องในระบบขณะใช้งาน ใช้ CAI on the Web ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตอบสนองความต้องการด้านการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ ใช้ Internet Course ในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ สืบค้นข้อมูล WWW เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย สอบถามข้อมูลทางการศึกษากับมหาวิทยาลัย ถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการวิจัย เช่น บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางสถิติ รายงานการวิจัย และโปรแกรมต่าง ๆ ฯลฯ สืบค้นข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศ อบรมการสร้าง Web Page เพื่อใช้ประกอบการเรียน มีวารสารอินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัย นิตหมายในเรื่องที่

เกี่ยวข้องกับ การศึกษากับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง มีระบบป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ เพิ่มเนื้อที่การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ส่วนตัว ข่าวสารข้อมูลมีความเป็นระเบียบและเชื่อถือได้สูง มีฐานข้อมูลข่าวสารของไทยอย่างเพียงพอ มีอุปกรณ์ Multimedia พร้อม สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีมูมอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ ส่งเสริม สนับสนุนการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา สนทนา อภิปราย ถกเถียง และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา มีศูนย์บริการให้คำแนะนำและคำปรึกษาตลอด ๒๔ ชั่วโมง มีตำราใหม่ เกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเพียงพอ มีการอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีเครื่องคอมพิวเตอร์มากเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ สามารถใช้ระบบ Multimedia ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีประสิทธิภาพสูง ค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย และขั้นตอนการใช้อินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยสะดวกรวดเร็ว

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า

๑. การสื่อสารโดยเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการศึกษา มีอิทธิพลต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีผลกระทบต่อกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรม และด้านการศึกษา วิเคราะห์ได้จาก การที่กลุ่มตัวอย่างสามารถใช้การสื่อสารผ่านเครือข่ายออนไลน์ เพื่อสืบค้นข้อมูล ติดต่อสื่อสาร และรับส่งงาน ตลอดจนใช้งานด้านอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นเพราะพื้นฐานการเรียนของภาควิชาสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยี

๒. การศึกษาผ่านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ทำให้เกิดพฤติกรรมร่วมซึ่งทำให้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหัวข้อในการสื่อสารว่าเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับผลกระทบที่เกิดขึ้นโดยมีระยะเวลาและปัจจัยที่มีอิทธิพลเป็นส่วนสำคัญ

๓. ทศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ๗ ด้าน คือ ๑) ด้านวัสดุอุปกรณ์ ๒) ด้านลักษณะการใช้งาน ๓) ด้านการบริการต่าง ๆ ๔) ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการ ศึกษา ๕) ด้านการเสริมความรู้ ๖) ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน ๗) ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญต่อการศึกษาที่จะสนับสนุนให้มีการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ วิเคราะห์จากผลการวิจัยที่อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม

ผลที่ได้จากการวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องพบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีบทบาทและมีส่วนสำคัญต่อการศึกษา การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และค้นหาองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ภาควิชาควรได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย รวมถึงหน่วยงานจากองค์กรต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ

ประเด็นสำคัญที่พบจากผลการวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจะได้นำมาอภิปรายเพื่อสรุปเป็นข้อยุติให้ทราบถึงข้อเท็จจริงโดยมีการนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาอ้างอิงสนับสนุนหรือขัดแย้ง ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แยกอภิปรายผลการวิจัยเป็นรายด้าน ดังนี้

ทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา พบว่า ทัศนคติของผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษา ต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาทั้งโดยภาพรวม และแต่ละงานอยู่ในระดับมาก การวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ ยุกมัยลา หล้าสุข ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วัตถุประสงค์ทั่วไปศึกษาเพื่อศึกษาสภาพและปัญหา เปรียบเทียบความต้องการ และศึกษาข้อเสนอแนะ ในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน ๓๘๘ คน แบ่งเป็น วิทยาเขตปัตตานี ๑๑๑ คน วิทยาเขตหาดใหญ่ ๒๗๗ คน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC โดยหาค่าร้อยละ ค่าทดสอบที (T-test) ค่าทดสอบเอฟ (F-test) และทดสอบรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ในกรณีที่พบว่าค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีทุกสาขาวิชา ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษามานานเป็นระยะเวลามากกว่า ๑ ปี โดยใช้ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอสมุด และคณะ ใช้ประมาณ ๑-๒ สัปดาห์ ในช่วงเวลา ๑๘.๓๑ น. -๒๐.๐๐ น. และใช้ด้วยตนเองชำนาญ เรียนรู้ทักษะพื้นฐานในการใช้โดยการสอบถามจากเพื่อนและผู้เชี่ยวชาญ และเรียนรู้ด้วยตนเองจากคำแนะนำหน้าจอ สาเหตุที่ใช้เพื่อเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและให้ทันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยนักศึกษปริญญาตรี ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการติดต่อสื่อสารการศึกษาจากแหล่งข้อมูลภายในประเทศ และใช้บริการสืบค้นข้อมูลเว็ลด์ไวด์เว็บ และบริการสนทนาผ่านอินเทอร์เน็ต ในขณะที่นักศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการติดต่อสื่อสารการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษาจากแหล่งข้อมูลต่างประเทศ และใช้บริการสืบค้นข้อมูลเว็ลด์ไวด์เว็บ บริการไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ และบริการอ่านโอนแฟ้มข้อมูล เกี่ยวกับการจัดบริการเพิ่มเติมของมหาวิทยาลัย นักศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรีทุกสาขาวิชา มี

ความคิดเห็นว่า ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการการใช้อินเทอร์เน็ต และการจัดเอกสารความรู้ทางด้านอินเทอร์เน็ตไว้ให้บริการ และนักศึกษามีความพึงพอใจในการให้บริการของมหาวิทยาลัยในระดับหนึ่งค่อนข้างต่ำ โดยพึงพอใจในเรื่องเวลาและสถานที่ แต่ก็ยังมีนักศึกษาที่ไม่พึงพอใจกับการให้บริการของมหาวิทยาลัยเลยบางส่วน

๒. ปัญหาการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี ทุกสาขาวิชา ประสบปัญหามากที่สุดในแต่ละด้าน ดังนี้ คือ ๑) ด้านการให้บริการ ประสบปัญหาเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ต่อเชื่อมกับอินเทอร์เน็ตมีน้อยเกินไป อุปกรณ์มีล้าสมัยและอุปกรณ์ประกอบมีไม่เพียงพอ ๒) ด้านการให้บริการ ประสบปัญหาการใช้งานช้าและเสียเวลามาก ๓) ด้านบริการต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต ประสบปัญหาเสียเวลานานในการใช้ ๔) ด้านการติดต่อสื่อสารการศึกษา ประสบปัญหาในการสืบค้นข้อมูลข่าวสารภายในประเทศและต่างประเทศ ๕) ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา ประสบปัญหาในการสืบค้นข้อมูลเว็ลด์ไวด์เว็บเพื่อนำมาใช้ในการวิจัย ๖) ด้านการเรียน ประสบปัญหาในการค้นคว้าหาข้อมูลเพื่อทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย และการใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนใน ชั้นเรียน และ ๗) ด้านตัวผู้ใช้ นักศึกษาปริญญาตรีประสบปัญหาไม่มีเวลาใช้และศึกษาเพิ่มเติม ในขณะที่นักศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ประสบปัญหาไม่มีความอดทนในการรอคอย และนักศึกษาสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ยังประสบปัญหาขาดความรู้ความชำนาญในด้านภาษาอังกฤษอีกด้วย

๓. ความต้องการการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษามีความต้องการในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ ลักษณะการใช้งาน บริการต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต การติดต่อสื่อสารการศึกษา การค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา การเรียน และการเสริมความรู้ทางด้านอินเทอร์เน็ต ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบความต้องการตามตัวแปร พบว่า นักศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความต้องการด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา มากกว่านักศึกษาปริญญาตรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ และ ๐.๐๐๑ ตามลำดับ ส่วนความต้องการในด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และนักศึกษาสาขาวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนในสาขาวิชา คู่อื่น ๆ มีความต้องการไม่แตกต่างกัน

๔. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นว่า มหาวิทยาลัยควรจัดหาฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และบุคลากรที่มีประสิทธิภาพให้เพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้ รวมทั้งจัดสภาพแวดล้อมในการให้บริการให้เหมาะสมมากขึ้น และควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาให้แพร่หลายมากขึ้น

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. จากผลการวิจัยที่พบว่าผู้บริหาร คณาจารย์และนักศึกษามีความต้องการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาในระดับมากทุกด้านทุกข้อคำถาม ด้านการติดต่อสื่อสาร การศึกษา ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา ด้านการเรียน และด้านการเสริมความรู้ทางด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์ มหาวิทยาลัยควรตอบสนองความต้องการของนักศึกษา โดยจัดบริการทุกด้านให้มีประสิทธิภาพและเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้

๒. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ หอสมุด และคณะ มหาวิทยาลัยควรพิจารณาจัดบริการอินเทอร์เน็ตในสถานที่ดังกล่าวให้เพียงพอ รวมทั้งขยายสถานที่ให้บริการออกไปยังหน่วยงานต่างๆ ของมหาวิทยาลัย

๓. จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยและเพื่อให้ทันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี โดยใช้แหล่งข้อมูลจากต่างประเทศ มหาวิทยาลัยควรแนะนำแหล่งข้อมูลต่างประเทศที่น่าสนใจ วิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ดังกล่าว

๔. เพื่อเป็นการเพิ่มแหล่งข้อมูลของมหาวิทยาลัยในเครือข่ายสังคมออนไลน์ มหาวิทยาลัยควรสนับสนุนส่งเสริมให้มีการจัดทำเพิ่มข้อมูลทางการศึกษาเพื่อเผยแพร่ในเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในภารกิจหลัก ๔ ด้าน ของมหาวิทยาลัย คือ การเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาของผู้บริหาร คณาจารย์ และนักศึกษา ต่างสถาบันเพื่อนำข้อมูลทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาและการเรียนการสอนร่วมกัน

๒. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่าง ๆ

บทสรุป

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ เพื่อให้ได้ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นภาควิชาที่มีเป้าหมายหลักในการผลิตบัณฑิตให้มีความคิดสร้างสรรค์ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้เป็นเส้นทางในการหาแนวคิดไปใช้ร่วมกับพุทธศาสนาในงานวิจัยครั้งต่อไปได้ เช่น การสื่อสารด้านการเรียนการสอนตามวิถีพุทธผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การเผยแพร่พุทธศาสนาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อให้การวิจัยเป็นประโยชน์ต่อสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ข้อมูลวิทยุภูมิ

(๑) หนังสือ

กิดานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร : อรุณาการพิมพ์, ๒๕๕๓.

กิตติ ภัคดีวิวัฒนะกุล และจำลอง คุรุอุตสาหะ. คัมภีร์ระบบฐานข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไทยเจริญการพิมพ์, ๒๕๕๔.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัคเซสมิเดีย จำกัด, ๒๕๕๓.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. สำนักงาน. แนวทางการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๕๓.

ครรรชิต มาลัยวงศ์. เทคโนโลยีสารสนเทศ : IT IN UNIVERSITY EDUCATION. กรุงเทพมหานคร : สถาบันประมวลข้อมูลเพื่อการศึกษาและพัฒนา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗.

จิราลักษณ์ จงสถิตมัน. สังคมสงเคราะห์กลุ่มชน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗.

ดวงแก้ว สวามิภักดิ์. ระบบฐานข้อมูล Database System. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วน จำกัด เอช-เอน การพิมพ์, ๒๕๕๓.

ถนอมพร ตันพิพัฒน์ เลาหจรัสแสง. คอมพิวเตอร์ช่วยสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๖. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๕๐.

ธงชัย สิทธิภรณ์. ทฤษฎีและปฏิบัติการระบบคอมพิวเตอร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ จิตรวัฒน์, ๒๕๕๗.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, ๒๕๓๗.

ธีระ ภัคดี. การบริหารโรงเรียนเชิงพฤติกรรม. กำแพงเพชร : ฝ่ายเอกสารตำรา วิทยาลัยครู กำแพงเพชร, ๒๕๕๖.

- นฤมล นีราทร. การสร้างเครือข่ายการทำงาน : ข้อควรพิจารณาบางประการ. กรุงเทพมหานคร : โครงการระหว่างประเทศว่าด้วยการจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็ก, ๒๕๔๓.
- นิกา แยมวจี. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้. ระบบออนไลน์. แหล่งที่มา <http://www.moe.go.th>.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๔.
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ. ทิศนคติ: การวัด การเปลี่ยนแปลง และพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๙.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และชัยวัฒน์ ภิระพันธ์. สื่อสารกับสังคมเครือข่าย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา, ๒๕๔๖.
- พระพรหมคุณาภรณ์ ประยูรย์ ปยุตโต. ไอทีภายใต้วัฒนธรรมแห่งปัญญา. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม .๒๕๔๐.
- พระมหาสุทิตย์ อากาศโร. เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข, ๒๕๔๗.
- พัชรี เขยจรยา และคณะ. แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๐.
- ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์. การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙.
- ไพรัช รัชพงษ์ และพิเชษฐ คุรงค์เวโรจน์. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๔๑.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. เอกสารการสอนวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา **ค้นคว้า**. มหาสารคาม : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๐.
- เยาวพา เดชะคุปต์. การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : แม็ค, ๒๕๔๒.
- รุจิรี ภูสาระ. การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บั๊ค พอยท์, ๒๕๔๕.
- วาสนา สุขกระสานติ. โลกของคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- วิญญู พิชญกานต์. หลักการจัดการ. เชียงใหม่ : สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ, ๒๕๔๒.

- วิโรจน์ สารรัตนะ. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี ประเด็นทางการศึกษาและบทวิเคราะห์
องค์การทางการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร : ทิพยวิสุทธิ์, ๒๕๔๕.
- วีระชัย วรรณศรี. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์
ศษ.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.
- วีระศักดิ์ พิรักษา. อินเทอร์เน็ต. กรุงเทพมหานคร : วารสารเทคนิค, ๒๕๔๗.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต,
๒๕๔๕.
- สงวน สุทธิเลิศอรุณ. การบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : อักษรบัณฑิต,
๒๕๔๕.
- สถิต กองคำ. เอกสารคำสอนรายยวิชาเทคนิคการบริหารการศึกษา. โปรแกรมบริหาร
การศึกษา คณะคุศาศาสตร์ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, ๒๕๔๒.
- สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์. การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ อันเนื่องมาจาก
เทคโนโลยีสารสนเทศ : กรณีองค์การไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๒.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร :
มิตรภาพ การพิมพ์และสตูดิโอ, ๒๕๔๒.
- สมหมาย ชินนาค. การแพร่หลายของเทคโนโลยีสารสนเทศในสังคมไทยปัจจุบัน.
อุบลราชธานี : ภาควิชาสอนวิชาสังคมศาสตร์ สถาบันภาษาและวัฒนธรรม, ๒๕๔๐.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. ทฤษฎีสังคมวิทยา เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. พิมพ์
ครั้งที่ ๑๒. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. เทคโนโลยีการเรียนรู้ของไทยในปี ๒๕๓๓.
กรุงเทพมหานคร : ที ซี คอมมิวนิเคชั่น, ๒๕๔๕.
- สิทธิศักดิ์ คล่องดี. สร้างฐานข้อมูลด้วย Microsoft Access ๒๐๐๐ อย่างมืออาชีพ.
กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฮลโล่การพิมพ์, ๒๕๔๒.
- สุชาดา กิระนันท์. เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.
- สุเทพ สุนทรเกสัช. ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย. เชียงใหม่ : บริษัท สำนักพิมพ์ โกลบอล
วิชั่น จำกัด, ๒๕๔๐.
- เสนาะ ดีเยาว์. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อัญชลี โพธิ์ทอง. “สภาพการบริหารงานผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมือง จังหวัดสระบุรี”. วารสารวิจัยรามคาแหง. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๑.

อำนาจ ถาวร. การบริหารโรงเรียน. ฉะเชิงเทรา : สำนักส่งเสริมวิชาการวิทยาลัยครู ฉะเชิงเทรา, ๒๕๔๒.

อำภา บุญช่วย. การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๗.

อุทัย บุญประเสริฐ. การติดต่อสื่อสารในองค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : ศรีมงคลการพิมพ์, ๒๕๔๒.

(๒) บทความวารสาร/อินเทอร์เน็ต

Ethier. Jason. **Current Research in Social Network Theory**. Available :

<http://www.ccs.neu.edu/home/perrolle/archive/Ethier-SocialNetworks.html>. September 3 2006.

ทีมงานทรูปลูกปัญญา. เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต .Available :
http://www.truepllookpanya.com/true/knowledge_detail.php?mul_content_id=350. 2009. August 17 2009.

(๓) วิทยานิพนธ์

กมล เครื่องหันตา. “พฤติกรรมของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ต่อการรับข่าวสารผ่านสื่อออนไลน์”. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๒.

ณัฐยา สลับสม. “การศึกษาสภาพและความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาของครูในวิทยาลัย เทคนิคที่เป็นศูนย์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในระดับภาค สังกัดกรมอาชีวศึกษา”. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. ๒๕๕๒.

ธีรพร ใจหนัก. การเปิดรับและทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาสามัญในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อโครงการ DNA Drink No Alcohol สายพันธ์ใหม่ไร้แอลกอฮอล์. วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.

ประพัฒน์ อุโภยภาศ. เทคโนโลยีสารสนเทศ : ก้าวไปให้ทันโลกด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, ๒๕๔๗.

ประภาศรี ศรีโน. “การใช้บริการอินเทอร์เน็ตของศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาเพื่อการค้นคว้า”. *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ๒๕๕๑.

ผไท วงศ์อนุตรโรจน์. “กระบวนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายทางสังคม: กรณีศึกษา บ้านหนองขาว อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี”. *วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๕๒.

มณฑิรา พันธุ์อ้น. “การศึกษาผลการเรียนรู้ด้วยบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแบบร่วมมือโดยใช้เว็บบล็อกของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศิลปากร”. *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร. ๒๕๕๑.

อลิศรา เกิดธรรม. พฤติกรรมการเปิดรับสื่อโฆษณา ทศนคติ และปัจจัยที่มีผลต่อการบริโภคเครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมของวัยทีน. *วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต*, ๒๕๔๙.

๒. ภาษาอังกฤษ

Boissevain. Jeremy. **Friends of Friends : Network, Manipulators and Coalitions**. Oxford : Basil Blackwell. 1974.

Borgatta. Edgar F. ; and Borgatta. Marie. **Encyclopedia of Sociology**. Volume 4 : S-Z Index. New York : Macmillan Publishing Company. 1992.

Bruce. Steve ; and Yearley. Steven. **The SAGE Dictionary of Sociology**. London : SAGE Publication Ltd. 2006.

Edward H. Lichfield. “Notes on a General Theory of Administration.” **Administrative Science Quarterly** 1. 1 June 1956 :

Good. **C.V. Dictionary of education**. New York : Mcgraw-Hill. 1974.

Gulick. L. and L. Urwick. **Paper on the Science of Administration**. New York :Institute of Public Administration. Columbia University. 1996.

H.C. Kelman. **international behavior**. New York:Holt. Rinehart and Winston. 1965.

Henri Fayol. **General and Industrial Management**. London : Sir Isaac Pitman & Sons.1949.

Herbert A. Simon. **Administration Behavior**. 2nd ed. New York : Macmillan. 1957.

Kilduff. Martin ; and Tsai. Wenpin. **Social Networks and Organizations**. London : SAGE Publication Ltd. 2003.

Ritzer. George. **Contemporary Sociological Theory**. 3rd ed. New York : McGraw-Hill.
Inc.. 1992.

Tead. O.. **The Art of Administration**. New York : McGraw-Hill. 1991. p. 105.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

ทัศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา กรณีศึกษา
ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
วิทยาเขตวังท่าพระ

คำชี้แจง

๑. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาทัศนคติ
ด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา กรณีศึกษา ภาควิชาออกแบบ
นิเทศศิลป์ คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ

๒. การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา หมายถึง การนำ
เครือข่ายสังคมออนไลน์มาประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น ๕ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ เกี่ยวกับสภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับทัศนคติการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

โปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงและให้ครบทุกข้อ เพื่องานวิจัยครั้งนี้จะ
ได้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่าต่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา ได้นำข้อมูลไปใช้
ในการพัฒนาและส่งเสริม ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจะใช้คำตอบของท่านสำหรับการวิจัยครั้งนี้
เท่านั้น และจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ซึ่งจะไม่ส่งผลกระทบต่อหรือก่อให้เกิดความเสียหาย
แก่ตัวท่าน หรือต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ของท่านแต่ประการใด

ขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน

นางสาวสุธานาศ เพชรปรี

นิสิตปริญญาโท พุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ : กรุณาตอบแบบสอบถาม โดยเลือกตัวเลือก ที่ตรงกับคำตอบ และความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

๑. เพศ

() ชาย () หญิง

๒. อายุ

() ๑๘-๓๐ ปี () ๓๑-๕๐ ปีขึ้นไป

๓. อาชีพ

() นักศึกษา () คณาจารย์

๔. ช่วงชั้นปีที่เรียนและสอน

() ปีที่ ๑ () ปีที่ ๒ () ปีที่ ๓

() ปีที่ ๔

๕. ระดับการศึกษาสูงสุด

() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี

๖. ท่านมีความรู้และประสบการณ์ด้านเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างไร (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- () ๑. ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
- () ๒. เรียนบางวิชาที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
- () ๓. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจากตำราและเอกสารต่าง ๆ
- () ๔. มีประสบการณ์ใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่น ๆ มาก่อน

ตอนที่ ๒ สภาพการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่าง () หรือเติมคำในช่องว่างที่กำหนดให้

๑. ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษามาเป็นเวลานานเท่าใด

- () ๑. ประมาณ ๓-๖ เดือน
 () ๒. ประมาณ ๖-๑๒ เดือน
 () ๓. มากกว่า ๑ ปี ขึ้นไป
 () ๔. สองสัปดาห์ ๑ ครั้ง

๒. สาเหตุใดที่ทำให้ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- () ๑. เรียน
 () ๒. เพื่อให้ทันความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี
 () ๓. เพื่อเปิดรับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย
 () ๔. เพื่อเผยแพร่ผลงาน

๓. ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาเพื่อวัตถุประสงค์ใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- () ๑. เพื่อการติดต่อสื่อสาร
 () ๒. เพื่อการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา
 () ๓. เพื่อการเรียน

๔. ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาจากที่ไหนในมหาวิทยาลัย

- () ๑. หอสมุด () ๒. คณะ

๕. ช่วงเวลาที่ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาบ่อยที่สุดคือช่วงเวลาใด

- () ๑. ๐.๘.๓๐ น. - ๑๒.๐๐ น. () ๒. ๑๒.๐๑ น. - ๑๖.๓๐ น.
 () ๓. ๑๖.๓๑ น. - ๒๐.๐๐ น. () ๔. หลังจาก ๒๐.๐๐ น. - ๐๘.๒๙ น.

๖. โดยเฉลี่ยท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาประมาณกี่ครั้งต่อสัปดาห์

- () ๑. ๑-๒ ครั้ง () ๒. ๓-๔ ครั้ง
 () ๓. ๕-๖ ครั้ง () ๔. ตั้งแต่ ๗ ครั้งขึ้นไป

๗. ส่วนใหญ่ท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาจากแหล่งข้อมูลใดมากที่สุด

- () ๑. ภายในมหาวิทยาลัย () ๒. ภายในประเทศ
 () ๓. ต่างประเทศ

๘. ปัจจุบันท่านใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษาในลักษณะใดมากที่สุด

ตอนที่ ๓ ทศนคติด้านการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบริหารการศึกษา
 คาชี้แจง โปรดอ่านคำถามแต่ละข้อโดยละเอียด แล้วพิจารณาว่าเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ท่าน
 ปฏิบัติงานหรือศึกษาอยู่ มีการบริหารงานแต่ละด้านอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน
 ช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านเพียงช่องเดียว โดยใช้เกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

๕ หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง ความคิดเห็นในระดับมาก

๓ หมายถึง ความคิดเห็นในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อย

๑ หมายถึง ความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	เครือข่ายสังคมออนไลน์	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑	<u>ด้านวัสดุอุปกรณ์</u> มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสูง					
๒	มีเครื่องคอมพิวเตอร์มากเพียงพอกับความต้องการของผู้ใช้					
๓	มีอุปกรณ์ Multimedia พร้อม					
๔	เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีประสิทธิภาพสูง					
	<u>ด้านลักษณะการใช้งาน</u>					
๕	สามารถเข้าสู่อินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว					
๖	ไม่มีเหตุขัดข้องในระบบขณะใช้งาน					
๗	สามารถใช้ระบบ Multimedia ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
๘	สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง					
๙	ขั้นตอนการขอใช้อินเทอร์เน็ตของมหาวิทยาลัยสะดวกรวดเร็ว					

ข้อ	เครือข่ายสังคมออนไลน์	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๐	<u>ด้านลักษณะการใช้งาน (ต่อ)</u> สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในที่พักของมหาวิทยาลัยได้					
๑๑	<u>ด้านการบริการต่าง ๆ ในเครือข่ายออนไลน์</u> เพิ่มความเร็วในการใช้บริการต่าง ๆ					
๑๒	เพิ่มเนื้อที่การจัดเก็บข้อมูลในพื้นที่ส่วนตัว					
๑๓	ตอบสนองความต้องการด้านการเรียนการสอนอย่างเต็มที่					
๑๔	ใช้บริการใหม่ ๆ ได้ทุกบริการที่มีอยู่บนอินเทอร์เน็ต					
๑๕	ข่าวสารข้อมูลมีความเป็นระเบียบและเชื่อถือได้สูง					
๑๖	มีฐานข้อมูลข่าวสารของไทยอย่างเพียงพอ					
๑๗	มีระบบป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ					
๑๘	<u>ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา</u> สนทนา อภิปราย และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษา					
๑๙	สอบถามข้อมูลทางการศึกษากับมหาวิทยาลัย					
๒๐	นัดหมายในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษากับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง					
๒๑	รับ-ส่งการบ้านกับอาจารย์ผู้สอนในวิชาต่าง ๆ					
๒๒	ซักถามข้อสงสัยเกี่ยวกับบทเรียนและข้อมูลทางการศึกษากับอาจารย์และผู้ที่เกี่ยวข้อง					

ข้อ	เครือข่ายสังคมออนไลน์	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๒๓	<u>ด้านการติดต่อสื่อสารเพื่อการศึกษา (ต่อ)</u> สืบค้นข้อมูลข่าวสารภายในประเทศ					
๒๔	สืบค้นข้อมูลข่าวสารจากต่างประเทศ					
๒๕	<u>ด้านการค้นคว้าวิจัยทางการศึกษา</u> ปรึกษา และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารความคิดเห็นเกี่ยวกับการวิจัย					
๒๖	สืบค้นข้อมูล www เพื่อนำมาใช้ในการวิจัย					
๒๗	ถ่ายโอนแฟ้มข้อมูลประเภทต่าง ๆ มาใช้ในการวิจัย เช่น บทความทางวิชาการ ข้อมูลทางสถิติ รายงานการวิจัย และโปรแกรมต่าง ๆ ฯลฯ					
๒๘	<u>ด้านการใช้เครือข่ายในการเรียน</u> ประกอบกิจกรรมการเรียนในชั้นเรียน					
๒๙	ค้นคว้าข้อมูลเพื่อทำรายงานตามที่ได้รับมอบหมาย					
๓๐	ใช้ Internet Course ในการเรียนรายวิชาต่าง ๆ					
๓๑	ใช้ CAI on the Web ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
๓๒	<u>ด้านการเสริมความรู้</u> สัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์					
๓๓	อบรมเชิงปฏิบัติการการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์					
๓๔	อบรมการสร้าง Web Page เพื่อใช้ประกอบการเรียน					
๓๕	มีมุมอินเทอร์เน็ตเพื่อบริการข่าวสารและความรู้ใหม่ ๆ					
๓๖	มีตำราใหม่ ๆ เกี่ยวกับเครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างเพียงพอ					

ข้อ	เครือข่ายสังคมออนไลน์	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๓๗	ด้านการเสริมความรู้(ต่อ) มีศูนย์บริการให้คำแนะนำและคำปรึกษาตลอด ๒๔ ชั่วโมง					
๓๘	มีวารสารออนไลน์ของมหาวิทยาลัย					
๓๙	ส่งเสริม สนับสนุน การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการศึกษา					

ขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง
ในความกรุณาช่วยตอบแบบสอบถามฉบับนี้
ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๑. นาวาเอก ดร. สมัย ใจอินทร์
๒. นาวาเอก เอกสิทธิ์ รอดอยู่
๓. ผศ.ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. พระมหาสมบุญ สุธมฺโม
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. ผศ.ดร.บุญเลิศ จีรภัทร์
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : นางสาว สุธานาศ เพชรโปรี
- เกิด** : วันที่ ๘ เมษายน พ.ศ.๒๕๐๙
- ภูมิลำเนา** : กรุงเทพมหานคร
- การศึกษา** : ระดับประถม โรงเรียนสตรีบูรณวิทย์
: ระดับมัธยม โรงเรียนเบญจมราชาลัย
: ระดับประโยควิชาชีพ วิทยาลัยช่างศิลป์ กรมศิลปากร
: ระดับปริญญาตรี ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ศบ.)
- ผลงาน** : “ ของ ” สำนักพิมพ์ ดอกหญ้า ๒๐๐๐, ๒๕๔๗
: **Idea ideal** สำนักพิมพ์เพนฟ็อกเกต, ๒๕๔๘
: ของ “ ขวัญของคนช่างคิด ” เล่ม ๑ ดอกหญ้า ๒๐๐๐, ๒๕๔๘
: ของ “ ขวัญของคนช่างคิด ” เล่ม ๒ ดอกหญ้า ๒๐๐๐, ๒๕๔๘
: Let's Do it เรื่องสนุกของคนช่างคิด สำนักพิมพ์บ้านและสวน , ๒๕๕๐
- ประสบการณ์ทำงาน** : นักออกแบบหนังสือ
: นักเขียนอิสระ
: วิทยากร ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ภาควิชาออกแบบนิเทศศิลป์
คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เข้าศึกษา** : มิถุนายน ๒๕๕๒
- สำเร็จการศึกษา** : มีนาคม ๒๕๕๕
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : ๑๔๐ หมู่บ้านสมชายพัฒนา ๑ ซอยสิรินธร ๒
ถนนสิรินธร เขตบางพลัด กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐
: โทร. ๐๘๑-๗๑๔-๐๕๔๕
: email address : yeehao78@yahoo.com
: website : www.madebypakkard.com